

Täysistunto

Keskiviikko 26.5.2021 klo 14.00—19.29

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.29.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—15.57 ja 18.00—19.29) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.57—18.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2021 vp

Lakialoite LA 1, 2/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2021 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 25.5.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

2 §

Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Teen esityksen, että pykälä muutetaan siihen muotoon, jossa se on vastalauseessa 2.

Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Satosen esitystä.

Jukka Mäkynen ps: Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaiset esitykset.

Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkysen tekemiä ehdotuksia.

Jukka Mäkynen ehdotti Olli Immosen kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena, ja Arto Satonen ehdotti Antero Laukkasen kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensin äänestetään Arto Satosen ehdotuksesta Jukka Mäkysen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Jukka Mäkysen ehdotus ”jaa”, Arto Satosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 44, ei 11; poissa 144 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jukka Mäkysen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Jukka Mäkysen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 33, ei 22; poissa 144 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

5 b §

Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen pykälämuutosehdotuksen.

Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Satosen esitystä.

Jukka Mäkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen mukaiset esitykset.

Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkysen tekemiä ehdotuksia.

Jukka Mäkynen ehdotti Olli Immosen kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena, ja Arto Satonen ehdotti Antero Laukkasen kannattamana, että pykälä poistetaan.

Keskustelua ei syntynyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensin äänestetään Arto Satosen ehdotuksesta Jukka Mäkysen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Jukka Mäkysen ehdotus ”jaa”, Arto Satosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 43, ei 13; poissa 143 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jukka Mäkysen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Jukka Mäkysen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 4/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 1

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

ja 2/2019 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 259/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Keskustelu asiasta päättyi 25.5.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Mia Laiho Ruut Sjöblomin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 259/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 22; poissa 146 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaista kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Keskustelu asiasta päättyi 25.5.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Pia Kauma Janne Sankelon kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset 1.—6. lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 79/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on äänestettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 23; poissa 144 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021-2032

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan enintään kaksi tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.11 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Historian havinaa: valtioneuvosto on antanut ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman selontekona eduskunnalle. Suunnitelmaa on valmisteltu parlamentaarisesti hyvässä hengessä. Haluan heti esittää lämpimät kiitokseni harvinaisen

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

arvokkaasta yhteistyöstä kaikille mukana olleille puolueille ja tärkeän panoksensa antaneille edustajille. Tämä on yhteinen tulevaisuuden tahdon ilmauksemme.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on jatkumo viime vuosien hyvälle parlamentaariseen yhteistyölle. Se alkoi väyläverkon korjausvelan käsittelyllä ja eteni liikenneverkon rahoituksen ja kestävyystavoitteiden kautta kohti tätä pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma eli Liikenne 12 -suunnitelma on strateginen ohjelma koko liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Se on kompassi, joka ohjaa meitä muuttuvassa ja osin tuntemattomassakin maastossa oikeaan suuntaan. Suunnitelman valmistelu perustuu lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä, ja strategia laaditaan jatkossa neljän vuoden välein aina 12 vuodeksi kerrallaan. Suunnitelman laatimisessa on luonnollisesti kuultu liikennejärjestelmän asiakkaita ja alueellisia toimijoita.

Arvoisa puhemies! Suunnitelmalle annettiin kolme keskeistä tavoitetta: lisätä saavutettavuutta, kestävyyttä ja tehokkuutta. Saavutettavuus tarkoittaa, että liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin. Kestävyys tarkoittaa, että erityisesti kaupunkiseutujen asukkailla on entistä paremmat mahdollisuudet valita kestäviä liikkumismuotoja. Kaikkia liikenteen ilmastolinjauksia ei pyrittykään käsittelemään tässä työssä, vaan keskityttiin nimenomaan liikennejärjestelmän ulottuvuuksiin. Ilmastolinjaukset löytyvät puolestaan fossiilittoman liikenteen tiekartasta, joka vastaa jo edellisellä hallituskaudella asetettuihin tavoitteisiin. Ja kolmanneksi liikennejärjestelmän täytyy olla yhteiskuntataloudellisesti tehokas, jotta rajalliset resurssit käytetään fiksusti, suunnitelmallisesti ja oikea-aikaisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä ensimmäinen Liikenne 12 -suunnitelma on siis historiallinen. Siitä, mitä uutta se tuo tullessaan, miten se vaikuttaa maan ja maailman muutokseen tämän vuosikymmenen ajan ja vähän ylikin, kolme nostoa.

Ensinnäkin: Suunnitelma tuo kaivattua pitkäjänteisyyttä koko liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tätä ovat odottaneet ja kaivanneet monet käyttäjätahot. Valtion tahtotila on nyt tiivistetty yksiin kansiin. Valtio haluaa olla ennakoitava, luotettava ja järjestelmällinen yhteistyökumppani ja yhteisen hyvän palvelija. Suunnitelma on siis väyläverkon ja koko liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta tärkein strateginen asiakirja. Se ohjaa, millä rahoitustasolla, painotuksilla ja kriteereillä kokonaisuutta kehitetään.

Toiseksi: Suunnittelu tarjoaa entistä parempaa tietopohjaa liikennejärjestelmää koskevalle päätöksenteolle. Valmistelun aikana on koottu ainutlaatuinen tietoaaineisto liikenneverkon nykytilasta ja kehittämistarpeista, ja tätä tietoa hyödynnetään, laajennetaan ja syvennetään toimeenpanon aikana.

Kolmanneksi: Yhteinen tekeminen vahvistuu. Suunnitelman sisällöstä on käyty aitoa vuorovaikutusta monenlaisilla foorumeilla. Tätä toimintamallia on syytä yhä kehittää yhdessä sidosryhmien kanssa.

Hyvä rouva puhemies! Suunnitelma on laaja, mutta nostan sisällöstä esiin tärkeimmät yhteiskunnan tahdonilmaukset.

Keskeisintä on, että sitoudumme yhdessä huolehtimaan maamme teiden, ratojen ja vesiväylien kunnosta. Tavoittelemme kestävyyttä myös aivan sananmukaisesti, niin että väylät ovat siinä kunnossa, että ne kestävät käyttöä. Yhteinen tahtomme on, että perusväylänpidon rahoitustasoa nostetaan. Vuosikausien laiminlyöntien jälkeen käänämme korjausvelan laskuun kaikilla väylillä kaikkialla Suomessa.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Radanpidon suhteellinen osuus rahoituksesta kasvaa hieman, mutta pääpaino on edelleen vanttterasti tienpidossa. Tieverkon osuus perusväylänpidosta säilyy suurempana kuin rataverkon, ja myös tieverkolle suunnattava kunnossapidon rahoitus kasvaa. Haluamme vähentää väyläverkkomme korjausvelkaa myös alemmalla tieverkolla, joka on teollisuuden kuljetusten kannalta tärkeä. Koko Suomen saavutettavuuden kannalta väyläverkon kunnolla on suuri merkitys.

Lisäksi uudistamme toimintatapoja, jotta EU-rahoitus pystytään hyödyntämään entistä tehokkaammin. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan Verkkojen Eurooppa -välinettä eli CEF-rahoitusta hyödynnetään täysimääräisesti Liikenne 12 -tavoitteiden toteuttamisessa myös pian alkavalla uudella rahoituskaudella.

Liikenneverkon kehittämisen ja uuden rakentamisen osalta tahtomme ja velvollisuutemme on tunnistaa tärkeimmät tarpeet ja toteuttaa hankkeet tehokkaasti veronmaksajien rahoja kunnioittaen, liikennejärjestelmän käyttäjiä kuunnellen — maksajaa kunnioittaen, käyttäjää kuunnellen. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa liikenneverkon strategisesta tilannekuvasta, josta on johdettavissa niin valtion kuin muidenkin toimijoiden verkolla sijaitsevat kehittämistarpeet kiireellisyyden ja välttämättömyyden mukaan. Näin varmistetaan, että suunnitelman toimeenpano perustuu yhteiseen tietopohjaan, mikä puolestaan on edellytys sille, että tarkoitus toteutuu tahtomallamme tavalla.

Kestävää liikennettä edistetään yhdessä kuntien kanssa esimerkiksi joukkoliikennejärjestelmää ja matkaketjuja kehittämällä. Tämä on ympäristökysymys mutta vielä voimakkaammin yhdenvertaisuuskysymys: jokaisella on oikeus liikkua. Digitalisaation ja datan hyödyntäminen ovat myös avainasioita suunnitelmassa. Toteutamme Digirata-hankkeen sekä luomme uusia edellytyksiä digitaaliselle liiketoiminnalle.

Valtio vastaa jatkossakin valtion väylien rahoituksesta. Tavoitteenamme on, että tulevaisuudessa pystytään toteuttamaan nykyistä enemmän suuria ja monille tahoille hyötyjä tuottavia liikennehankkeita. Toivon, että oma perintöni on, että valtion ja alueellisten toimijoiden tiivis ja hyvähenkinen yhteistyö on toiminnan perusmalli. Näin olemme laittaneet liikkeelle kaksi suurta raidehanketta, kohta myös kolmannen. Näin olemme ratkoneet viiden kaupungin lentoliikennehaasteita. Näin olemme sitoutuneet suurten kaupunkiseutujen ja uusienkin kaupunkien MAL-sopimuksissa yhteisiin tavoitteisiin ja yhteisen rahoituksen periaatteisiin, jotka on tuotu esiin myös suunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Ensimmäinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma karroittaa sen reitin, jota seuraamme vuosikymmenen loppuun ja sen ylikin. Suunnitelman toimeenpano etenee liikenteen hallinnonalalla olemassa olevan työnjaon mukaisesti. Ministeriöllä on oma roolinsa ja esimerkiksi Väylävirastolla, Liikenne- ja viestintävirastolla ja ely-keskuksilla kullakin omat roolinsa. Toimeenpano riippuu vahvasti myös rahoituksesta. Suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma, jonka toteutuminen riippuu tulevista talousarviopäätöksistä. Liikenteen hallinnonalalle kohdistuvan 110 miljoonan euron leikkauksen kohdistumisesta tullaan päättämään seuraavan kehyksen yhteydessä. Suunnitelman toimeenpanossa tämä päätös huomioidaan luonnollisesti sitten, kun se tulee ajankohitaiseksi. Eduskunnan näkemys suunnitelman sisällöstä tullaan tarkasti huomioimaan suunnitelman toimeenpanossa. 12 vuoden matkalla maisemat vaihtuvat moneen kertaan mutta suunta pysyy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin — ja edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

14.20 Suna Kymäläinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt pääsemme vihdoinkin käsittelemään kauan odotettua valtioneuvoston selontekoa valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021—2032, joka on ensimmäinen laatuaan Suomessa.

Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää ministeri Harakkaa tämän suuren työn loppuun saattamisesta ja selonteon tuomisesta eduskunnan käsiteltäväksi. Samalla haluan kiittää kaikkia parlamentaarisen ohjausryhmän jäseniä ja muita valmisteluun osallistuneita rakentavasta ja vastuullisesta yhteistyöstä prosessin aikana yhteisten suuntaviivojen luomiseksi.

On hienoa, että kaikilla eduskuntapuolueilla on ollut vahva yhteinen tahtotila Suomen liikennejärjestelmän pitkäjänteiseen kehittämiseen. Me SDP:ssä olemme kauan kaivanneet tällaista suunnitelmaa ja vahvasti vaikuttaneet siihen, että käsittelemme tätä selontekoa täällä tänään. Liikenne 12 -suunnitelman laatimista voidaankin pitää tämän hallituskauden tärkeimpänä liikennepoliittisena tekona. Isot uudistukset etenevät SDP:n johdolla. Nyt todellakin tehdään historiaa.

Arvoisa puhemies! Selonteko on strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä pitkällä aikavälillä. Siinä huomioidaan koko Suomi kaikkine alueineen ja liikennemuotoineen. Suunnitelma ja tietoon perustuva päätöksenteko mahdollistavat aiempaa tehokkaamman resurssien käytön. Samalla ne tuovat mukanaan ennakoitavuutta elinkeinoelämälle ja aluekehitykselle sekä raivaavat tietä aiempaa paremmalle EU-rahoituksen hyödyntämiselle.

Liikenne 12 on luonteeltaan ohjaava selonteko, jota on tarkoitus tarkastella ja päivittää hallituskausittain uudelleen. Vaikka selonteko on nyt annettu meille eduskuntaan, se elää ajassa. Yhdellä kertaa ja yhdellä ohjelmalla ei voida laittaa kaikkia asioita kuntoon. Keskeisintä suunnitelmassa onkin, että nyt meillä on yhteiset kriteerit sille, miten asioita jatkossa valmistellaan ja mitä priorisoidaan.

Arvoisa puhemies! Eräs merkittävimpiä ja SDP:lle tärkeimpiä linjauksia Liikenne 12 -suunnitelmassa on perusväylänpidon rahoituksen pysyvä tasonnosto. Suunnitelman mukaan perusväylänpidon rahoituksen vuosittainen taso olisi noin 1,4 miljardia euroa vuodesta 2025 alkaen. Kaikkien väylämuotojen hoidossa ja korjauksissa huomioidaan vuodesta 2025 alkaen myös yleinen kustannustason nousu.

Olemme kaikki tietoisia Suomen väyläverkoston mittavasta korjausvelasta. Nyt meillä on näkymä siitä, miten korjausvelka käännetään laskuun ja miten sen kertyminen jatkossa estetään. Korjausvelan vähentämisestä me sosiaalidemokraatit emme tingi.

Väyläverkosta huolehtiminen on tärkeää myös ilmaston kannalta. Kun tiet ovat kunnossa, liikenteen päästöt ovat pienemmät. Ilmastotavoitteita tukevat myös olemassa olevan rataverkon parantaminen ja kehittäminen sekä suunnitteilla olevat suuret ratahankkeet, jotka luovat edellytyksiä raideliikenteen osuuden lisäämiselle ja kilpailukyvyille. Nämä ovat SDP:lle tärkeitä tavoitteita.

Tärkein syy väylistä huolehtimiselle on kuitenkin liikenneturvallisuus. Meidän tulee tehdä kaikkemme, jotta liikennekuolemat ja vakavat liikenneonnettomuudet saadaan tulevaisuudessa painettua nollaan. Tässä myös väyläverkon kunnolla on suuri rooli.

Arvoisa puhemies! Liikenne 12 -suunnitelmaan on ladattu paljon odotuksia kentällä eri toimijoiden keskuudessa. On kuitenkin ilmeistä, että kaikkiin kysymyksiin emme voi antaa vastauksia kerralla. Nyt on todettu kattavasti liikennejärjestelmän nykytilanne, luotu strategiset linjaukset sen kehittämiseksi sekä saatu selville joidenkin asioiden lisäselvittämisen tarve.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Parhaillaan on jo valmistelussa uusi liikenneturvallisuusstrategia. Lisäksi suunnitelmasa on tunnistettu tarve selvittää esimerkiksi logistiikkaketjujen tehostamis- ja päästövähennysmahdollisuuksia. Osana tätä työtä yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa selvitetään mahdollisuuksia siirtää kuljetuksia maanteiltä sisävesille esimerkiksi Saimaan alueella.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta on käsitellyt selontekoa jo ennakoon, ja kuulemiset ovat hyvässä vauhdissa. Tämä keskustelu käydään erinomaiseen aikaan, sillä meillä on yhä mahdollisuus ottaa tässä keskustelussa nousevia evästyksiä valio-
kuntakäsittelyssä huomioon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

14.25 Sheikki Laakso ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ensin todellakin kiittää ministeri Harakkaa siitä, että hän on hyvinkin hakenut kompromissia vaikeissakin tilanteissa, kun poliittiset näkemyserot ovat joissain asioissa suuriakin, tai ainakin jonkunmoisia.

Arvoisa puhemies! Ensimmäisen 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteena on lisätä pitkäjänteisyyttä liikennejärjestelmän kehittämisessä koko Suomessa. Suunnitelma perustuu viime vaalikaudella hyväksyttyyn lakiin. Se kattaa kaikki liikennemuodot ja on laadittu vuorovaikutteisesti sidosryhmien kanssa. Valmistelua on ohjannut parlamentaarinen ohjausryhmä. Suunnitelman toteuttamista ja tavoitteiden saavuttamista seurataan aktiivisesti.

Arvoisa puhemies! Liikenteen sujuvuus, nopeus ja turvallisuus ovat koko Suomen etu. Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että valtakunnallisella suunnitelmalla vahvistetaan elinkeinojemme kilpailukykyä sekä alueiden elinvoimaa ja saavutettavuutta.

Nykyisin väylien heikko kunto ja yhteyspuute aiheuttavat miljoonien tuntien aikamene-tykset sekä ihmisille että yrityksille. Tästä syntyviä mittavia taloudellisia tappioita tulee vähentää liikenteen järkevällä investointi- ja kehittämispolitiikalla. Vaikka kaikilla liikennemuodoilla on merkitystä, korostamme, että tieverkon osuutta tulee kasvattaa. Korjausvelkaa tulee vähentää koko väyläverkolla, myös alemmalla tieverkolla.

Suomi on menettänyt miljardeja EU-rahoitusta löysän edunvalvonnan vuoksi. Nyt suunnitelmassa toivottavasti mahdollistetaan EU-rahoitus suuriin päätie- ja ratahankkeisiin. Samalla vapautuu valtion varoja alempien luokkien kohteisiin ja kunnossapitoon. EU:n CEF-rahoitusta on syytä hakea sekä päätie- että ratahankkeisiin aktiivisemmin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät ohjausryhmässä hyväksyneet kirjauksia, joilla fossiilisen liikenteen tiekarttaan vedoten olisi annettu myönteinen signaali kumipyöräliikenteen verojen ja maksujen korotuksille. Emme hyväksyneet myöskään hallituksen suunnitelmia tie- ja ruuhkamaksuista. Kiihkeän ilmastopolitiikan laskua emme suostu lähettämään yksityisautoilijoille emmekä yrityksillemme.

Tyrmäsimme myös sen, että valtio siirtäisi tiehankkeiden kustannuksia kuntien vastuulle. Liikenteen kokonaisrahoitustaso ei ole suhteessa siltä perittäviin veroihin. Veroja peritään kahdeksan miljardia, ja noin kaksi miljardia siitä sitten käytetään kyseisiin hankkeisiin. Perussuomalaisten esityksestä suunnitelmaan kirjattiin tavoitteeksi nostaa liikenteen rahoitus tasolle, joka vastaa yhtä prosenttia Suomen vuotuisesta bruttokansantuotteesta. Tämä merkitsee lähes puolen miljardin euron korotusta nykytasoon verrattuna.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Arvoisa puhemies! Koko liikenneverkko on pidettävä kunnossa aina yksityisteistä valtateihin asti, sekä radat ja lentoyhteydet maakuntiin. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä arvioi myöhemmin suurten, kokonaishinnaltaan jopa 10—15 miljardin euron ratahankkeiden tarpeellisuutta ja järkevyyttä. Satamat ja ulkomaan yhteydet ovat välttämättömiä. Joukkoliikenteen ja pyöräilyn edistämiseksi olemme realisteja. Myös tietoliikenne ja digitalisaatio tarvitsevat panostuksia. Liikennejärjestelmän on palveltava niin Pihtiputaan mummoa, lakritsitehtailijaa Kouvolassa kuin Kemin tulevaa valtavaa biotuotetehdasta. Koko Suomi on pidettävä asumiskelpoisena.

Arvoisa puhemies! Lopuksi me perussuomalaiset korostamme liikenneturvallisuuden näkökulmaa suunnittelussa. Liikenne vaatii yhä liikaa uhreja ja vammautumisista. Haluamme panostaa turvallisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

14.30 Markku Eestilä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta kiittää ministeri Harakkaa ja kaikkia eduskuntaryhmiä parlamentaarista yhteistyöstä, jonka ansiosta saimme tehtyä Suomen ensimmäisen 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjan. Yhdessä tekeminen ja yhteisymmärryksen löytäminen on arvo sinänsä.

Prosessin ansiosta kaikilla eduskuntaryhmillä on nyt samankaltainen tilannekuva perusväylänpidon ja kehittämishankkeiden taloudellisista haasteista. Rahaa niin sanotusti puuttuu koneesta ja paljon. Se on rehellisesti heti alkuun tunnustettava. Sen vuoksi meidän on yhdessä satsattava työllisyyteen ja Suomen teollisen kilpailukykyyn parantamiseen, jotta pääsemme kroonisesta alijäämäkierteestä pois.

Arvoisa puhemies! Kokoomus pitää tärkeänä sitä, etteivät liikennepolitiikan isot linjat poukkoile kaudesta toiseen. Nopeasti muuttuvassa maailmassa tarvitaan pitkäjänteisiä tavoitteita, joihin voimme laajasti sitoutua yli puoluerajojen.

Toimiva liikenneinfra kansainvälisine yhteyksineen on yritysten kilpailukykyyn kannalta ensiarvoisen tärkeä asia. Se selviää lähes kaikista yrityksille ja teollisuudelle tehdyistä kyselyistä. Myös kansainväliset investoijat viestivät jatkuvasti siitä, että tärkeimmät perusteet sijoittua Suomeen ovat ennustettavuus, hallinnon luotettava toiminta sekä hyvä liikenne- ja tietoliikenneinfrastrukturi. On selvää, että olemassa oleva tie- ja rautatieverkosto on Suomen verisuonisto, josta on pidettävä hyvää huolta.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen työskentely liikenneasioissa alkaa Suomessa olla jo perinne, joka sai alkunsa pari vaalikautta sitten korjausvelkatyöryhmän muodossa. Tämä työryhmä toi esille lähes kahden ja puolen miljardin euron perusväylänpidon korjausvelan ja vaati reilua lisärahoitusta. Niistä ajoista perusväylänpidon rahoitusta on yhdessä nostettu lähes 400 miljoonalla eurolla.

Väyläverkostomme korjausvelka on tällä hetkellä noin 2,8 miljardia euroa. Se on tarkoitus painaa tulevan 12-vuotiskauden aikana 2,2 miljardiin euroon. Rahoitusta siirretään erityisesti rataverkkoon, sillä tulevina vuosina sen korjaustarpeet ovat mittavat. Parlamentaarisessa työryhmässä vallitsi yksimielisyys siitä, että perusväylänpidon rahoitus olisi 1,4 miljardia euroa vuodessa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä toivoo, että tämän selonteon vuosille 23 ja 24 taulukoituvien vähennysten perusväylänpidon määrärahoissa saataisiin jollakin tavalla pienennettyä, sillä

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

varsinkin raskaan liikenteen ammattilaisilta saadut viestit kertovat tiestön olevan todella huonossa kunnossa.

Arvoisa puhemies! Nopeat liikenneyhteydet ovat tärkeitä nimenomaan kansainvälisessä yritystoiminnassa. Sen vuoksi Suomen ja sen alueiden vaivaton saavutettavuus on tulevaisuudessakin merkittävä kilpailukykytekijä. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä maakuntalentojen säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää senkin takia, että hyvät lentoyhteydet Helsinki-Vantaan lentokentältä maailmalle säilyvät joka puolelta Suomea. Tässä yhteydessä on huomautettava, että suuret, nopeutta korostavat raidehankkeet — päärata, Turun tunnin juna ja itärata — eivät kuulu tämän selonteon sisältöön taloudellisessa mielessä.

Näyttää vahvasti siltä, että etätyö ja monipaikkaisuus tukevat nimenomaan nopeiden raideyhteyksien ja tietoliikenneyhteyksien kehittämistä koko maan tasolla. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä varsinkin pitemmillä junamatkoilla olisi syytä parantaa työn tekemisen edellytyksiä työpöytineen ja parempine tietoliikenneyhteyksineen.

Arvoisa puhemies! Liikenteen verotus on Suomessa ankaraa. Autoilijoilta kerätään autoveron, ajoneuvoveron ja polttoaineveron muodossa yli kuusi miljardia vuodessa, kun arvonalisävero otetaan huomioon. Kaikkineen liikenteen verorasitus nousee yli kahdeksan miljardin normaalina vuonna. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä autoilun kustannuksia ei pidä väkisin pitää yllä, kun päästöt vähenevät uusiutuvan autokannan ja uusien käyttövoimaratkaisujen myötä.

Puheet polttoaineveron nostamisesta ja ruuhkamaksuista ovat aikaan sopimattomia. Ne heikentävät työn tekemisen ja liikkumisen edellytyksiä. Oma auto on monille välttämättömyys, eikä edes pääkaupunkiseudulla työssäkäynti onnistu kaikilta ilman omaa autoa. Vähennetään päästöjä, ei autoilua. Kokoomuksen mielestä myös liikenneturvallisuus parane, kun autokanta uusiutuu nopeammin.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteon tavoitteiden saavuttamisen tiellä on isoja haasteita. Hallituksen sote-uudistus uhkaa heikentää dramaattisesti kuntiemme tulonmuodostuskykyä, kun verotuloista merkittävä osa siirtyy perustettaville maakunnille. Kokoomus pelkää, että tämä heikentää oleellisesti kaupunkien ja kuntien kykyä investoida tieverkkoon kuntien kannalta liian raskaan kunta—valtio-rahoitussuhteen takia. Moni erittäin järkeväkin seudullinen hanke voi jäädä vaille rahoitusta, koska monen kunnan investointikyky romahtaa uudistuksen myötä.

Kaiken kaikkiaan tämä ensimmäinen selonteko on hyvä alku pitkäjänteiselle liikennepolitiikalle, johon kaikki sidosryhmät yrityksiä ja kuntia myöten kytketään vahvasti mukaan. Tästä on hyvä jatkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

14.36 Ari Torniainen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne 12 -selonteko on merkkipaalu suomalaisessa liikennesuunnittelussa. On ensimmäinen kerta, kun kaikki eduskuntapuolueet sopivat yhdessä kaikki liikennemuodot huomioivasta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta pitkälle tulevaisuuteen. Mukana suunnittelussa on ollut monia yhteiskunnan tahoja, joten selonteko antaa hyvän pohjan jatkotyölle. Suunnitelma vastaa pääpiirteittäin myös keskustan tavoitteita.

Liikenneväylät ovat kansallisomaisuutta, joka on pidettävä kunnossa. Turvallinen koulumatka, sujuvat yhteydet työ- ja harrastuspaikoille, elinkeinoelämän tarpeet ja huoltovar-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

muus vaativat kaikki ehdottomasti toimivaa ja kunnossa olevaa väyläverkkoa koko maahan.

Henkilöauto on välttämätön kulkuväline suurelle osalle suomalaisia, sillä joukkoliikenne toimii sujuvasti vain suurimmissa kaupungeissamme. Turvallinen liikkuminen vaatii kunnossa olevia teitä. Hyväkuntoinen tie on myös ilmastoteko, sillä esimerkiksi polttoaineen kulutus laskee hyväpintaisilla teillä.

Hyvä perusväylänpito myös alempiasteisella tieverkolla aina yksityisteitä myöten on välttämätöntä kuntien ja kaupunkien asukkaille, yrityksille, mökkiläisille, tavarakuljetuksille ja alkutuotannolle aina maataloudesta puuhuoltoon. Kaikenasteinen tieverkko, unohtamatta tietenkään kevyen liikenteen väyliä, tarvitsee hyvää ylläpitoa ja huoltoa ympäri Suomen ja nimenomaan kaikkina vuodenaikoina.

Keskusta ei kannata ruuhkamaksuja, mutta kannatamme toimivaa joukkoliikennettä.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä uusia, suuria tie- ja ratahankkeita suunniteltaessa pitää ehdottomasti selvittää, miten hankkeisiin saadaan rahoitusta Euroopan unionilta.

Vaikka liikenteen pääpaino on edelleen maanteillä ja autoilussa, kiskoja pitkin kulkee jatkossa yhä enemmän sekä ihmisiä että tavaraa. Keskustan mielestä jo nykyisin olemassa olevan rataverkon kunnostus on välttämätöntä ja nopeasti tehtävä, samalla kun raideliikennettä nopeutetaan ja suunnitellaan uusia, suuria ratahankkeita.

Tarvitsemme teiden ja ratojen lisäksi nykyisiä lentokenttiämme sekä satamiamme, meriliikennettä ja sisävesiliikennettä liikkumiseen, kauppaan ja tavaroiden kuljetukseen. Keskusta edellyttää, että lentokenttäverkostomme on riittävän tiheä. Tärkeän Helsinki-Vantaan lisäksi tarvitsemme kattavaa maakuntakenttäverkostoa kansalaisten liikkumiseen sekä elinkeinoelämän ja matkailun tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Keskusta, se kotimainen, kannattaa etätyön ja monipaikkaisuuden lisäämistä. Ne eivät ole mahdollisia ilman toimivaa tie- ja tietoliikenneverkkoa: tarvitsemme vakaata valokuitua ja kattavaa mobiiliverkkoa. Fossiilittoman liikenteen tiekartalla on päästävä päästötavoitteisiin ilman autoilijoiden kulujen kasvattamista. Siihen tarvitaan monia eri keinoja. Voi sanoa lyhyesti: enemmän kotimaista tankkiin.

Sanottakoon vielä keskustan kanta polttoaineveroon: tämä hallitus ei nosta enää polttoaineveroa.

Keskustan mielestä suomalaiset ansaitsevat parempikuntoiset ja turvalliset liikenneväylät ja nimenomaan liikenneväylät maan pitkittäis- ja poikittaissuunnassa.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän puolesta iso kiitos ministeri Harakalle ja kaikille muillekin Liikenne 12 -selonteon tekemiseen osallistuneille tahoille. Tällä tiellä on hyvä jatkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

14.41 Mirka Soinikoski vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kestävä liikennejärjestelmä rakentuu laajasta joukosta liikkumisen vaihtoehtoja, sillä sama ratkaisu ei sovi kaikkialle. Kaupungeissa matka taittuu parhaiten julkisilla, kävellen tai pyöräillen ja pidemmät matkat on mukavinta kulkea junalla. Seutukunnissa ja maaseudulla tarvitaan sähkö- ja biokaasuautoja.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Liikenteestä syntyy noin viidesosa Suomen kaikista päästöistä, ja siksi Suomi on ottanut kunnianhimoiseksi tavoitteeksi puolittaa ne vuoteen 2030 mennessä. Tämä tavoite on ratkaiseva välietappi matkallamme maailman ensimmäiseksi hiilineutraaliksi hyvinvointivaltioksi. Liikennejärjestelmän tehostaminen ei tavoitteeseen yltämiseksi yksin riitä, mutta se on tärkeä osa kokonaisuutta. Vihreiden lähtökohta on ollut selvä koko Liikenne 12 -työn ajan: liikennejärjestelmän ja -suunnitelman tavoitteiden on kuljettava rinnakkain fossiilittoman liikenteen tiekartan ja kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen kanssa. Vain siten voimme saavuttaa toivotun lopputuloksen.

Arvoisa puhemies! Liikenteen kestävyys, energiatehokkuus ja alueiden saavutettavuus — nämä päättävöitteet määritimme ohjausryhmässä tälle suunnitelmalle. Ne sitovat liikennejärjestelmän kehittämistyötä yli puoluerajojen ja yli vaalikausien. Näihin tavoitteisiin olemme yhdessä parlamentaarisisssa työssä sitoutuneet.

Sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus ovat reilun muutoksen lähtökohtia, jotka on otettu huomioon myös liikennejärjestelmän suunnittelussa, ja näin on oltava jatkossakin. Ilmastomuutoksen lisäksi meidän on aktiivisesti torjuttava liikenneköyhyyttä. Ihmisten on päästävä liikkumaan palveluiden ääreen kohtuullisessa ajassa, kohtuullisella vaivalla ja kohtuullisin kustannuksin riippumatta tulotasosta tai postinumerosta.

Arvoisa puhemies! Liikenne 12 -suunnitelma tuo Suomen liikennepolitiikkaan kaivatua pitkäjänteisyyttä. Me vihreät haluamme, että yhä useampi suomalainen voi jatkossa valita matkavälineekseen junan saastuttavampien vaihtoehtojen sijaan. Toimiva ja matkustajia hyvin palveleva raideliikenne onkin kestävä liikennejärjestelmän avaintekijä. Junilla ja ratikoilla tehtyjen matkojen osuutta pitää kasvattaa määrätietoisesti. Tarvitaan liikennemäärät huomioivia investointeja, joilla raideyhteyksistä tehdään parempia ja saavutettavampia. Investointeja on suunniteltava pitkäjänteisesti ja niiden tuomat kokonaiskustannukset ja -hyödyt on arvioitava. Korjausvelkaa ei saa päästää kasvamaan liian suureksi. Jatkossa suunnittelussa olevien hankkeiden rakentamispäätökset ratkaistaan paitsi talousraamin puitteissa myös liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteisiin peilaten.

Arvoisa puhemies! Sektorikohtaisista päästövähennystavoitteista päätettiin ensimmäistä kertaa hallituskauden alun ilmastokokouksessa Vuosaarella, ja nyt fossiilittoman liikenteen tiekartan ensimmäiset toimenpiteet ovat jo käynnissä. Monet haluaisivat kulkea kestävämmän, mutta se ei ole kaikille eikä kaikkialla vaihtoehto — vielä. Vuoropuhelun myötä on tullut selväksi, että eri toimialoilla on erilaiset mahdollisuudet, mutta tahtoa löytyy. Näiden haasteiden ratkaisemiseen tulevaisuuden liikennejärjestelmä tähtää.

On päivänselvää, ettei liikennejärjestelmämme voi enää 2030-luvulla nojautua fossiiliin polttoaineisiin. Meidän on paitsi sähköistettävä liikennettä kestävästi myös lisättävä biopohjaisten polttoaineiden osuutta liikenteessä. Luonnon tai ilmaston kannalta ei ole yhdentekevää, miten ja mistä liikenteen biopolttoaineet valmistetaan: käytetäänkö valmistukseen neitseellistä biomassaa vai puhutaanko esimerkiksi neljänneen sukupolven hiilineutraaleista biopolttoaineista ja kiertotaloudesta. Erot polttoaineiden hiilijalanjäljessä ja ekologisuuksessa voivat olla hyvinkin suuria.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että liikennejärjestelmän kehittämisestä hyötyvät yksittäiset kansalaiset ja ilmasto, on järjestelmän tehokkuus avainasemassa myös Suomen kilpailukyyn ja alueiden elinvoimaisuuden kannalta. Osaavan työvoiman saatavuus ja tavarankustannustehokas liikkuminen ovat ratkaisevassa asemassa vientivetöisen Suomen taloudelle.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Kannatamme vihreässä eduskuntaryhmässä lämpimästi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita, ja haluan ohjausryhmän jäsenenä kiittää hyvistä yhteistyöistä sekä vuorovaikutteisesta valmistelusta matkan varrella.

14.46 Juho Kautto vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne on mahdollistaja. Liikenne on kaiken toimintamme kivijalka. Ilman saavutettavuutta maakuntiemme elinvoima alkaisi hiipua. Toimivalla liikenteellä luodaan työllisyyttä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Myös tärkeät ilmasto- ja ympäristöratkaisut liittyvät olennaisesti liikenteeseen.

Historiallinen Liikenne 12 -suunnitelma on viimein loppusuoralla. Tavoite suunnitelmasta, joka mahdollistaa Suomen liikennejärjestelmän pitkäjänteisen kehittämisen niin maalla, merellä, sisävesillä kuin ilmassakin, on elänyt vuosia. 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmisteltu parlamentaarisesti kaikkien eduskuntapuolueiden yhteistyöllä. On myönteistä, että olemme yhdessä kyenneet rakentamaan pitkäjänteisen kokonaisuuden. Tästä kiitokset kaikille työhön osallistuneille ja erityisesti ministeri Harakalle.

Arvoisa puhemies! Hyvin suunniteltu liikennejärjestelmä on koko Suomen elinvoiman kantava rakenne. Tarvitsemme hyviä yhteyksiä turvaamaan perustuslaillisen oikeuden valita oma asuinpaikka. Tarvitsemme hyviä yhteyksiä turvaamaan elinkeinoelämää ja vahvistamaan työllisyyttä sekä mahdollistamaan järkevän alueiden käytön. Suunnitelmassa osoitetuilla pysyvillä perusväylänpidon lisäeuroilla korjataan liikenteen perusinfraa ja pidetään kunnossa väyliä ympäri Suomen.

Liikenne 12 on osaltaan näyttämässä tietä kohti ilmastokestävää liikkumista. Suunnitelman myötä väylien rahoitus painottuu nykyistä enemmän raiteille. Tämä on iso ja tärkeä edistysaskel. Vähäpäästöisyytensä lisäksi raideliikenne on paitsi sosiaalisesti saavutettavaa myös esteetöntä. Raideliikenne on tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Perusväylänpidon rahoituksen pysyvä nostaminen hyödyttää ammattiautoilijaa, tavallista kansalaista ja myös ilmastoa. Hyväkuntoinen tieverkko laskee polttoaineen kulutusta ja on täten samalla ilmastoteko. Lähdemme vihdoinkin ottamaan kiinni vuosikymmeniä kertynyttä väylänpidon korjausvelkaa, mikä on vastuullista ja järkevää sekä ilmasto- että elinkeinopolitiikan kannalta.

Liikenne 12 -suunnitelmatyö antaa myös nykyistä paremmat eväät osallistua EU:n rahoitushakuihin. Suomi on osa Eurooppaa ja muuta maailmaa liikenteen linkittämänä, joten myös tärkeät meriliikenneyhteydet satamineen ja lentoyhteydet lentokenttineen ovat liikennejärjestelmämme, logistisen toimintaketjun ja huoltovarmuutemme ydintä maantie- ja rautatiekuljetusten ohella.

Pidämme tärkeänä, että myös liikenneturvallisuus on nostettu mukaan kokonaisuuteen. Ihmishenkien ja vammautumisten säästämisen lisäksi liikenneturvallisuudella on suuri kansantaloudellinen merkitys. Puhutaan miljardeista, jos ja kun saamme tuntuvasti vähennettyä liikenteen onnettomuuksia.

Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmää ja liikenteen palveluita kehittämällä suuntaamme katseemme tulevaisuuteen. Resursseja on mahdollista käyttää nykyistä fiksummin, eikä aina tarvita mittavaa uudisrakentamista. Meillä on pitkään ollut vallalla ajattelu, että lisäinfran rakentaminen on ratkaisu kaikkeen. Liikenne 12 -suunnitelman myötä siirrymme kohti tulevaisuutta pohtien, mitä kaikkea jo olemassa olevalla infralla voisi tehdä. Miten voimme paremmin ohjata kasvavia liikennevirtoja? Miten voimme vaikuttaa ihmisten kulkutapavalintoihin? Miten voimme vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen? Mitä vaikutuk-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

sia etätöiden lisääntymisellä on liikennejärjestelmään? Uudenlainen ajattelu on tervetullutta, niin ympäristön kuin veroeurojenkin kannalta.

Arvoisa puhemies! Emme koskaan tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, ja siksi liikennejärjestelmässäkkin pitää olla valmiutta nopeaan reagointiin. Siksi onkin tärkeää, että suunnitelman toteutumista seurataan ja päivitetään säännöllisesti.

Sopu ja yhteistyö suunnitelman laadinnassa antavat uskoa yhteistyökykyyn. Toivon, että kaikki eduskuntaryhmät pitävät silmällä liikenteen rahoituksen riittävyyttä myös mahdollisissa sopeuttamistoimissa. Huolehditään yhdessä siitä, että hyvien yhteyksien avulla pidämme koko Suomen huoltovarmana ja elinvoimaisena, vähennämme päästöjä sekä mahdollistamme entistä sujuvamman työ- ja vapaa-ajan liikenteen kaikille eikä vain harvoille. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

14.52 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Den riksomfattande trafikplanen är ett långsiktigt dokument, och ett stort tack till minister Harakka och alla partier för ett gott samarbete. Det är här vi slår fast vad som behövs för att utveckla landets infrastruktur i fråga om vägar, järnvägar, flyg, hamnar och sjöfart. Den här redogörelsen är viktig, för den har direkta beröringspunkter med de allra flesta människors vardag. Vi är alla beroende av goda förbindelser och därför är det viktigt att vi har en parlamentarisk samsyn.

SFP och svenska riksdagsgruppen backar fullt upp de samhälleliga målen för utvecklingen av trafiksystemet, som alla avser dämpa klimatförändringen. Det handlar om tillgänglighet — trafiksystemet garanterar tillgänglighet i hela Finland. Det handlar om hållbarhet, det ska bli lättare för medborgarna att välja hållbarare alternativ, i synnerhet i stadsregioner. Och det handlar om effektivitet, trafiksystemets samhällsekonomiska effektivitet förbättras.

Arvoisa puhemies! Ilmastotekoja ovat raideliikenteen kehittäminen, sähkökäyttöisiin ajoneuvoihin siirtyminen ja ylipäätään energiaa säästävien liikenneratkaisujen kehittäminen. Ympäristön kannalta on myös tärkeää, että tiestö on hyvä ja sen talvikunnossapito toimivaa. Keskustelussa ei saa unohtaa sitä, että oikein mitoitettut tiet vähentävät ympäristökuormitusta ja että liikenteen sujuvoittaminen pienentää päästöjä.

Suunnitelman panostukset alempaan tieverkkoon ovat RKP:lle hyvin tärkeitä. Uusia investointeja ovat edellytys toimivaan yhteiskuntaan, mutta se ei saa koskaan johtaa tavallisten teiden laiminlyöntiin. Liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan korjausvelkaa vähennetään lähitulevaisuudessa. Tältä osin vuoden 2023 talousarvioon esitetty leikkaus on tehtävä siten, että perustieverkko ei kärsi kohtuuttomasti.

Suunnitelman valmistelussa RKP korosti myös satamien ja alueellisten lentokenttien merkitystä kehitys- ja vientimahdollisuuksien kannalta. Alueelliset lentokentät ovat äärimmäisen tärkeitä aluekehitykselle. Meidän tulee myös panostaa vientisatamiin ja huolehtia siitä, että niiden infrastruktuuri ja logistiikka toimivat.

Ärade talman! Den riksomfattande trafikplanen ger också ökade möjligheter till EU-finansiering, och här finns det rum för förbättring för Finland.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Som riksdagsledamot från Egentliga Finland är jag speciellt nöjd med skrivningarna om en fungerande skärgårdstrafik, som för oss skärgårdsbor fungerar som väg på vatten. Skärgårdstrafiken ska fungera så att arbetspendling är möjlig och systemet ska utvecklas så att det stödjer fast bosatta, fritidsboende och företagen.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on tärkeä, jotta todelliset tarpeet voitaisiin tunnistaa ja nähdä, mihin tarvitaan investointeja ja mitä kunnossapitoa tarvitaan. Hyötyjen arvioiminen on aina keskeistä, myös suurten hankkeiden osalta.

Hieno esimerkki todellisen tarpeen tunnistamisesta on hallituksen tämän vuoden kolmannen lisätalousarvion yhteydessä tekemä esitys 128 miljoonan euron suuruisen valtuuden antamisesta Kirjalansalmen sillan ja Hessundinsalmen sillan uudistamiseen Paraisilla. Hanke on välttämätön, koska sillat ovat tulleet käyttöikänsä päähän.

Att Rävundsbron och Hessundsbron nu förnyas är inte bara viktigt för att garantera det vardagliga livet i Pargas, utan också nödvändigt för hela södra Finland, för tungindustrins transporter, turismen och det lokala näringslivet. Inom SFP har vi jobbat hårt för att påskynda processen, och vi är ytterst nöjda med regeringens förslag och minister Harakkas stora insatser.

Ärade talman! SFP och svenska riksdagsgruppen anser att trafikplanen ska stödja finländarnas vardagliga trafikbehov och smidig arbetspendling. Goda förbindelser stödjer Finlands exportindustri, som i sin tur ger arbetsplatser och välmående regioner. Satsningar på samhällsekonomiskt nyttiga investeringar ska stå i fokus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

14.57 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikennejärjestelmäsuunnitelman parlamentaarinen valmistelu ansaitsee kiitoksen. Ministeri Harakan vetämän ryhmän työ oli hyvähenkistä, ja kaikkien eduskuntaryhmien näkemyksiä kuunneltiin. Myös oppositiopuolueiden ajatukset otettiin huomioon. Parlamentaarista yhteistyötä tarvitaan, kun puhutaan Suomen liikenneverkon pitkän aikavälin kehittämisestä ja ylläpidosta. Oleellista tämän pääpiirteissään hyvän ja kannatettavan ohjelman toteutuksen kannalta on se, miten saadaan tulevat eduskunnat ja hallitukset sitoutumaan tässä asetettuihin hyviin tavoitteisiin. Muistutan: hyvin suunniteltu on kokonaan tekemättä.

Arvoisa puhemies! Pitkien etäisyyksien ja harvaan asutun maan elinvoima perustuu siihen, että ihmiset pääsevät liikkumaan ja että elinkeinoelämän toimintakyky on riittävä. Tavarosta noin 90 prosenttia kulkee kumipyörillä, ja noin 80 prosenttia maamme ulkomaankaupasta kulkee meriteitse. Tarvitsemme kattavan satamaverkon mutta myös toimivat yhteydet sisämaahan. Tällä hetkellä nämä yhteydet eivät ole riittävällä tasolla. Suomen liikenneverkon korjausvelka on paisunut lähes 3 miljardiin euroon. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan riittävää rahoitusta ja puoluerajat ylittävää sitoutumista liikenneverkon ylläpitämiseksi koko maassa.

Liikenne 12 on merkittävä asiakirja, jonka tehtävä on ohjata liikennejärjestelmän suunnittelua ja rahoitusta pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti, usean vaalikauden ajalta. Asetimme yhdessä kunnianhimoisen tavoitteen, liikennejärjestelmän rahoituksen nostamisen noin yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Liikenne 12 kuroo korjausvelkaa umpeen ja kohentaa pääväylien kuntoa, ja myös yksityisten korjausrahoituksen tasoa nostetaan. Valitettavasti kuitenkin julkisen talouden suunnitelmassa leikataan näitä juuri sovittuja rahoituskehyksiä ja teiden kunto jatkaa rapistumistaan. Tämä ei ole järkevää. Teiden kunnostaminen toisi heti työtä ja verotuloja.

Arvoisa rouva puhemies! Liikenne 12 sisältää myös suuria kysymysmerkkejä. Ne liittyvät alueelliseen oikeudenmukaisuuteen ja uusien hankkeiden rahoitukseen. Selonteon mukainen sopimuksellinen yhteisrahoitus johtaa valtion väylärahoitusvastuun siirtämiseen kunnille, mitä emme pidä tarkoituksenmukaisena. Se ei ole kuntatalouden ja kuntien tasavertaisen kohtelun kannalta hyväksyttävää. Suunnitelmaa on tältä osin tarpeen arvioida uudelleen eduskunta- ja valiokuntakäsittelyssä.

Suunnitelmassa esitetyt rahoitusratkaisut vaivaa kapea-alaisuus. Esimerkiksi Ruotsi on valinnut paljon monipuolisemmat rahoitusvälineet ja myös hyödyntää paremmin EU-rahoituksen mahdollisuuksia. Pelkääkö hallitus mainehaittaa Brysselissä, jos uskaltautuisimme pyytämään osuuttamme liikenteen kehittämiseen kohdennettavista EU-rahoista?

Tässä suunnitelmassa ei ole myöskään riittävästi huomioitu poikittaisliikenteen merkitystä. Kaikki tiet kulkevat Roomaan, sanotaan. Suomessa kaikki tiet tuntuvat kulkevan alueellisista keskustaajamista etelän suuriin kaupunkeihin. Kaikki suomalaiset eivät halua tulla Helsinkiin, vaan tarvitaan myös toimivia liikenneyhteyksiä idästä länteen ja lännestä itään.

Arvoisa rouva puhemies! Liikenne 12 -järjestelmässä puhutaan paljon uusista raidehankkeista. Ovatko kaikki isot raidehankkeet enää tarpeellisia koronan jälkeisessä ajassa, kun etätyöstä on tulossa kiinteä osa työelämää? Kuinka järkevää kansantaloudellisesti on suunnitella ratkaisuja, jotka tähtäävät Suomen uudelleenrakentamiseen ja asuttamiseen muutamaa kasvukeskusta? Ehkä sittenkin, arvoisa ministeri, digivaltatien kehittäminen on se kaikkein merkittävin hanke niin kustannustehokkuudeltaan kuin päästöjen vähentämisessä.

Marinin hallituksen fossiilittoman liikenteen tiekartta on ongelmallinen. Se ei huomioi autokannan sähköistymisestä aiheutuvia muutoksia verotuloihin vaan yhä edelleen tähtää autoilusta saatavien verotulojen säilyttämiseen samalla tasolla, vaikka kansa toteuttaa hallituksen toiveita vähäpäästöisestä liikkumisesta. Tämä on epäreilua. Suomalaiset toimivat, niin kuin hallitus toivoo, ja palkaksi saavat lisää veroja. Hyvät ministerit ja hyvä hallitus, käykää tutustumassa tavallisen suomalaisen arkeen ja liikkumistarpeisiin. Vai haluaako hallitus tietoisesti rajoittaa kansalaisten liikkumisen vapautta autoiluun kohdistuvilla ylisuurilla veroilla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja ennen kuin siirrytään debattiin, niin otetaan ministeri Harakan puheenvuoro, 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.03 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitos rakentavista kommentista. Melkein kaikki ryhmäpuheiden pitäjät kunnostautuivatkin parlamentaarisen ohjausryhmän vastuullisina jäseninä. Tätä työtä tehtiin puolitoista vuotta varsin tiiviisti. Tässä yhteydessä on syytä myös muistaa kiittää liikenne- ja viestintäministeriön virkakuntaa, joka venyi ennennäkemättömiin suorituksiin.

No, täällä on puhuttu — muun muassa edustaja Laukkanen nyt tässä lopuksi — asioista, jotka eivät sisälly Liikenne 12 -ohjelmaan. Esimerkiksi näistä isoista raidehankkeista todettakoon, että ne eivät ole siis osa Liikenne 12 -ohjelmaa siltä osin, että ne päätökset siitä,

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

onko ne järkevä rakentaa ja ovatko ne sellaisia suunnitelmia, joihin löytyy se varsin vaativa rahoitus, ratkaistaan erikseen. Ne kymmenet kunnat, jotka ovat ansiokkaasti tätä tulevaisuushanketta lähteneet suunnittelemaan, ovat tiukasti ilmoittaneet, että ne eivät ole sitoutuneet sitten siihen erikseen tehtävään päätökseen, ei myöskään valtio.

En ihan tunnista, että olisimme näissä meidän kokouksissamme käyneet minkäänlaisia otteluita. Pikemminkin haluaisin korostaa sitä yksituumaisuutta, jolla liikenteen kehittämiseen suhtauduttiin yli puoluerajojen. Tämä parlamentaarinen yhteishenki on varmasti vahvuus tämän ohjelman takana.

Edustaja Eestilä toi esiin vuoden 23 perusväylänpidon määrärahan ja sen näennäisen vähenemän. No, jo hallitusohjelmassahan sitä aikaistettiin 100 miljoonalla vuodelle 22. Toki tasaisuus olisi hyvä asia, mutta kyllä se minulle näinkin käy, että hallituskaudessa yli miljardin euron lisäpanostus perusväylänpitoon toteutuu vähän etuajassa. Se kyllä sopii. Tämä yhdessä sopimamme perusväylänpidon tasokorotus on hyvä pohja seuraavan ja sitä seuraavan hallituksen ohjelmiin ja kehyksiin. Ja olisi, totta kai, hyvin mieluisaa, jos vuoden 23 eduskuntavaalit käytäisiin niissä merkeissä, että kilpaillaan siitä, mikä puolue haluaa parhaiten panostaa korjausvelan katkaisemiseen.

Useassa kommentissa korostettiin raiteiden merkitystä. On helppoa olla samaa mieltä esimerkiksi kokoomuksen eduskuntaryhmän kanssa siitä, että junien houkuttelevuutta kulkutapana pitäisi parantaa muun muassa työtiloja kehittämällä. Etsimme myös keinoja, joilla tietoliikenneyhteydet junissa täyttäisivät kaikkein vaativimmatkin tarpeet luotettavasti. Yksi houkutus voisikin olla se, että työnantajat hyväksyisivät edellytysten täytyessä juna-työmatkat työajaksi. Tämä aloite ei tarvitsisi siis edes lakimuutoksia, joten kysyn, mikä yritys ja mitkä yritykset, jotka haluavat osoittaa yhteiskunta- ja ympäristövastuuta, ottaisivat tästä kopin.

Jään odottamaan lisää rakentavia puheenvuoroja. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatisa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painikkeella puheenvuoroa. — Ja debatin ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Piirainen.

15.06 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämähän tuli ihan yllättäen niin kuin entiselle pääministerille, [Puhuja naurahtaa] mutta kiitän tästä mahdollisuudesta. Ja tässä yhteydessä kiitän omasta puolestani ja tietysti myös ryhmän puolesta ministeri Harakkaa ja liikenneministeriön virkakuntaa ja sitten ohjausryhmän jäseniä.

Tässä on noussut esille tämä raideliikennepainotteisuus. Minä näkisin niin — kun meillä ovat kumminkin liikenneturvallisuuskysymykset nousseet hyvin vahvasti tässä esille — että raideliikennettä voitaisiin raskaan liikenteen osalta vahvistaa, ja tämä olisi yksi erittäin hyvä tavoite meillä tässä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ronkainen.

15.07 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on erityislaatuinen ympäristö liikennejärjestelmäsuunnittelun kannalta. Te olette tehneet kyllä hyvää työtä siinä — se on aika haasteellinen rakennelma. Me ollaan kuitenkin suuri ja harvaan asuttu maa, ja syrjäinen sijainti ja sääolosuhteet asettavat omat haasteensa. Ehdottoman

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tärkeää on niin ihmisten liikkumisen, liiketoiminnan kuin kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta, että liikenneverkko pystyy palvelemaan ja toimimaan niin hyvin kuin mahdollista. Aivan keskeistä on valtion ja kuntien väyläverkkojen rajapinnat ja toimiva suunnitelma siinä. Lähihistorian aikana me ollaan kuitenkin nähty, että kunnat velvoitetaan osallistumaan vahvasti esimerkiksi rata- ja tiehankkeisiin, ja siltä tuo kehitys näyttäisi tulevaisuudessaakin. Miten te, ministeri, näette: onko yhteisiin hankkeisiin osallistuminen jatkossa kunnille velvoittavaa, [Puhemies koputtaa] vai uhkaako niitä huutokauppa? Eli ne, jotka uskaltavat ottaa velkaa, [Puhemies koputtaa] saavat hankkeita, ja toiset sitten saavat [Puhemies: Aika!] mopen osan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ikonen.

15.08 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia hyvästä yhteistyöstä tässä Liikenne 12 -suunnitelman laatimisessa.

Yksi tärkeä tavoite tässä kokonaisuudessa on saavutettavuus, ja on todella tärkeää, että tässä työssä on nostettu esiin nyt pääväyläverkon toimivuus ja korjausvelan korjaaminen autoliikenteessä, toisaalta raiteille nostaminen, Suomessa nopeat raideyhteydet. Toivon, että myöskin pääradalle tullaan hakemaan nyt tässä EU-rahoitusta.

Mutta ottaisin kolmantena ulottuvuutena tässä esiin myöskin lentoliikenteen nyt erityisesti koronasta noustessa. On hyvä, että meillä on tässä Helsinki-Vantaa ja sen kansainvälinen asema vahvasti, mutta muistetaan myöskin näiden muiden kenttien kansainvälinen rooli. Tässä puhutaan maakuntakentistä. Kiinnittäisin huomiota vielä näiden isojen kaupunkiseutujen kenttiin siinä mielessä, että ne toimivat tällaisina destinaatioina maailmankartalla ja ne palvelevat näiden alueitten aluetaloutta ja elinvoimaa. Pohjoismaissa on yhteensä 17 yli miljoonan matkustajan [Puhemies koputtaa] kansainvälistä kenttää ja niistä ainoastaan yksi Suomessa. Me tarvitsisimme enemmän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

15.10 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille ja kaikille puolueille tämän parlamentaarisen työn tekemisestä. Tämä on minusta aivan oivallinen pohja lähteä jatkossa työstämään edelleen suomalaista liikennepolitiikkaa parempaan suuntaan.

Korostaisin kolmea kohtaa: Mielestäni on keskeistä, että pidetään näitä laajoja yhteyksiä kunnossa, siis maan sisäisiä pääkaupunkiseudulta maakuntiin, maakunnista edelleen maailmalle, ja tässä ajassa tietysti haasteita on tuonut vähentynyt lentoliikenne ennen muuta. Mutta sitten toisena asiana on ennen muuta siellä maakuntien sisällä nämä tieyhteydet, jotta sekä alempiasteinen tieverkko että myös hieman paremmat tiestöt pysyvät hyvässä kunnossa, jotta siellä maakunnassa se saavutettavuus pysyy korkealla tasolla. Ministeriltä kysyisinkin: kuinka te näette, tuoko tämä 12-vuotinen suunnitelma nyt mahdollisuuksia siihen, että jatkossa Euroopan unionilta rahoitus olisi paremmin saatavissa kuin mitä se on tähän asti ollut saatavissa niin tiestöön kuin myös näihin raidehankkeisiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

15.11 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että päästöjen vähentäminen ja kestävä liikenne on otettu 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman keskeiseksi lähtökohdaksi. Fossiilittoman liikenteen tiekartan sekä kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen rinnalla tämä on tärkeä työkalu ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi.

On tärkeää, että tunnistamme valtion roolin kaupunkien suurten raideinvestointien rahoituksessa. Olen huolissani siitä, että kaupunkiseutujen suurten joukkoliikennehankkeiden rahoitusta ollaan siirtämässä enemmän kaupunkien vastuulle. Raidehankkeet edesauttavat osaltaan kaupunkien elinvoiman vahvistamista, mutta niistä saatavia maankäyttötuoloja tarvitaan kipeästi kaupunkien kasvun rahoittamiseen.

Siitä kiitän, että suunnitelmassa varaudutaan joukkoliikenteen elvyttävään tukeen, jotta joukkoliikenteen käyttö saadaan taas koronaa edeltäneelle kasvu-uralle eikä sitä tarvitse heikentää.

Lopuksi vielä kiitän satsauksista pyöräilyn edistämiseen. On tärkeää, että kuntien pyörätiehankkeiden tukeen satsataan edelleen ja että [Puhemies koputtaa] myös valtion maantieverkon pyöräliikenneinfraa parannetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Semi.

15.12 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Asia, mikä kiinnostaa tällä hetkellä, on se, että kun puhutaan ympäristöystävällisyydestä ja teiden kunnosta, niin pohdittiinko siinä ryhmässä — ja miten syvällisesti pohdittiin, jos pohdittiin — näitten olemassa olevien sisävesien syväväylien käyttöä vähentämään rekkaliikennettä. Se kai tapahtuisi niitten syväväylien kautta. Siten saataisiin pois painetta teiden päältä. — Ei muuta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

15.13 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ja kiitos hyvistä ryhmäpuheenvuoroista. Kun työhuoneessa niitä kuunteli, niin jos vertaa viime viikkojen EU-elpymisväline- ja talouskeskusteluihin, niin oli aivan mahtavaa, siitä oikein nautti, ja oli kiva kuulla näitä kiitoksia myös ministeri Harakan suuntaan.

Också svenska riksdagsgruppen tackar Harakka för utmärkt arbete.

Ett fungerande trafiksystem är viktigt såväl för enskilda människor som för näringslivet, och det är extra viktigt att man tar i beaktande exportindustrins verksamhetsförutsättningar.

Kaikki Suomen seudut, vaikka ollaan samaa maata, kilpailevat eri kansainvälisissä arvo- ketjuissa ja -verkoissa, ja joillekin seuduille Pohjois-Norjan satamat kontra Kiinan yhteydet, Xi'an, ovat tärkeitä, joillekin toisille joku muu, ja tämä kokonaisuus täytyy pitää mielessä. Esimerkiksi tuolla Merenkurkun seudulla ollaan ihan itse rakennettu laivoja Ruotsiin ja edistetty sähköistä liikennettä ja rakennetaan vielä siltakin ensi vuosikymmenellä.

Itse toivon myös, kuten tässä on tullut hyvin esille, että saataisiin lisää EU-rahoitusta Suomeen, ja tiedän, että ministeri varmaan sitäkin edistää.

Viimeisenä kysymyksenä: onhan niin, että nyt kun kilpaillaan myös kansainvälisesti megainvestoinneista, [Puhemies koputtaa] niin riittää paukkuja myös sellaisiin? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen. — Anteeksi, Laukkanen. [Eduskunnasta: Meinasitulla värisuora! — Naurua]

15.14 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Harakka, kyllä tässä meidän pumaskassa käydään läpi näitä raideliikennehankkeita, niitä, joita ei tässä rahoiteta, jotka rahoitetaan jollain muulla tavalla. [Suna Kymäläinen: Ei kuulu rahoituskehukseen!] Täällä on isot osiot näistä eri raidehankkeista, niin että ei ole ihan reilua sanoa, että niitä ei täällä ole.

Kiinnittäisin huomiota teiden turvallisuuteen. Kaikki, jotka eilen sattuiivat katsomaan uutisia, varmaan huomasivat, kuinka laajasti siellä puhuttiin teiden huonosta kunnosta. Kysyisin nyt ministeri Harakalta, että kun tämä tilanne on niin akuutti ja näyttää siltä, että eivät ely-keskukset eivätkä muutkaan tunne näitä omia tiealueita, niin onko tähän tulossa jotain pikaista ratkaisua, jonka pohjalta voitaisiin odottaa, että ely-keskusten toiminta tehostuisi — ehkä lisätä tarkastajien määrää ja sitten niitä toimenpideohjeita. Varmaan puoli Suomea odottaa tähän jonkinlaista vastausta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

15.15 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on nostanut liikennepolitiikan profiilia ja merkitystä, ja se on tietysti hienoa Suomen kasvun ja aluepolitiikan näkökulmasta. Hallituskauden alussa tehdyt isot investointipäätökset ovat olleet suhdannepoliittisesti ja työllisyyden näkökulmasta merkittäviä, ja esimerkiksi viime kesänä 4 000 kilometriä vedettiin pintaan asfalttia ympäri Suomen, ja se rupeaa näkymään sitten.

Täällä on keskinäisen kehumisen kerho ollut nyt sitten, ja hyvä näin, ja kiitos ministeri Harakalle, mutta nostaisin myös sen, että tässä ovat aika isot taustajoukot olleet tätä tekevässä, melkein 300 lausuntoa ja maakuntien liikennejärjestelmätyö. Se on ollut merkittävässä roolissa, ja se on ollut läpileikkaus Suomesta, ja aika hyvin olen itse pystynyt peilaamaan 20 vuotta sitä työtä tehneenä, miten eritasoisia liikennejärjestelmätyötä maakunnissa tehdään. Tämä oli hieno sparraus myös [Puhemies koputtaa] maakuntien liikennejärjestelmätyöhön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

15.16 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Harakka on paikalla, niin kysyn tästä, kun huhtikuussa ilmeni, että oli erityisesti näitä EU:n häntäraharaideverkostorahoja, joita Suomi olisi voinut hakea, ja mediassa oli siitä EU-parlamentaarikon haastattelu, jossa hän syvästi ihmetteli, miksi Suomi hassaa tällaiset mahdollisuudet, että olisi voitu esimerkiksi Tampere—Helsinki-rataa kunnostaa. Meidän tulisi käyttää, kun me nyt siellä klubissa ollaan ja siellä halutaan olla ja maksaa miljardeja siitä, että saamme siellä nyt olla, kaikki keinot ja tilanteet silloin hyväksemme. Kysyn ministeriltä: miksi Suomi ei ole hakenut, ja onko nyt haettu?

Ja kun täällä kerrotaan, että tuetaan pyöräilyä ja pyöräteitä — hyvä niin — niin esimerkiksi kotikaupungissani Hyvinkäällä tarvitsisimme ja tarvitsemme hyvän, maksuttoman parkkitalon, jotta työpaikkaliikenne on sujuvaa. Onko tiedossa valtion rahoitusta maksuttomiin parkkitaloihin? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

15.17 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos parlamentaariselle työryhmälle työstä. Tällainen pitkäjänteinen suunnitelma tarvitaan. Esitän kuitenkin yhden toiveen ja yhden isomman huolenaiheen.

Toive on tästä teiden korjausvelasta. Toki sitä koko ajan on vähennetty, mutta nyt tiedetään, että raskas liikenne on monissa paikoissa vaikeuksissa ja silloin samalla on yrityselämä vaikeuksissa. Samoin yksityisautoilijat ovat vaikeuksissa. Toivoisin, että tätä entisestään korotettaisiin, koska autoiluhan onneksi nyt muuttuu entistä ympäristöystävällisemmäksi ja turvallisemmaksi tässä lähitulevaisuudessa, ja se kannattaisi huomioida.

Iso huolenaihe on, kuten ministerilläkin varmaan, raha ja sitä kautta yhteisrahoitusmalli, koska nyt kuntien osuus tässä tulee entisestään kasvamaan. Me tiedämme kuntatalouden hankalan tilan jatkossa, ja etenkin jos siihen päälle pukataan vielä sote-uudistus, niin se tila on katastrofaalinen. Ja kysynkin tässä nyt: ei kai ole mitään suunnitelmia, että ruuhkamak-suilla, tietulleilla tai näillä muilla vastaavilla ilkeillä keinoilla tätä rahoitusvajetta pyritään paikkaamaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kymäläinen.

15.18 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ei tee päätöstä ruuhkamaksuista. Hallitus voi tehdä ruuhkamaksut mahdollistavan lainsäädännön, ja alueet tekevät päätökset ruuhkamaksuista ja tiemaksuista itsenäisesti. [Markku Eestilä: Älkää antako mahdollisuutta!] Tämä hallitus ei päättä, tee ruuhkamaksuja, tiemaksuja eikä nosta enää polttoaineveroja, [Välihuutoja oikealta] kun niistä tässä on puhuttu.

Meillä oli rakentava ja hyvä yhteistyö tässä työskentelyssä, ja saimme SDP:n ja ministeri Harakan johdolla aikaan pitkään puhutun pitkäjänteisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, jolla saadaan ennustettavuutta elinkeinoelämälle ja aluekehitykselle. Silti tässä joissakin puheenvuoroissa kuuluu kummallisuuksia, kun nostetaan esiin sellaisia asioita, jotka eivät tähän liity. Alusta alkaen oli selkeää, että mainitsemme nämä suuret hankeyhtiöt rai-deinvestointien osalta, mutta oli selvää, että ne eivät kuulu tähän rahoituskehikkoon. [Puhemies koputtaa] Tämä vastaukseksi samalla lailla kuin ministeri tässä KD:lle jo vastasi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

15.20 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ja arvoisa ministeri, olisin sen verran halunnut tarkennusta — vaikka me ei puhutakaan täällä näistä rai-dehankkeista — lähinnä tähän rahoituspuoleen, mikä tulee liittymään tähän asiaan: Kuitenkin Väylän asiantuntija on kertonut, että hyötysuhdepisteytys on liian huono kaikilla näillä isoilla ratahankkeilla. Kun varmistin tätä asiaa vielä, niin sain kyllä sellaisen vastauksen, että EU-rahaa näihin ei olisi edes mahdollista saada. Pitääkö tämä paikkansa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

15.20 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kyllä arvostan suuresti sitä työtä, mitä yhdessä tehtiin, koska jokainen kansanedustaja varmaan omalle alueelleen haluaa niitä investointeja. Mutta ehkä kuitenkin pitäisi huomata, että eiväthän

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

nämä liikenneinvestoinnit pelkästään liikkumista varten ole. Niillähän luodaan alueelle tulevaisuudenuskkoa, taloudellista toimeliaisuutta. On hirveän tärkeää, että eri puolilla Suomea ihmiset kokevat, että valtiovalta ei heitä unohda. Ja liikenneinvestoinnit, jos mitkä, ovat työkalu juuri tähän, että ihmiset kokevat, että he eivät jää syrjään. Jokainen tietää, mitä siitä seuraa, jos jotkut alueet ikään kuin jäävät syrjään ja ihmiset kokevat niin — se kokemus on hirveän tärkeä. Eli talous on loppujen lopuksi tunnetta ja hyvin pitkälle myös henkisellä tasolla oleva asenne ja viritystila.

Mutta, arvoisa ministeri, ihan tuohon työtekovaunuun, minkä otitte itsekkin esille: Minä toivoisin, että tehtäisiin yksi pilottityötekovaunu, jossa on työpöydät ja [Puhemies koputtaa] kunnon istuimet, missä voisi töitä tehdä. Se olisi jo hieno juttu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

15.22 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Parlamentaarinen Liikenne 12 -työryhmä oli omasta mielestäni erittäin antoisa. Kiitos ministeri Harakalle sen johtamisesta ja kaikille läsnäolijoille, jotka olivat siinä mukana, samoin sinne virkakunnalle ja kaikille niille tahoille, jotka antoivat valtavasti lausuntoja siitä asiasta. Se on hyvä, että yhteistuumin tätä asiaa vietiin eteenpäin.

Itse nostaisin oikeastaan tämän rahoitustason, josta käytiin keskustelua. Se on hyvä, että siihen perusväylänpidon rahoitukseen ja rahoitustasoon nimenomaan kiinnitettiin huomiota ja sitä haluttiin myöskin nostaa. Sitä perusväylänpidon rahoitusta nostettiin jo viime hallituskaudella ja tällä hallituskaudella on nostettu se 300 miljoonaa euroa vuodessa, mutta merkittävää on, että sitä edelleen halutaan nostaa. Ja se on tärkeää, että me saadaan tätä korjausvelkaa kurottua umpeen. Mutta tietysti tässä tulee myöskin se, että uusille [Puhemies koputtaa] kehityshankkeille tulee haasteita: miten niitä saadaan eteenpäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

15.23 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meistä jokainen täällä ymmärtää, että joukkoliikenne tai lihasvoimalla kuljetut matkat eivät ole mahdollisia kaikille tai kaikkialla. Meidän on sähköistettävä liikennettä tuntuvasti ja kestävästi sekä lisättävä biopohjaisten polttoaineiden osuutta liikenteessä. Luonnon ja ilmastoon kannalta ei kuitenkaan ole yhdentekevää, miten ja mistä liikenteen polttoaineet valmistetaan. Kiertotalous tulee biopolttoaineiden osalta mukaan kuvioihin, kun polttoainetta tuotetaan eri alojen jätteistä ja sivuvirroista. Kiertotaloutta myös liikennesektorilla tulee ehdottomasti edistää.

Hämeenlinnalaisena päärata-aktiivina muistutan jälleen kerran Taloustutkimuksen selvityksestä, jossa todettiin, että nykyisen pääradan kehittäminen on alueen taloudelle ja elinvoimalle selvästi parempi vaihtoehto kuin uusi suora oikorata keskellä korpea. Nykyaikateiden kunnostaminen ja välityskyvyn nopea parantaminen ovat ykkösvaihtoehto myös Savo—Karjalan suunnalla. Päärata on liikennemääriltään aivan omaa luokkaansa, ja siksi sen suunnittelun pitäisi nyt edetä vauhdilla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ja sitten ministeri. — Ja seuraavaksi edustaja Kautto.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

15.24 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Täällä tuli vähän erikoisiakin puheenvuoroja, kun täällä kaikki verokeskustelukin tähän nostettiin ja taisi soteakin vilahtaa, mutta onneksi tuli kyllä ainakin edustaja Kymäläiseltä ja Torniaiselta selkeät kannat, tähän polttoaineverotukseen ainakin.

Itse pidän tietenkin äärimmäisen tärkeänä, että tämmöinen työ on saatu aikaan ja on pitkäjänteisyyttä, mutta haluaisin korostaa vielä tämän alemman tieverkon kuntoa. Se on täällä kyllä otettu hyvin huomioon, mutta se on äärimmäisen tärkeää meillä tuolla maakunnissa erityisesti teollisuuden kilpailukyvyyn kannalta. Se ei auta, jos pääväylät ovat kunnossa, vaan se tavara pitää sieltä metsästä hakeakin. Itsekin suurin piirtein tämmöisen metsätien varrella asuvana tiedän, että sitten tiet kärsivät aivan kohtuuttomasti. Toivottavasti tähän puoleen myös panostetaan tulevaisuudessa huomattavasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt sitten edustaja Ollikainen.

15.25 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kiitoksia! Ja kiitoksia ministerille ja parlamentaarisen ryhmän kollegoille, jotka olivat mukana tässä työssä. Oli todella antoisaa olla tässä ryhmässä, se oli todella tärkeää. Vihdoinkin saatiin tämä suunnitelma tehtyä, ja en ole vielä tavannut ketään henkilöä, joka ei näkisi tätä hyödylliseksi. Se on todella hienoa ja hyvä juttu.

Trafikplanen är ett väldigt brett dokument, och den täcker egentligen allt till havs, land och i luften och också under marken med tanke på datakommunikationerna, och täcker hela Finland. Reparationsskulden har lyfts fram som en punktinsats — någonting som vi måste satsa på, även för det lägre vägnätet med tanke just på landsbygden. Hamnarnas betydelse kom fram här, de regionala flygfältens behov med tanke på just exporten, till exempel för oss i Österbotten.

Kysyisin ministeri Harakalta tällaista koskien tätä meidän suunnitelmaamme, [Puhemies koputtaa] jonka me olemme jo jonkin aikaa sitten tehneet. [Puhemies koputtaa] Mitä sellaista uutta sen jälkeen on tullut, josta näet, että se olisi tullut lisätä tähän? [Puhemies: Aika!] — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Harakka, 3 minuuttia.

15.26 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Runsaasti kiitoksia näistä mielenkiintoisista puheenvuoroista. Kuten totesin, niin Liikenne 12 -ohjelma on myös yhteiskunnan sitoumus siihen, mitä voi odottaa valtiolta yhteistyökumppanina. Ja kuten totesin, niin tämä hyvä yhteistyö on vahvistunut viime aikoina, ja haluan sen jatkuvan. Haluan vakuuttaa, että kyse on aina vapaaehtoisuudesta, alueiden omasta aloitteellisuudesta ja yhteisistä tasaveroisista sopimuksista. Tarkoitushan on siis saada nämä alueiden toivomat hankkeet liikkeelle eikä lisätä kuntien vastuuta. Samalla meidän täytyy todellakin luoda lisää niitä malleja, joilla myöskin yksityiset sijoittajat voivat tulla mukaan näitä omia hyötyjään rahoittamaan.

Ehkä tässä yhteydessä on hyvä nostaa esille vastauksena edustaja Elon huoliin, että joukkoliikenteen tukihan on tämän hallituksen aikana ollut aivan ennennäkemätöntä. Me lisäsimme viime vuonna 200 miljoonaa euroa, joka on aivan ennennäkemätön summa,

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

sekä kaupunkien joukkoliikenteen lipputulomenetysten että sitten kuntien välisen tilausliikenteen vähentyneiden asiakasmäärien kompensoimiseen, ja vielä pantiin 28 miljoonaa tässä huomenna julkistettavassa lisätalousarviossa mukaan. Helppo muistaa: 228 joukkoliikenteelle ja VR:lle vielä 22, eli myöskin se osto- ja hankintaliikenne on saanut korona-tukea.

Kaupunkejahan on autettu merkittävästi myöskin pyöriteiden rakentamistuella, ja myöskin totta kai valtion verkolle rakennetaan, ja kuten edustaja Eskelinen aivan oikein totesi, niin kyllä maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmat ovat tässä aivan keskeisessä roolissa.

Edustaja Köntälle haluaisin vakuuttaa, että tämä pitkäjänteisyys itsessään mahdollistaa sen, että meillä on parempi saanti näistä EU-rahoituksista, mutta nehan edellyttävät aina kansallista vastinpanosta, ja ne ratkaisut ovat tietenkin aina sitten tulevien hallitusten tas-kussa.

No, tässä on nyt paljon puhuttu näistä raiteiden EU-tuista, CEF-tuista. Sanotaan nyt sel-keästi näin, että tässä viimeisimmässä pikkuruisessa haussa, jossa ei ollut paljon rahaakaan jaossa, ja niissä aina asetetaan omat kriteerinsä, nyt oli niin, että tämä meidän Helsinki—Tampere-väli ei ollut vielä siinä kypsyysvaiheessa, jota EU siinä vaiheessa edellytti, mutta nythän tämä ohjelmakausi vasta alkaa ja päästään siihen tilanteeseen, jossa sitä tukea saa-daan. Eli ihan joka kierroksella rahaa ei tule. Itse asiassa meillä on aika huono rekordi ollut tämän ensimmäisen seitsemän vuoden aikana, ja tämä käänne tapahtui viime kesänä, jol-loin Sanna Marinin hallituksen ensimmäisessä haussa Suomi kertaheitolla tuplasi rata-hankkeiden EU-tuet lähes 60 miljoonaan euroon, siis kolminkertainen summa kaiken kaik-kiaan katsottuna siihen, mikä se saanti on ollut siihen asti, [Puhemies koputtaa] ja silloin pystyttiin siinä vaiheessa olevia hankkeita edesauttamaan. Mutta kyllä, tässä on tarkoitus vielä saada aivan toisenlainen juoksu aikaan. [Leena Meri: Aina voi parantaa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

15.30 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tehty hyvää pohjatyötä tuleville investointipäätöksille. Hyvin tärkeitä on, minkälaisiksi nämä konkreettisemmat investointiohjelmat sitten tältä pohjalta tehdään. Kun tuo raami on aika ahdas, niin erittäin tärkeitä on, että ministerin viittaamat CEF-rahoitushaut saadaan täysi-määräisesti hyödynnettyä. Siinä suunnittelupuolessahan edellisellä vaalikaudella, hallitus-kaudella, tehtiin suuria virheitä siinä, että ei viety eteenpäin esimerkiksi vaikkapa juuri tätä Helsinki—Riihimäki-välin suunnittelua. Se olisi ollut nyt kaikissa muodoissa hakukelpoi-nen, jos olisi ajoissa toimittu suunnitelmien suhteen.

Tuossa valtiovarainvaliokunnan liikennejaostossa oli kuultavana näitä keskeisiä tahoja, ja ratainvestointien osaltahan paljastui se, että tämä 1,7 miljardin kehittämisvara, joka tän-ne on saatu leivottua, [Puhemies koputtaa] on vain noin puolet tai kolmasosa siitä, mitä to-siasiallisesti tarvitaan [Puhemies koputtaa] ihan nykyisen ydinverkon ylläpitämiseen tule-van 12 vuoden aikana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen Ari.

15.31 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Liikenteen ja erityisesti yksi-tisauton käyttäjien verot ja maksut ovat jo nyt kohtuuttoman kireät. Samalla tiestö on kel-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

vottomassa kunnossa monin paikoin. Kyllä kansalaiset paljon kysyvät, mihin autoilusta otettavat verot käytetään. Ja täytyy muistaa, että väyläverkon laatu on suoraan yhteydessä yritysten toimintaedellytyksiin ja työllisyyteen.

Selonteossa on paljon kannatettavia ehdotuksia, mutta nyt tarvitaan sitten tekoja. Tälläkin kaudella on ollut paljon parlamentaarisia ryhmiä, missä maalaillaan todella hienoja asioita mutta missä sitten konkretia jää kokonaan pois tai hyvinkin vähälle. Mutta on ollut kyllä hieno kuulla, että tämä parlamentaarinen ryhmä on kuulemma ollut oikeasti parlamentaarinen ryhmä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

15.32 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Saavutettavuus on olennainen osa kaupunkien ja alueiden elinvoimaa ja kehitystä. Siksi on tärkeää, että selonteossa on kiinnitetty tähän erityistä huomiota. Nimittäin monien pienempien kaupunkien saavutettavuus on heikkoa, ja ne ovat tämän takia myös jääneet suurempien kaupunkien kehityksen ulkopuolelle.

Selonteko tukee esimerkiksi vahvasti henkilöjunaliikenteen kehittämistä ja tämän saavutettavuuden laajentamista uusille paikkakunnille. Esimerkiksi oma kotikaupunkini Rauma on tällä hetkellä Suomessa suurin kaupunkiseutu, jonne ei ole toimivaa henkilöjunaliikenteen yhteyttä. Nyt on tärkeää ja hienoa, että selonteko tukee nimenomaan tätä verkoston laajentamista.

Meillä on tehty kaikki tarvittava selvitystyö asian osalta, ja oikeastaan kuokka voidaan lyödä maahan. Mutta nyt kysyn teiltä, arvoisa ministeri: mikäli selonteko hyväksytään eduskunnassa, niin mihin toimenpiteisiin te ryhdytte, että tämä henkilöjunaliikenteen verkosto saadaan laajennettua uusille kaupunkiseuduille siten, että myös pienempien kaupunkien saavutettavuus paranee?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

15.33 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeri Harakkaa ja kaikkia liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun osallistuneita.

Keskusta puolustaa jokaisen oikeutta asua kotiseudullaan haluamassaan niemessä, notkossa tai saaremassa. Meille oli äärimmäisen tärkeää, että koko maa on hyvin huomioitu tässä suunnitelmassa. Huomioitu on myös se, että Suomen liikenteestä kulkee edelleen ja tulevaisuudessakin valtaosa kumipyörien päällä.

Viime viikolla Kuusamossa jouduttiin kevätsään pehmentämään soratien vuoksi pyytämään apua Puolustusvoimilta. Paikalle saatiin telakuorma-auto tienvarren asukkaiden turvaksi. Tien kunnostuksen lykkääminen johtaa vaikeisiin tilanteisiin. Siksi on hyvä, että perusväylänpitoon saadaan korotus, ja myöskin se, että yksityisteiden valtionavustusta nostetaan. Kuten todettu, rahan tarve on edelleen suuri ja suunta — tämä oikea suunta, mikä tässä suunnitelmassa on — tarvitsee edelleen vahvistusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kvarnström.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

15.34 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä liikennejärjestelmäsuunnitelma on tärkeä ja historiallinen. Se luo strategisia edellytyksiä pitkäjänteiselle liikennepolitiikalle. Kiitos kaikille, jotka ovat osallistuneet tämän suunnitelman valmisteluun, ja erityisesti ministeri Harakalle. On äärimmäisen tärkeää, että tämä kokonaisuus on valmisteltu parlamentaarisen ohjausryhmän johdolla. Ja vaikka jokainen hallitus tekee omat päätöksensä, niin on kaikkien intressissä, että on olemassa tällainen vakaa strateginen perustus.

Suunnitelman tavoitteet ovat oikeat. Yksi tärkeimmistä mielestäni on tämä, että uudet liikenneinvestoinnit edistävät kestäväää liikennettä ja niistä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt ovat suurempia kuin investointikustannukset. Uskon ja toivon, että tämä myös käytännössä tarkoittaa, että me priorisoimme sellaisia hankkeita, joiden hyöty—kustannus-suhde on hyvä. Erityisesti isoille hankkeille tämän pitää olla vaatimus. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

15.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille ja kaikille Liikenne 12 -suunnitelmaa tehneille. Muutama huomio.

Tässä keskustelussa te, arvoisa ministeri, toitte esille sen, että meidän tiestön korjausvelka pienenisi. Mutta kun luin esimerkiksi SKALin tuoretta raporttia, niin tähän vähennätte viime vuodesta: leikkaatte asfaltointimäärän itse asiassa puoleen. [Timo Harakka nauraa] Viime vuonna asfaltoitiin noin 4 000 kilometriä ja nyt 2 500 kilometriä. Ja SKAL kertoi [Timo Harakka: Entäs 2019?] — arvoisa ministeri, jos maltatte kuunnella — että pitäisi vuosittain asfaltoida 4 000 kilometriä, että korjausvelka siis kääntyisi laskuun. Ja nyt kun näitä teidän lukuja katsoo, niin totuus on se, että tänä vuonna huonokuntoisten asfalttiteiden määrä ei, arvoisa ministeri, vähene, vaan se lisääntyy 700 kilometrillä, eli tiestö menee huonompaan kuntoon. [Puhemies koputtaa] Annoitteko te hieman nyt väärää tietoa eduskunnalle?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Asell.

15.37 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on ensimmäinen laatuaan. Näin sitä voi luonnehtia historialliseksi. Tätä on useamman hallituksen aikana parlamentaarisesti valmisteltu, ja on hienoa, että tämä viedään nyt Marinin hallituksen toimesta maaliin. Kiitos ministeri Harakalle siitä. Tämä pitkäjänteinen suunnitelma luo ennakoitavuutta elinkeinoelämälle, kunnille ja alueille sekä mahdollistaa tehokkaamman EU-rahoituksen hyödyntämisen. Pidän erittäin hyvänä myös sitä hallituksen linjausta, että samalla kun panostamme vahvasti väyläverkon ja raideliikenteen kehittämiseen, niin samanaikaisesti huolehdimme nykyisen verkon kunnosta aiempaa paremmin panostamalla myös korjausrakentamiseen. Korjausvelka kääntyy siis laskuun.

Kiitos hallitukselle myös siitä, että maamme vetovoimaisin maakunta ja elinkeinoelämän keskittymä Pirkanmaa on saanut hankkeisiinsa tukea. Näin pitää olla jatkossakin. Eriytyisen tyytyväinen olen raideliikenteen entistä parempaan huomioimiseen. MAL-sopimusten sisältämät lähijunaliikenteen hankkeet ovat Tampereen ratikan kehittämisen ohella tärkeitä viedä eteenpäin ja kehittää edelleen. Ilmastoystävällinen ja helppo liikkuminen on tätä päivää ja vielä vahvemmin tulevaisuutta tieliikennettä unohtamatta.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kaunisto, poissa. — Annan tämän debatin viimeisen puheenvuoron edustaja Kymäläiselle, ja sen jälkeen ministerille vielä 3 minuuttia. — Edustaja Kymäläinen.

15.38 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi totean edustaja Heinoselle, aivan kuten ministeri täällä aiemmin sanoi, että suinkaan ei ole niin, että asfaltoidaan vähemmän seuraavina vuosina, kun ne rahat on jo siirretty ennakoon ja tehdään etupainotteisesti, eli yhteensä yli miljardilla laitetaan tämän hallituskauden aikana perusväylänpitoon lisää rahaa. Hallitus on nostanut sen 300 miljoonan euron vuosittaisen tasokorotuksen perusväylänpidon rahoitukseen. Tästä perusväylänpidosta ei tingitä, kuten se selkeästi täällä sanottiin. [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Jostain syystä meni mikrofonit pois päältä. [Marko Asell: Oho, sori!] Pitäisikö ottaa uudestaan?

— Painija nappasi puheenvuoron. [Timo Heinonen: Niskalenkki!] — Todellinen niskalenkki. Unohtaa jo itsekin, mitä oli puhumassa. Joka tapauksessa se, mitä olin sanomassa, niin tämä hallitus on aloittanut jo yli 2 miljardilla eurolla erilaisia kehittämis- ja peruskorjaushankkeita, ja tämä on tehty hyvässä yhteistyössä alueiden kanssa, kuten nämä suuret raidehankkeet ja investoinnit.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Harakka, 3 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

15.40 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos näistä viimeisimmistäkin kommentteista.

Tämä Liikenne 12 -suunnitelma on, kuten sanoin, kompassi, ja kun sen mukaan mennään, niin odotettavissa on, että tämä vuosikymmenten laiminlyönti tulee korjattua tämän 12 vuoden aikana.

Mutta edustaja Koponen kysyi, mitä nyt jo tehdään ja mitkä nyt ovat ne teot. Kuten sanoin — ja kuten edustaja Kymäläinenkin tuossa vielä toisti — se yli miljardin euron lisäys perusväylänpitoon tällä hallituskaudella alkaa jo näkyä. Viime vuonna tehtiin todellakin se ennätys, eli 4 000 kilometriä päällystettiin tietä, mikä oli kaksi ja puoli kertaa se, mitä vuonna 2019. Jos nyt tätä tulevaa kesää verrataan vuoteen 2019, niin kasvu on vaatimattomampaa: vain 50 prosenttia enemmän nyt asfaltoi tämä hallitus kuin edeltäjänsä [Timo Heinonen: Leikkaus, se on leikkaus!] tänä kesänä, jolloin kyllä voitaneen todeta, että tämä satsaus alkaa jo näkyä. Ja itse asiassa Väylävirasto julkaisi juuri viime viikolla asiakas- kyselynsä: yli 10 000 asiakasta, sekä yksittäisiä asiakkaita että raskaan liikenteen ammattilaisia, vastasi ja sanoi olevansa erittäin tyytyväinen teiden kunnossapitoon — älkää nyt vielä poistuko, edustaja Heinonen [Timo Heinonen: En! Olen tulossa puhumaan!] — tienpitoon ja ennen kaikkea talvikunnossapitoon, joka on meidän suurimpia haasteitamme tässä vaikean ilmaston maassa.

Edustaja Marttiselle toistettakoon nyt vielä se, että tämä Liikenne 12 on strateginen suunnitelma. Se ei sisällä hankelistausta, ja siksi me nojaamme sekä Väyläviraston investointiohjelmaan että Liikenne- ja viestintäviraston tuottamaan strategiseen tilannekuvaan varmistuaksemme siitä, että ne kehittämistarpeiden kaikkein tärkeimmät, tehokkaimmat,

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

hyödyllisimmät ja välttämättömimmät tarpeet ja samaan aikaan siis nämä kolme tärkeintä kriteeriä, saavutettavuus, kestävyys ja tehokkuus, tulevat huomioitua koko maassa kaikissa liikennemuodoissa, ja vakuutan, että kyllä myöskin alemmalla tieverkolla, koska on ihan selvää, jos ajatellaan nyt metsäautoteitä ja metsäteitä, että se tässä metsäteollisuuden maassa on aivan keskeinen väylä.

Ei pidä myöskään unohtaa vesiväyliä. Niitten rooli, samoin kuin satamien rooli ja merikuljetusten rooli tässä maassa, jossa 95 prosenttia viennistä kulkee meritse, on ollut tämän hallituksen ja oman toimenkuvani kannalta kaikkein keskeisimpiä huolenaiheita ja myöskin huolenpidon aiheita koko tämän ajan ja tulee olemaan jatkossakin.

Mutta kiitän omalta osaltani tästä rakentavasta lähetekeskustelusta, ja olen edelleen hyvin kiitollinen siitä, että me olemme yhteistuumin parlamentaarisesti [Puhemies koputtaa] voineet antaa vahvat suuntaviivat eteenpäin tämän vuosikymmenen loppuun ja sen ylikin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten siirrymme puhujalistaan. — Ja edustaja Heinonen.

15.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, suotta olitte huolissanne. En ole mihinkään poistumassa. Kiitos hyvästä keskustelusta.

Haluan kyllä antaa ensin kiitosta siitä työstä, mitä tämän Liikenne 12 -työn parissa on tehty, ja se arvo on nimenomaan se, että tässä salissa löytyy tällaista tahtoa pitkäaikaisemmalle tarkastelulle. Sehän on ollut se yhteinen tavoite, ja sen eteen on täällä tehty työtä, ja on ollut mukava kuulla, että se on ollut aitoa parlamentaarista työtä, jota tässä on tehty.

Mutta eihän se sitä poista, että meillä ei voisi olla erilaisia lähestymiskulmia ja huomioita näissä liikennekysymyksissä, tai ei se poista sitä, kun vasemmisto täällä totesi, ettei saisi veroista puhua, kun liikenteestä puhutaan. Totta kai, liikenteeltä kerätään yli 8 miljardia vuositulolla erilaisia veroja ja maksuja, ja siinä rahassahan on kyse siitä, mihin sitä käytetään. Ihan aiheellisesti täällä tuotiin myös opposition puheenvuoroissa esille, että tätä rahaa pitäisi ohjata enemmän liikenneverkkoon.

Haluan nostaa esille yhden huomion radalta: päärata. Olen huolissani siitä, että edelleen suunnitellaan tätä Hämeen ohitusrataa, joka ohittaisi Riihimäen ja Hämeenlinnan, ja toivon, että tässä nyt palattaisiin sille perinteikkäälle pääratalinjaukselle ja tehtäisiin ne lisäraiteet sinne.

Olen myös huolissani siitä, että VR:n kiinnostus seutujunia eli niin sanottuja R- ja Z-junia kohtaan on laskenut merkittävästi, ja toivoisin, että myös tähän kiinnitettäisiin huomiota. Tämä vahvistaisi näiden raiteiden käyttöä merkittävästi.

No, sitten kevyen liikenteen väylät ovat yksi tärkeä. Itse asiassa tällä hetkellä se on ihmisten mielestä tärkein lähiliikuntapaikka kuntoilun, pyöräilyn ja monen muun näkökulmasta, ja se on varmasti meidän yhteinen tavoite, että niitä voitaisiin saada enemmän.

Sitten tähän tiestökysymykseen: Meidän tieverkon kokonaispituushan on reilu 450 000 kilometriä, ja tästä iso osa on yksityis- ja metsäautoteitä, kaupunkien ja kuntien teitä noin 26 000 kilometriä ja vajaa 80 000 kilometriä valtion maanteitä. Näistä teistä noin 50 000 kilometriä on päällystetty eli asfaltteja.

Tästä korjausvelastahan on pitkään puhuttu. Kun viime kaudella ryhdyttiin tätä korjausvelkaa umpeen kuromaan ja tekemään näitä panostuksia silloisen liikenneministeri Anne Bernerin johdolla, niin haluan antaa kiitosta, että tätä työtä myös tämä hallitus on jatkanut. Vuonna 2019 väyläverkon korjausvelka oli kuitenkin edelleen noin 2,8 miljardia.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Viime vuonna näitä asfaltointeja tehtiin tuo noin 4 000 kilometriä, ja se taitaa olla sellainen tietynlainen minimimäärä, missä meidän pitäisi pystyä olemaan useita vuosia perästyen, niin että se korjausvelka tosiasiallisesti kääntyisi laskuun. Ja ei tämä ollut minun arvioni, vaan tämä oli siis Suomen Kuljetus- ja Logistiikka SKAL ry:n arvio, että asfaltointin osalta korjausvelan taittaminen vaatii vähintään 4 000 tiekilometrin päällystämistä vuodessa. ”Tiestöstä huolehtiminen on sekä ympäristöteko että hyvinvointiteko. Parempi tie merkitsee tienkäyttäjille lisääntyvää turvallisuutta ja työhyvinvointia sekä pienenevää polttoaineen kulutusta ja ilmastokuormitusta.” Näin totesi SKAL, kun he ottivat kantaa siihen, että tälle vuodelle tuo asfaltointimäärä leikkaantuu viime vuoden 4 000 kilometristä 2 500:een.

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston puheenjohtaja, edustaja Kalle Jokinen on pitänyt usein esillä sitä, että tämä suhta ei ole ihan kohdallaan siinä, miten paljon meillä tehdään matkoja kumipyörillä ja raiteilla ja tieliikenteessä. Yli 90 prosenttia henkilöliikenteestä tapahtuu kumipyörillä ja yli 80 prosenttia näistä henkilöautoin.

Arvoisa puhemies! Pidän kuitenkin hyvänä sitä, että tällainen yhteinen tahtotila tähän meidän kansallisomaisuuteemme on, on puhe sitten siitä vanhasta tieverkosta, sen kunnossapitamisesta, mikä on meidän yhteinen omaisuutemme, mutta myös siitä, miten me saamme tähän maahan entistä parempia tieverkkoja, raideverkkoja ja muita tulevaisuudessa, niin että voimme pitää koko Suomen elinvoimaisena.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

15.48 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Marinin hallitus on nostanut liikennepolitiikan merkityksen Suomen kasvun ja aluepolitiikan näkökulmasta hallituksen agendalla isoon rooliin. Kun tuossa eduskuntavaalien alla kysyttiin eri maakunnista kärkiasioita tulevan eduskunnan hoidettaviksi asioiksi, niin saavutettavuus nousi erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnissa merkityksessä ohi jopa sosiaali- ja terveyspalveluiden. Nyt siihen toiveeseen on tällä liikennejärjestelmätyöllä ja tämän hallituksen liikennepolitiikalla vastattu. Hallitus on tehnyt jo aiemmin merkittäviä päätöksiä väyläverkon investointien ja perusväylänpidon rahoituksen lisäyksien myötä, ja käynnissä on tai lähdössä on iso joukko liikenneinvestointeja niin raide-, tie- kuin vesiliikenteessä ympäri Suomea.

Nyt käsittelyssä oleva liikennejärjestelmäsuunnitelma on merkittävä parlamentaarisen yhteistyön näyttö siitä, että pystytään yli hallituskausien linjaamaan koko Suomen saavutettavuutta ja liikennejärjestelmän kehittämistä sekä linjaamaan myös rahoituskehystä. Siitä kiitos ministeri Harakalle ja kaikille mukana olleille, sekä kiitos, niin kuin tuossa debattissa kerroin, myös sille laajalle joukolle maakuntien liikennejärjestelmätyössä mukana olleille. Ja erityinen kiitos myös itäsuomalaiselle yhteistyölle tässä valmistelussa. Maakunnallinen liikennejärjestelmätyö oli hieno harjoitus- ja kehittämisprosessi tämän sektorin vahvasta yhteistyöstä, millä saadaan pitkällä aikajänteellä asioita eteenpäin.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmasta haluan nostaa muutaman asian esille päätavoitteen saavutettavuus, kestävyys ja tehokkuus alta.

Pitkän aikavälin rahoituskehyksen tason linjaus ja perusväylänpidon sekä yksityisteiden pysyvän rahoituksen tason korotus — tällä pystytään lähivuosina kääntämään korjausvelka laskuun ja turvaamaan erityisesti meidän alemman tieverkkomme liikennöitävyyttä, joka on teollisuuden, raaka-ainekuljetusten ja ihmisten arjen sujuvuuden näkökulmasta tärkeää erityisesti tuolla maakunnissa.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Suunnitelman tavoiteasettelussa on hyvää kaikkien liikennemuotojen huomioiminen niin raideliikenteen, tieväylästä, vesiliikenteen kuin lentoliikenteenkin kehittämisen osalta. Lisäksi se, että Suomessa suhteellista saavutettavuutta kohennetaan maakuntien välillä, on tärkeää, ja Itä-Suomihan tässä on tällä hetkellä takamatkalla. Väylästä kokonaisvaltainen kehittäminen on tärkeää Suomen teollisuuden kilpailukyvyille, maakuntien elinvoimalle ja koko Suomen kehittämiselle ja arjen liikkumiselle. Liikkumisen ja liikkumismuotojen kehittäminen tukee myös kestävä liikenteen edistämistä, liikenneturvallisuutta sekä ilmastotavoitteitamme, joka on ohjelmassa vahvana painopisteenä muun muassa MAL-sopimuksen, joukkoliikenteen, digiliikenteen ja pyöräilyn osalta.

Tulevaisuusinvestoinneista nostan esille nämä isot raidehankkeet, hankeyhtiöt, jotka nyt sitten ovat kasassa ja suunnittelutyö näiden osalta niin itään, länteen kuin pääradan suuntaan on etenemässä, sekä Saimaan vesiliikenteen aiemmat päätökset ovat vesiliikenteen osalta kyllä merkittävä kehitysloikka vesiliikenteen mahdollisuuksissa ja suomalaisen viennin osalta ja sitten maakuntien näkökulmasta tämä kirjattu kolmen tunnin saavutettavuus lentoliikenteen kautta maakuntakeskuksiin.

Sitten on myös huolenaiheita, ja varmaan jatkokeskustelussa ne nousevat esiin. Erityisesti haluan nostaa esille tämän maakuntien lentoliikenteen, joka nyt sitten väliaikaisesti hoidetaan vuodenvaihteeseen asti, ja pitää nyt sitten todellakin huolehtia, jotta lentoliikenne jos ei markkinaehtoisesti niin jotenkin sitten vuoden 22 alusta jatkuu. Toinen on toiveena tietysti, jotta nyt lopultakin Savon ja Karjalan radan peruskorjaukset saataisiin suunnittelussa liikkeelle. Ja kolmantena ehkä on se huolenaihe perusväylänpidon rahoituksen kehysratkaisusta, jotta nyt sinne ei isketä ensimmäisenä.

Yksi toive on: kun Saimaan hieno päätös on tehty, niin toivoisin myös, että sisävesiliikenteen satamien osalta tehtäisiin kasvu-, kehittämissuunnitelma, jolla pystyttäisiin sitten tätä viennin kasvupotentiaalia hyödyntämään maakunnasta.

Arvoisa puhemies! Nyt on tärkeää, että ohjelmaa päästään toteuttamaan jo tällä hallituskaudella niiden askelmerkkien mukaan, mitkä on yhdessä sovittu, [Puhemies koputtaa] ja kesän jälkeen LJS 12 -suunnitelman ensimmäisten hankkeiden, Väyläviraston valmistelua pääsemme politiikkapuolella ruotimaan. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

15.54 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset vielä ministeri Harakalle tästä yhteistyöstä, ja myös muille osallisille. Nämä liikenneasiat ja kalastusasiat ovat semmoisia, että niistä saa kiistan aikaiseksi muuallakin kuin Alman baarissa, ja väittelyä on riittänyt ja riittää varmaan vielä tämänkin jälkeen. Mutta voin sanoa, että olemme nyt tietyllä tavalla historiallisen asian äärellä. Olemme pystyneet parlamentaarisesti linjaamaan yhteisen näkemyksen 12-vuotisesta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Parlamentaarisia työryhmiä on ollut aikaisemminkin liikenteen saralla — muistellemme kautta 2011—15, jossa muistaakseni myös Eestillä oli — mutta ne ovat rajoittuneet sille parlamenttikaudelle, eli se on ollut tietyllä tavalla lyhytnäköisempää.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on strategisen tason suunnitelma 12 vuoden ajanjaksolle, ja sitä päivitetään parlamenttikausittain. Parlamentaarinen suunnitelma sitouttaa puolueet yhteisen näkemyksen eteenpäinviemiseen yli parlamenttikausien. Tämä on minusta tässä varmaan se pihvi.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Arvoisa rouva puhemies! Suunnitelman tavoitteet: Valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle on asetettu kolme tavoitetta, saavutettavuuskriteeri, kestävyyskriteeri ja tehokkuus. Kaikilla näillä on yhteinen, rinnakkainen pyrkimys hillitä ilmastonmuutosta.

Arvoisa puhemies! Suomessa olemme jääneet jälkeen esimerkiksi Ruotsista EU-rahoituksen hyödyntämisessä väyläverkon kehittämiseksi, ja pitemmän aikavälin suunnitelmalla on nyt mahdollisuus päästä paremmin kiinni TEN-T-ydinverkon ja myös CEF-rahoituksen piiriin. Tässä Suomella tulee olla aktiivinen rooli ja ennen kaikkea ennakoiva. Ennen kaikkea EU-rahoituskohteiden raideliikenteen kehittäminen on painopiste täällä CEF-puolella, ja minä tietenkin toivon, että liikenneturvallisuuden nimissä raskasta liikennettä pitkällä kuljetusväleillä voitaisiin siirtää raideliikenteen puolelle.

Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmän kehittäminen on olennaista muun muassa alueiden käytön, alueiden kehittämisen, elinkeinoelämän kilpailukyvyyn, ilmastonmuutoksen torjunnan, kansalaisten hyvän arjen sekä huoltovarmuuden kannalta. Liikennejärjestelmän kehittämisessä huomioidaan myös varautumisen, valmiuden ja poikkeusolojen asettamat vaatimukset.

Selonteon rahoitukselliset linjaukset jakautuvat kahteen linjaan. Meille sosiaalidemokraateille tärkeä asia valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on liikenneväylien korjausvelan vähentäminen. Pidän kyllä yhtä tärkeänä väyläverkon kehittämistä. Pääpaino korjausvelan alentamisessa on perusväylänpidon puolella, ja kehittämisessä pääpaino on raideliikenteen sektorilla. Näissä ei rahoituksellisesti ole isoja eroja, mutta kumminakin pääpaino on kehittämisessä raideliikenteen osalta.

Perusväylänpidon rahoituksen korotuksella pystytään vähentämään korjausvelkaa, ja korjausvelka vähenee suunnitelmakaudella 2,8 miljardista eurosta 2,2 miljardiin euroon vuoteen 2032 mennessä. Maanteihin kohdistuu puolentoista miljardin ja rautateihin 1,25 miljardin korjausvelka. Ja niin kuin täällä aikaisemminkin on todettu, tällä kaudella korjausvelkaa vähennetään miljardin verran.

Arvoisa rouva puhemies! Liikennejärjestelmän kehittämisessä korostuvat yhteistyö eri toimijoiden välillä ja erilaisten toimenpiteiden yhteensovittaminen, ja valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma mahdollistaa liikennejärjestelmän pitkäjänteisen kehittämisen Suomessa. Liikennejärjestelmän kehittämisessä huomioidaan liikenteen kansainvälinen luonne ja kansainväliset kehityssuunnat.

Ja, puhemies, tähän lopuksi vielä, että tästä alueiden saavutettavuudesta olemme pystyneet kirjaamaan sinne sen kolmen tunnin aikarajan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Ikonen.

15.59 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Käsissämme on historian ensimmäinen 12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Sen laatimisesta sovitettiin jo edellisvaalikaudella, jotta liikennepolitiikkaan saataisiin pitkäjänteisyyttä yli hallituskausien ja puoluerajojen eikä liikennepolitiikka heiluisi kaudesta toiseen. On ollut ilo olla mukana tässä valmistelussa, ja kiitän kaikkia osapuolia hyvästä yhteistyöstä tämän suunnitelman laadinnassa. Liikennepolitiikka on hyvä esimerkki siitä, että me tarvitsemme politiikassa myöskin yhteisiä pitkäjänteisiä tavoitteita, joihin voimme sitoutua yli päivittäisen kohinan. Kyse on tulevaisuuspäätöksistä. Liikennejärjestelmä on laaja kokonaisuus, ja se kattaa kaikki liikennemuodot. Toimivat liikenneyhteydet ovat elinvoimalle ja kilpailukyvyllä kriittisiä. Niillä on suuri merkitys myös koronavuoden nousemisessa ja ar-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

kisessa elämässämme. Siksi liikennejärjestelmän kehittämislle asetetut tavoitteet, saavutettavuus, tehokkuus ja kestävyys, ovat kaiken ytimessä.

Kokoomus pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmässä Suomi saadaan raiteille. Edistämme nopeita raideyhteyksiä, korjaamme tieverkon kasvanutta korjausvelkaa, kehitämme lentokenttäverkostoamme ja vastaamme kasvavien kaupunkien haasteisiin. Liikkumisen on oltava sujuvaa kulkumuodosta riippumatta. Liikennejärjestelmäsuunnitelman on kyettävä vastaamaan Pohjois-, Etelä-, Itä- sekä Länsi-Suomen pitkäaikaisiin tarpeisiin. Näihin haasteisiin tässä on haettu yhteisiä ratkaisuja.

Lopuksi muutama kriittinen huomio.

Kokoomus edellytti, että tästä suunnitelmasta poistettiin yksityiskohtainen esitys valtion ja kuntien kustannustenjakomallista, koska se ei ollut kuntaosapuolen hyväksyttävissä. Yhteisrahoitusmallin hyvä ajatus on se, että valtio tukee esimerkiksi kaupunkiseutujen kasvun kestävästä vastaanottamista tukevia liikenneinvestointeja ja kunnat osallistuvat kustannuksiin silloin, kun ne hyötyvät hankkeista. Tähän tarvitaan yhteisiä pelisääntöjä. Nyt esitetyn muotoilun koettiin kuitenkin vyöryttävän kaupungeille ja kunnille uutta rahoitusvastuuta valtion liikenneinfrastrukturaan kaavamaisesti ja yksipuolisesti ja kaiken lisäksi tilanteessa, jossa sote-uudistus samanaikaisesti heikentää kuntien rahoitusasemaa ja investointikykyä merkittävästi. Tämä voisi vaarantaa joidenkin investointien toteutumisen. Esimme tästä syystä asian ohjaamista jatkoneuvotteluihin tämän vuoden aikana yhteisten pelisääntöjen löytämiseksi. Sinällään rahoituksen pohjaa on hyvä laajentaa ja hakea myöskin uudenlaisia rahoitusmalleja. Tällä en viittaa ruuhkamaksuihin, niitä ei tarvitse edes laisäädännöllä mahdollistaa — olkoonkin, että päätökset ovat kunnilla — vaan enemmän erilaisia PPP-malleja, tai kannustaisin myöskin allianssimallin hyödyntämiseen näiden liikenneinvestointien tekemisessä. Siitä on ainakin omassa kotikaupungissani Tampereella saatu hyviä esimerkkejä: aikataulu on pitänyt, ja kustannukset on saatu hallintaan. Eli malleja on. — No juu, tämä oli tästä kustannusten jaosta ja rahoituspohjasta.

Toiseksi suunnitelmassa linjataan, että EU-rahoitusta hyödynnetään täysimääräisesti. Nyt näin ei ole tehty eikä TEN-T-verkon keskeisille osille haettu kevään haussa rahoitusta. On totta, että toteutukseen ei vielä voitu hakea, mutta kyllä näen, että suunnittelua tulee saada nopeasti liikkeelle, koska kyllä aina se, että päästään kiinni siihen rahoitukseen, seuraavassa haussa sitten mahdollistaa sen, että voidaan nopeammin hakea ja päästä kiinni näihin suurempiin suunnittelusummiin. Kiinnitämme huomiota tässä yhteydessä myöskin siihen, että tämä epäkohta, että nyt EU-rahoitusta ei ole haettu täysimääräisesti, on korjattava tulevassa kesän haussa.

Lopuksi: Kriittinen merkitys tulee olemaan myöskin sillä, miten varsinainen investointiohjelma tämän suunnitelman pohjalta laaditaan. Odotamme, että se laaditaan hyvässä vuorovaikutuksessa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ledamot Kvarnström.

16.03 Johan Kvarnström sd: Ärade talman! Inledningsvis vill jag rikta ett stort tack till alla som har bidragit till den här riksomfattande trafiksystemplanen, och speciellt till kommunikationsminister Harakka. Det här dokumentet är historiskt. Det är en bra början, en stark grund, en strategisk och långsiktig syn på hur trafiksystemet ska skötas och utvecklas under tolv år. Det handlar förstås om att skapa förutsägbarhet och därmed möjliggöra bättre planering. Det handlar också om att göra trafiksystemet mer hållbart och effektivt. Vi so-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

cialdemokrater har länge efterlyst och arbetat för en sådan här plan, och det är verkligen glädjande att den nu behandlas här i denna sal efter att ha beretts under den parlamentariska styrgruppens ledning, och efter att ha beaktat remissvar och synvinklar från en stor mängd intressegrupper.

Även om varje regering också härnäst kommer att sätta sin egen prägel på trafikpolitiken så är det bra om vi har en gemensam grund att bygga på, om vi över valperioder kan enas om de stora strategiska linjerna. Det är av stor vikt att basunderhållet prioriteras, att vi tar hand om och utvecklar vår infrastruktur och har en långsiktig plan för hur vi åtgärdar reparationsskulden som gäller både vägnätet och bannätet. Det är också viktigt att vi blir bättre på att använda oss av EU-finansiering, vilket möjliggörs just tack vare långsiktig planering.

Arvoisa puhemies! Tämä suunnitelma parantaa tosiaan ennakoitavuutta ja parantaa Suomen mahdollisuuksia saada EU-rahoitusta liikennehankkeisiin. Yksi tärkeä linjaus on perusväylänpidon rahoituksen pysyvä tasonnosto. Olemme jo tällä kaudella päättäneet hyvisistä satsauksista, ja suunnitelman mukaan perusväylänpidon rahoituksen vuosittainen taso olisi noin 1,4 miljardia euroa vuodesta 2025 alkaen. Korjausvelan vähentäminen on strateginen tavoite, ja tämä suunnitelma tuo näkymän sen hoitamiseen.

Suunnitelman tavoitteet ovat mielestäni oikeat. Yksi tärkeimmistä on, että uudet liikenneinvestoinnit edistävät kestävästä liikennettä ja niistä saatavien yhteiskunnallisten hyötyjen pitää olla suurempia kuin investointikustannusten. Uskon ja toivon, että tämä myös käytännössä tarkoittaa, että me priorisoimme sellaisia hankkeita, joiden hyöty—kustannus-suhde on hyvä. Erityisesti isoille hankkeille tämän pitää olla vaatimus, ja juuri sen takia, että meillä ei ole varaa kaikkiin hankkeisiin toivelistoilla, meidän pitää priorisoida tämän mainitun tavoitteen perusteella.

Suunnitelmassa lukee myös viisaasti, että palveluiden osalta toimenpiteet suunnataan siten, että ne saavat aikaan mahdollisimman paljon päästövähennyksiä ja/tai saavutettavuutta suhteessa kustannuksiin. Tämän tyyppiset linjaukset ovat juuri niitä, mitä me tarvitsemme seuraavan 12 vuoden aikana. On koko Suomen etu, että liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Ärade talman! Det är av stor vikt att den här planen strävar till att göra beslutsfattande i trafikfrågor mer faktabaserat. Det är också av stor vikt att konsekvensbedömningens roll i planeringen betonas. En sak som har med det att göra är att behovet av att utreda tillräckligt många alternativ borde finnas med. Till exempel vad gäller nu aktuella järnvägsförbindelsen mellan Helsingfors och Åbo så saknas ännu ett utrett alternativ om dubbla spår på vissa avsnitt av den befintliga kustbanan.

Ett av de centrala målen för den här trafiksystemplanen är att trafiksystemets samhällsekonomiska effektivitet förbättras. Det står mycket träffande att en strategisk linje är att nya trafikinvesteringar främjar hållbar trafik och den samhällsnytta som de genererar är större än investeringskostnaderna. Det här är rätt och riktigt. Ju större kostnader det handlar om, desto större krav måste ställas på samhällsnyttokvoten. Och för det så kallade entimmeståget emellan Helsingfors och Åbo finns ännu inte — rätta mig om jag har fel — fakta som visar att samhällsnyttan vore större än investeringskostnaderna, som stiger närmare 3 miljarder euro. Tvärtom visar Trafikledsverkets utredning att investeringen inte skulle betala sig tillbaka och att miljö- och klimatnytta vore försumbar.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Det är också förstås öppet hur mer distansarbete påverkar den här typen av projekt. Men som flera har konstaterat, så det vi gör nu med den här planen, det är historia. Finlands tolv-åriga trafiksystemplan är den första i sitt slag — en långsiktig plan som ger möjlighet till att uppnå mer på ett förutsägbart sätt och med stark parlamentarisk förankring. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, tack. — Ja ministeri Harakka.

16.08 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Ihan tähän loppuun omalta osaltani vain pari huomiota.

Toivon, että annettaisiin oikeaa tietoa näistä EU-tukihakemuksista. Olemme hakeneet kaikkiin hankkeisiin, jotka ovat näitten kriteerien osalta voineet tulla hyväksytyiksi. Nyt on niin, että ne kriteerit eivät aina suosi sitä vaihetta, jossa me olemme näitten hankkeiden suhteen. Ja varsinkin toivoisin oikeaa tietoa sen tähden, että tämä hallitus on historiallisella tavalla onnistunut hankkimaan raidehankkeisiin EU-tukea, aivan eri tavalla kuin edeltäjensä.

Toinen asia, jossa toivoisin myöskin ehkä tarkkuutta, on se, että — kuten sanoin — valtion on oltava ennakoitava ja luotettava sopimuskumppani. Kun Vantaalla tai Tampereella suunnitellaan ratikkaa, niin on tärkeää heti alussa tietää, mitä valtiolta voi odottaa sen osalta, miten valtio rahoitusosuuksillaan on mukana siinä. Eli Liikenne 12 -ohjelmaan on kirjattu toteutuneet kustannusjaot suurten kaupunkien osalta viime syksyllä. Tämä siis vain avoimuuden ja vahvan yhteistyön hengessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.10.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.44.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu, edustaja Ollikainen.

18.44 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Ministeri Harakka totesi aikaisemmin tällä paikalla, että nyt kun käsitellään tätä valtakunnallista, historiallista liikennejärjestelmää, niin nyt on historian havinaa. Näin on. Vihdoinkin meillä on valtakunnallinen suunnitelma. Se on strateginen, pitkäjänteinen ja tulevaisuuteen suuntautuva. Suunnitelma kattaa kaikki kulkumuodot maalla, merellä ja ilmassa — myös maan alla, kun tietoyhteyksistä puhutaan — ja tämä suunnitelma kattaa koko maan. Tämä suunnitelma koskee ihan kaikkia, jokaista suomalaista.

Minulla oli ilo olla mukana tässä parlamentaarisessa työssä, ja suuri kiitos tästä ministeri Harakalle ja kaikille kollegoille mutta myös virkamiehille ministeriössä, jotka tekivät suuren, suuren työn.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Den riksomfattande trafikplanen är den första av sitt slag och den täcker ända fram till 2032. Syftet med planen är att öka långsiktigheten i beslutsfattande kring trafiksatsningar, och i den finns linjedragningar som bland annat berör underhåll och investeringar av olika former av infrastruktur på land, till havs, i luften och även under marken då man ser på till exempel fiberdragningar.

Den riksomfattande trafikplanen är ett efterlängtat styrdokument som gynnar precis alla parter. Jag har inte träffat någon som inte tycker att den är välbehövlig. Den innehåller viktiga skrivningar om bland annat fungerande skärgårdstrafik men även satsningar på det lägre vägnätet, och bland annat det här har varit en ledstjärna för mig i mitt arbete i den parlamentariska gruppen. Vi ska minska reparationsskulden, och det är otroligt viktigt. Enligt planen ska den under perioden minska från 2,8 miljarder euro till 2,2 miljarder euro.

I beredningen av planen betonade vi i SFP att hamnarnas och de regionala flygfältens betydelse är otroligt viktig framför allt då det gäller exporten. Vi kan till exempel bara se på Österbotten och Mellersta Österbotten där nya industrisatsningar som är i röret just nu är värda närmare 4 miljarder euro. Detta är en del av infrastrukturen, att vi satsar på infrastrukturen så att det ska vara möjligt. Vi ska också komma ihåg att varje region är unik. Det är helt andra utmaningar i huvudstadsregionen än i Lappland och i östra Finland.

I trafikplanen framgår även centrala principer för nivåhöjningarna kring finansieringen, och här är framför allt reparationsskulden det väsentliga. Vi ska också se till så att varje parti binder upp sig kring den här planen. Den granskas varje riksdagsperiod, men det är viktigt att varje parti binder upp sig kring det här. Genom planen kan vi också bättre ha möjlighet att söka EU-finansiering, och det har vi inte varit så bra på.

Den här planen ger framtidstro till aktörer på fältet och det stödjer den långsiktiga verksamheten, inte bara offentliga sektorn utan också de som jobbar inom den här branschen. Det är också viktigt att vi satsar på olika plan så att vi är redo att starta då så krävs.

Digitalisaatio mahdollistaa paljon myös liikenteessä. Tietoyhteyksiä tarvitaan ja niitä hyödynnetään. Tässä puhutaan Digiradasta, tässä puhutaan älyteistä, ja muun muassa siitä ollaan puhuttu Kasitien osalta elikkä vientirannikon valtasuonen osalta, että se voisi olla älytie ja -hanke. Tämä logistiikan digitalisaatio on tärkeä. Se on myös päästöjen kannalta tärkeä asia, ja näen, että just tämän etätyön lisääntymisen myötä valokuituverkkoon tulee panostaa.

Turvallisuudesta on puhuttu täällä paljon ja kevyestä liikenteestä, ja haluan myös nostaa sen, että on tärkeää myös, että maaseudulla valtion teiden varrella on kevyen liikenteen väyliä.

Haluan vielä nostaa yhden asian tässä. Nyt puhuttiin, että neljä eri instanssia hoitaa tätä, mutta on todella tärkeää, että liikennehankkeissa, tiehankkeissa on läpinäkyvyyttä. Meillä on ministeriö, meillä on Väylä, meillä on Traficom, meillä on ely-keskus. Ihmisten pitää tietää, kuka päätöksiä tekee koskien tätä, ja suunnitteluun kannattaa panostaa.

Arvoisa puhemies! Kyse on todella hyvästä suunnitelmasta, ja on tärkeää nyt, että myös nämä kirjaukset tässä laitetaan täytäntöön. Tämä on hyvä suunnitelma, josta voidaan jatkaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo poissa. — Edustaja Kinnunen.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

18.50 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On upea asia, että suomalainen liikennesuunnittelu ottaa näin merkittävän askeleen. Liikennejärjestelmän suunnittelusta linjataan nyt kokonaisvaltaisesti ja pitkällä jäniteellä.

Liikenneselonteko on tehty yhdessä. Eduskuntapuolueet sopivat parlamentaarisesti tästä suunnitelmasta, joka huomioi kaikki liikenteen muodot. Strategisessa suunnitelmassa näkyy eri puolueiden, myös keskustan, kädenjälki. Mukana olivat kaikki eduskuntapuolueet ja melkoinen joukko muita toimijoita. Selonteko ohjaa liikennejärjestelmän suunnittelua ja rahoitusta usean vaalikauden ajan. Se tuo kehittämiseen jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä. Tätä on tehty yhteistyössä yhteistä maalia kohti.

Meille keskustalaisille koko maan elinvoiman ja elämisen edellytykset ovat sydämen asia. Ne nousevat erityisen merkittävään asemaan, kun puheeksi tulee liikenne. Jotta kukin voi asua haluamassaan maankolkassa, tarvitaan kaikki alueet kattava hyvä tie- ja tietoliikenneverkosto. Liikenneväylämme ovat kansallisomaisuuttamme ja osa turvallista ympäristöä, joka meidän tulee pitää kunnossa. Yhteiskunnan huoltovarmuus, elinkeinoelämän tarpeet sekä sujuvat yhteydet kotoa kouluun, työhön ja harrastuksiin tulee ottaa huomioon. Jotta kulkeminen on turvallista, tarvitaan kunnossa olevia teitä. Harvaan asutun maan elinvoima perustuu osaltaan siihen, että ihmiset pääsevät sujuvasti liikkumaan. On selvää, että samanlaisia palveluita ei voida tarjota maakunnan taajamassa kuin pääkaupunkiseudulla, mutta sujuvat liikenneyhteydet ovat kuitenkin välttämätön edellytys kaikille. Maakunnan pienillä teillä pitkien välimatkojen maassa huomaa sen, mikä merkitys hyvällä tienpidolla on.

Arvoisa puhemies! Sekä Sipilän hallitus viime kaudella että Marinin hallitus tällä kaudella ovat tehneet vahvoja panostuksia perusväylänpitoon. Sipilän hallitus nosti rahoitusta kaikkiaan 600 miljoonalla eurolla. Nykyhallitus puolestaan nosti rahoitusta 300 miljoonalla vuodessa. Maanteiden korjausvelkaa alettiin purkaa viime kaudella, ja sitä on nyt jatkettu. Viime vuosi oli todella tärkeä vuosi. Joukkoliikenne toimii sujuvasti vain suurissa kaupungeissa, tarvitaan sujuvia tieyhteyksiä niin pohjoisesta etelään kuin idästä länteen. Koska polttoaineen kulutus laskee hyväpintaisilla teillä, kunnossa olevat tiet ovat osa luontomme suojelemista. Kevyen liikenteen väylät ovat tärkeitä niin turvallisuuden kuin kansanterveyden kannalta — niillä käydään lenkillä.

Nämä kaikki ovat tärkeitä panostuksia, joista meidän tulee huolehtia. Tiet ovat keskeinen osa maakuntien ja koko maan elinvoimaa. Ne ovat edellytys sille, että ihmiset liikkuvat ja tavarat kulkevat paikoilleen tuotantojen ketjussa. Kun pidämme huolta perusväylästä, meidän tulee kehittää myös alempiasteista tieverkkoa yksityisteitä myöten. Asukkaat, matkailijat, mökkiläiset, yritykset ja maatilat tarvitsevat tiensä. Koko maa tarvitsee raiteensa, satamansa, maakunnalliset lentokenttensä ja tietoliikenneyhteytensä. Tarvitaan digirataa ja älytietä. Etätyön ja monipaikkaisuuden lisääntyessä tämä on todella tärkeää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Werning.

18.55 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä merkittävä Suomessa ensimmäistä kertaa laadittu 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on vihdoinkin eduskunnan käsittelyssä. Suunnitelma on tehty vuosille 2021—2032, ja se tarkastetaan jatkossa hallituskausittain. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on tehty hyvällä yhteistyöllä liikenne- ja viestintäministeriön ja parlamentaarisen työryhmän sekä muiden sidosryhmien kanssa tällä vaalikaudella. Lopputuloksena on valtakunnallisesti kattava suunnitelma, jonka tarkoi-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tuksena on kehittää Suomen kaikkia liikennemuotoja huomioiden myös työssäkäynti ja asumisen tarpeet.

Tarkoituksena on, että yhteistyö liikenneasioissa valtion ja kuntien kesken olisi jatkossa ennakoivampaa ja suunnitelmallisempaa myös elinkeinoelämää ajatellen. Siksi esimerkiksi tehdään merkittävä satsaus ratojen parantamiseen ja korjauksiin. Rataverkon uudistaminen ja monipuolisuus ovat tärkeitä toimenpiteitä myös päästöjen vähennyksen kannalta, ja näin tuetaan ilmastotavoitteita. Suunnitelma tukee myös tehokkaasti lento- ja satamatoimintoja. Lisäksi tämän suunnitelman avulla mahdollistetaan entistä tehokkaampi EU-rahoituksen hyödyntäminen.

Arvoisa puhemies! Keskeisiä haasteita liikennejärjestelmän kehittämisessä tulevat olemaan liikenneverkon huonokuntoisuus ja kasvava korjausvelka. Myös kansainväliset ilmastotavoitteet sekä valtion rajalliset resurssit luovat omat haasteensa. Liikenne 12 -suunnitelma on oikeudenmukainen ja koko maan tasavertaisesti huomioiva tekemällä kehittämistyötä pitkäjänteisesti. Kunnat ja alueet ovat tässä keskeisessä asemassa valtion lisäksi. Perusväylänpidon rahoituksen pysyvä tason nosto sisältyy myös suunnitelmaan. Suunnitelman mukaisesti rahoituksen tason on tarkoitus olla noin 1,4 miljardia euroa vuodesta 2025 lähtien. Hoito- ja korjauskuluissa huomioidaan vuodesta 2025 lähtien myös kustannustason nousut.

Kymenlaaksoilaisena edustajana olen tyytyväinen, että Kymenlaakson viesti kuultiin. Tervetullut uutinen Kouvolalle, kuten myös Kotkalle, on tieto siitä, että suurimmassa kehittämistarpeessa olevien teiden joukkoon on listattu myös valtatie 15. Valtatie 15:n saaminen mukaan suurimmassa kehittämistarpeessa olevien teiden joukkoon on ensiarvoisen tärkeää, sillä tämä on se reitti, mitä pitkin maakunnan tärkein liikenneinfrahanke tulee toivottavasti etenemään mahdollisimman nopealla aikataululla. Lisäksi muun muassa Savon ja Karjalan ratojen Kouvola—Kuopio-, Kouvola—Joensuu- ja Kouvola—Imatra-osuuk-sien kehittämistä jatketaan.

Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaation ja automaation edistäminen ovat tärkeitä asiakokonaisuuksia liikennesuunnitelmassa. Näiden kehittämisellä edistetään esimerkiksi valmisteilla olevia pilottihankkeita, kuten Digirataa. Kyseessä on joustava prosessi. Suunnitelma laaditaan hallituskausittain ja sitä tarkastellaan saatujen kokemusten myötä, ja suunnitelma kehittyy jatkuvasti esille tulleiden uusien asioiden avulla. Budjettipäätökset hankkeesta tekee kukin hallitus ja eduskunta, kuten tähänkin asti on tehty.

Pidän tätä merkittävää 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa erittäin onnistuneena kokonaisuutena, jota muokataan edelleen, jotta lopputulos olisi entistäkin parempi. Olen iloinen, että tätä suurta kokonaisuutta on viety määrätietoisesti SDP:n johdolla eteenpäin. Suuri kiitos tästä kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle ja etenkin ministeri Harakalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

19.00 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Liikenneväylät ovat osa suomalaista kansallisomaisuutta. Tällä vakavuudella niistä on myös huolehdittava ja niitä kehitettävä. Nyt käsittelyssä olevaa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ovat valmistelleet kaikki eduskunta- puolueet ja monet yhteiskunnalliset tahot. Suunnitelma on tiekartta sananmukaisesti tulevaisuuteen. Suomi on iso ja harvaan asuttu maa, jossa tarpeet ja mahdollisuudet ovat erilaisia.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Isommissa kaupungeissa ja väestörikkailla alueilla on pääsääntöisesti paremmat tiet ja toimivampi julkinen liikenne, kun taas pienemmillä paikkakunnilla ja harvaan asutuilla seuduilla saatetaan körötellä heikkokuntoisia kinttupolkuja pitkin. Logiikka ei kaikin puolin kohtaa, koska juuri maaseudulla oma auto on ainoa mahdollisuus lähikauppaan tai terveydenhuoltopalveluihin. Keskustalle on tärkeää, että ihmiset voivat asua siellä, missä haluavat. Monipaikkaisuus ja etätyöt ovat lisääntymässä. Hajautettu yhteiskunta vaatii hyvät tiet ja tietoliikenneväylät koko maahan, siis koko maahan, sinne perämetsillekin. Kyse ei ole pelkästään ihmisistä, vaan esimerkiksi metsäteollisuus asioi usein yhteyksien päässä, jotka eivät ole valtateitä.

Autoilu itsessään on isossa murroksessa. Autoilun päästöjä pyritään vähentämään, mikä on hyvä asia, ja autot sähköistyvät vauhdilla. Myös autoteollisuus suuntaa katseitaan kohti vähäpäästöisempiä kulkupelejä. On tärkeää, että autoilu ei muutu kalliimmaksi heille, joilla ei ole muuta vaihtoehtoa, tämä on oikeudenmukaisuuskysymys. Autoiluun on pyrittävä löytämään nykyistä oikeudenmukaisempi verojärjestelmä, jossa kärrypolkuja köröttelevää Toyota-miestä ei kohdella samalla tavalla kuin hulpeita moottoriteitä päästelevää Mersu-miestä, siis verotuksen osalta.

Puhemies! Olen itse siinä suhteessa onnellisessa asemassa, että asun pääradan varrella. Normaalioloissa juna on minulle ylivoimainen vaihtoehto työmatkoille. Matkat Seinäjoelta Helsinkiin sujuvat nopeasti ja mahdollistavat myös tehokkaan työskentelyn. Myös päärata tarvitsee kokonaisuudessaan kehittämistä. Kaksoisraide Tampereelta pohjoiseen on aivan välttämätön. Hyvä aloituskohde on Tampereen ja Seinäjoen välin kaksoisraisteistus reilun 100 kilometrin matkalta. Välillä kulkee 2,2 miljoonaa matkustajaa vuodessa, mikä on Suomen suurin matkustajamäärä yksiraiteisella radalla. Nyt junat pysähtelevät keskellä korpea odottelemaan vastaantulevaa liikennettä. Se ei ole kovin tehokasta eikä ratavarmaa toimintaa. Toimenpide lyhentäisi matka-aikaa, sujuvoittaisi liikenteen suunnittelua ja parantaisi täsmällisyyttä.

Puhemies! Ilmailu on raideliikenteen tavoin kärsinyt merkittävästi koronasta. Samaan aikaan miehittämättömässä ilmailussa ja pienilmailussa on käynnissä teknologinen murros. Maan johtava miehittämättömien rahtikuljetusten kehittäjä Dronamics alkaa operoida esimerkiksi Seinäjoen lentoasemalta. Tavoitteena on aloittaa miehittämättömät rahtilennot vuonna 2022. Dronet kuljettavat tavaraa, sähköinen ilmailu tekee tuloaan ja etälennonjohdoto kehittyy. Nämä uudet mahdollisuudet lupaavat hyvää pienille lentokentille ympäri Suomen. Se on sitä kuuluisaa innovatiivisuutta, jota eduskunnastakin käsin usein kannustamme. Pieniä lentoasemia kannattaa tarkastella myös huoltovarmuuden, varautumisten sekä poikkeusolojen vaatimusten näkökulmasta. Lentokentillä ei ole pelkästään roolia reittiliikenteen osalta, vaan niiden merkitys myös elinkeinoelämän mahdollistajana on erittäin keskeinen. Toivoisin, että voisimme tämän tunnistaa.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan kiitan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Kyllä tässä hyvin käy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Harjanne.

19.05 Atte Harjanne vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset vielä ministeri Harakalle, virkakoneistolle ja parlamentaaraiselle ohjausryhmälle nyt käsiteltävästä valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 21—32. On tärkeää, että liikennepolitiikassa on pitkäjänteisyyttä, jatkuvuutta ja strateginen ote. Tämä suunnitelma on tarpeen ja terve-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tullut, ja sen tavoitteet ovat ihan oikeita. Pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta korostettaessa on samalla huomioitava, että seuraavat 12 vuotta ovat muutoksen aikaa. Liikenteen päästöissä on edessä puolitus vuoteen 2030 mennessä. Teknologinen kehitys on nopeaa paitsi liikenteessä itsessään myös digitalisaatiossa ja tietoverkoissa ja niiden skaalautumisessa. Kaupungistuminen jatkuu suomalaista yhteiskuntaa muokkaavana voimana, ja siksi on tärkeää, että suunnitelmia tehdään niin, että niissä voidaan se muutos huomioida.

Ilmastopäästöjen vähentäminen on keskeinen liikenteen haaste tällä vuosikymmenellä. Siihen tarvitaan isoa liutaa keinoja, uusia käyttövoimia, ihan erityisesti sähköä, kulkutapamuutoksia, siirtymistä joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn. Fossiilittoman liikenteen tiekartta keskittyy näihin toimiin. Liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta olennaista on, ettei keskeinen siirtymä jää infrasta kiinni.

Liikenteestä keskusteltaessa ja tästä suunnitelmastakin keskusteltaessa tänään on puhuttu paljon teiden kunnosta pitkin Suomea. Se on ymmärrettävä ja tärkeä aihe. Samalla on hyvä muistaa, että kasvukaupungeilla on keskeinen tärkeä ja kasvava rooli Suomen taloudessa ja yhteiskunnassa. Kuntaliiton tietojen mukaan jo nyt 80 prosenttia työpaikoista on kaupungeissa, ja 82 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta syntyy kaupungeissa. Korona ei käänne kaupungistumista pysyvästi, jos edes väliaikaisesti, vaan itse uskon, että se jopa kiihtyy. Se on hyvä asia. Taloustiede tuntee ilmiön, jossa kaupungin koon ja asukastiheyden kasvu nostaa tuottavuutta. Kaupungistuminen tukeekin julkista taloutta ja parantaa työllisyyttä.

Talousvaliokunta vieraili kauden alkupuolella Pariisissa OECD:ssä. Muistan sieltä keskustelun, jossa OECD:n asiantuntijakin korosti kaupunkien välisen ja kaupunkien sisäisten sujuvien ja nopeiden liikenneyhteyksien taloudellista merkitystä, käytännössä siis rai-deyhteyksiä. Nämä ovat hankkeita, jotka maksavat tyypillisesti itsensä vauhdilla takaisin. Suoraviivaiset hyötykustannusarviot helposti jopa aliarvioivat hyötyjä, jos maan arvonnousua ja verkottumisesta seuraavia kasautumisetuja ei huomioida. Tämä kaikki ei tarkoita sitä, etteikö Suomessa saisi asua juuri siellä missä haluaa ja etteikö liikennejärjestelmää pidä pitää kunnossa ja kehittää koko maassa. Nämä kaupunkienkin tilastoluvut kätkevät tietyllä tapaa sen, että moni toiminta on tosiasiallisesti riippuvaista raaka-ainevirroista ja työvoimasta, työnteosta kaupunkien ulkopuolella ja siis myös liikenteestä. Tämäkään aihe ei kaipaa vastakkainasettelua vaan hyvää analyysiä ja fiksuja johtopäätöksiä. Sitä palvelee myös tämä suunnitelma. Kiitos siitä.

Loppuun vielä huomio tästä EU-näkökulmasta, josta myös on ollut tänään puhetta. EU-rahoituksen täysimääräinen hyödyntäminen on keskeinen tärkeää. Kyse ei ole pelkästään rahasta, vaan Suomen liikennejärjestelmästä osana Euroopan sisämarkkinoiden ja talousalueen liikennejärjestelmää. Tiiviit ja toimivat yhteydet ovat sekä Suomen että Euroopan talouden etu, eikä niillä ole ollenkaan vähäinen merkitys myöskään turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kaunisto.

19.09 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021–2032. Heti alkuun totean, että yhdessä sopimisella on arvonsa, ja sitä tämä kokonaisuus osoittaa.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Edustaja Eestilä totesi täällä aikaisemmin liikennepanostuksen roolista kunnille. En usko, että olisin itse osannut sanoa sitä paremmin kuin hän sanoi, niinpä lainaan hänen sanojaan kevyellä tavalla. Hän mainitsi liikenneinvestointien ja liikennepanostusten olevan tulevaisuudenuskon tuoja ja taloudellisen toimeliaisuuden pohjan rakentaja vähän syrjemässäkin osaa Suomea, ja tämä oli erittäin hyvin sanottu. Kun mietin omaa kotikaupunkiani Kouvola, niin näinhän asia todellakin on — ja Kouvola ei edes ole syrjäinen kaupunki.

On äärimmäisen tärkeää, että Suomen verisuonet ovat kunnossa. Suomalaiset käyvät töissä, vievät lapsensa harrastuksiin ja käyvät kaupassa teitä pitkin. Suomalaiset eivät autoile pahuuttaan — he autoilevat, koska he elävät. Samalla suomalainen raskas liikenne tekee arvokasta työtä pitääkseen Suomen talouden pyörät pyörimässä. Meidän on taattava puhtaat ja terveet verisuonet eli tiet, jotta talouden ja elämän pyörät pyörivät.

Miten siis perustelemme uskottavasti veronmaksajille eli mitä suurimmassa määrin autoilijoille, miksi heidän tulisi maksaa raskasta verotaakkaa ja pitää autonsa kunnossa, jos valtio ei pidä kunnossa teitä, joilla ajetaan? Tämä mielestäni on se ydinkysymys.

Liikenteen verorasitus on 8 miljardia euroa, ja siitä palautuu liikenteeseen vain murusia. Toisaalta voidaan kysyä, onko jatkossa liikenteestä järkevä kerätä enää samaa määrää verorahoja kuin aikaisemmin on kerätty — ihmiset kun ovat toimineet, kuten valtio on halunnut ja toivonut, ja vähentäneet liikkumisen päästöjä, ja he tekevät sitä jatkossa yhä enenevässä määrin. Joudumme toisinaan tulevaisuudessa miettimään, mistä rahat liikenteen investointeihin. Siksi jälleen kerran työllisyystoimet ja byrokratian purku nousevat keskiöön.

Tässä yhteydessä haluan muistuttaa, että suuret, nopeutta korostavat raidehankkeet, kuten päärata, Turun tunnin juna ja itärata, eivät kuulu tämän selonteon sisältöön taloudellisessa mielessä, mutta kun me mietitään etätöiden Suomea ja junassa työskentelyn mielekkyyttä, niin haluan korostaa, että tässä olisi merkittävä mahdollisuus kehittää junamatkustamista yhä paremmin työntekoon sopivaksi. Esimerkiksi Kouvolan kaltaiselle suhteellisen lähellä Helsinkiä sijaitsevalle, edullista asumista tarjoavalle kaupungille sujuva etätöiden tekeminen junassa on äärimmäisen tärkeää.

Haluan myös nostaa esiin toisen edustajan puheenvuoron, joka tässä hetki sitten kuultiin. Edustaja Kivisaari nosti täällä esiin tulevaisuuden ilmailun ja sitä kautta pienet lentokentät ja sähkölentokoneet. Tällä voi olla mullistavia mahdollisuuksia pienille kunnille, kuten Pyhtäälle, jossa on innovoitu ja tehty ahkerasti töitä paremman tulevaisuuden puolesta. Rohkeus katsoa tulevaisuuteen on ratkaisevaa niin huoltovarmuuden kuin elinkeinoelämänkin puolesta.

Haluan kiittää tästä ensimmäisestä parlamentaarista selonteosta ja muistutan, että teot ovat ne, jotka ratkaisevat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

19.14 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana vielä tästä selonteosta tämän tänään jo käydyn keskustelun päälle:

Ensinnäkin pidän erittäin hyvänä ja tärkeänä ja arvokkaana sitä, että nyt ensimmäistä kertaa eduskuntapuolueet ovat yhdessä, yhteisellä parlamentaarisella työllä hakeneet tällaisista pitkäjänteisempää näkökulmaa suomalaisen liikennepolitiikan kehittämiseen. Toivon, että tämä tulee näkymään hyvin myös siinä, miten eri hankkeita suunnitellaan ja pystytään rahoittamaan. Se tuo ennustettavuutta ja myös viestiä pitkälle tulevaisuuteen seu-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

duille siitä, mitä hankkeita ollaan toteuttamassa, mitä se tarkoittaa alueiden kehitykselle, ynnä muuta.

Rouva puhemies! Muutama huomio oman kotimaakuntani Satakunnan näkökulmasta tähän suunnitelmaan liittyen:

Olen erittäin tyytyväinen, että tämä selonteko painottaa nyt nimenomaan saavutettavuutta keskeisenä kysymyksenä. Me tiedämme, että monet seudut, monet maakunnat, monet kaupungit, monet seutukunnat ovat jääneet, tai on riski, että ne jäävät, suurempien kaupunkien kasvun ulkopuolelle. Keskeinen keino siihen, miten myös nämä muut seudut ja maakunnat pidetään mukana tässä kasvussa, on se, että niiden saavutettavuus turvataan. Sen takia nimenomaan kaikki nämä toimenpiteet, millä voidaan luoda vaikka maakunnan sisälle — otan esimerkkinä Porin ja Rauman välille — yhä tiiviimpi työssäkäyntialue, joka helpottaa teollisuuden kuljetuksia ja ihmisten työssäkäyntiä, totta vie tukevat koko alueen ja maakunnan kehitystä. Pidän erittäin hyvänä, että nimenomaan tämä saavutettavuus on nostettu nyt selonteon keskeiseksi huomioksi.

Samoin, rouva puhemies, tieliikenteen osalta pidän erittäin tärkeänä, että selonteossa todetaan, että pääväyläasetuksen mukaisia pääväyliä kehitetään voimakkaasti, ja tämä tarkoittaa, totta kai, sekä valtatie kakkosen että valtatie 8:n kehittämistä nyt ja tulevaisuudessa. Länsirannikolla ei ole raideyhteyttä, joten käytännössä koko länsirannikon kehitys ja kasvu perustuu vain ja ainoastaan vt 8:n varaan, ja on tietysti täysin selvää, että silloin myös liikennemäärät ovat varsin korkeita.

Rouva puhemies! Sitten vielä tuosta raideliikenteestä: Kuten aikaisemmin tänään totesin, selonteko painottaa hyvin vahvasti sitä, että henkilöjunaliikenteen saavutettavuutta ja laajuutta lähdetäisiin laajentamaan Suomessa, ja odotan ilman muuta sitä, että liikenneministeri tarttuu nyt toimeen ja vie eteenpäin nimenomaan Rauman henkilöjunaliikenteen yhteyden, jota olemme odottaneet ja jota on yhdessä valmisteltu. Meille on raideliikenteen seisake valmistumassa, ja kaikki tutkimukset ja selvitykset on tehty. Me olemme käytännössä Suomen suurin seutukunta, jossa tätä liikennettä ei ole tällä hetkellä tarjolla, [Puhemies koputtaa] ja sen takia on erittäin tärkeää, että nyt tämä asia viedään eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lundén.

19.17 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Liikennejärjestelmäsuunnitelma on hyvä ja laaja kokonaisuus, joka sisältää paljon liikenteen ja liikkumisen edistämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Laajaan selontekoon on onnistuttu kirjaamaan hyvin monenlaisia hankkeita ja ajatuksia — siitä voidaan antaa kiitokset.

Joukkoliikenne ja joukkoliikenteen järjestäminen sekä rahoittaminen on kuvattu selonteossa varsin monipuolisesti. Hämmästyttävää tältä osin on kuitenkin julkisen liikenteen varsin kapea tarkastelukulma. Julkisen liikenteen yksi merkittävä osatekijä, taksiliikenne, on selonteossa jäänyt varsin vähäiseen asemaan. Taitaa olla niin, että 150 sivun selonteossa sana ”taksi” on mainittu vain kaksi kertaa.

Arvoisa rouva puhemies! Julkinen liikenne on mielestäni yksi kokonaisuus, jossa eri toimijat tukevat toinen toisiaan. Ilman joukkoliikennettä ei liikennejärjestelmä toimi, mutta aivan vastaavasti ilman pienellä ajoneuvokalustolla hoidettavaa taksiliikennettä ei joukkoliikennejärjestelmämme ole monillakaan alueilla maassamme toimivaa ja tehokasta. Esi-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

merkiksi kotikaupungissani Salossa on varsin hyvät joukkoliikenneyhteydet niin Turkuun kuin Helsinkiin. Kuitenkin varsin monet linja-autovuorot ajavat moottoritietä Salon kohdalla pysähtyen mutta keskustaan tulematta. Liityntäliikenne taksilla on näilläkin linjoilla tarpeen. Jos liikenneterminaaleihin ei pääse, niin hyvistäkin juna- tai bussiyhteyksistä ei ole iloa.

Toisekseen voidaan myös todeta, että kutakuinkin kaikki kansalaiset ovat jossakin elämänsä vaiheessa tilanteessa, jossa tarvitsevat esteetöntä kuljetusta. Tällöinkin esteetön taksiliikenne osana julkista liikennettä on ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Taksi palvelee liikkumisrajoitteisia myös niillä matkoilla, joilla useimmat voivat kävellä tai vaikkapa pyöräillä. Taksia ei osana julkista liikennettä ja osana maamme liikennejärjestelmää saa unohtaa, vaan se pitää nostaa takaisin siihen asemaan, johon se kuuluu ja on perinteisesti maassamme kuulunut jo vuosikymmenien ajan.

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön mukaisesti eduskunta hyväksyi liikennepalvelulakia korjatessaan lausuman, että valtioneuvoston tulee arvioida ja toteuttaa toimenpiteet, jotka tarvitaan taksipalveluiden saatavuuden parantamiseksi eri alueilla. Lisäksi hyväksyttiin lausuma liittyen julkisesti tuettujen kuljetusten kehittämiseen. Näitä eduskunnan valtioneuvostolle asettamia vaatimuksia ei kuitenkaan tässä valtioneuvoston selonteossa ole huomioitu mitenkään. Miten on ajateltu, että eduskunnan tahto tulee huomioiduksi tältä osin myös liikennejärjestelmäsuunnitelmassa?

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa on käsitellyssä laki vähäpäästöisten ajoneuvojen julkisista hankinnoista, joka edellyttää myös taksiliikenteen osalta merkittäviä uusinvestointeja autokalustoon. Kun nyt näyttää siltä, että jatkossa käytännössä merkittävä osa ammattimaisesta taksiliikenteestä tulee hoitaa ladattavilla ajoneuvoilla, niin miten on pienyrittäjävaltaisen toimialan latausverkosto ajateltu saatavan koko maan kattavaan kuntoon? Yksittäinen taksiryrittäjä ei kykene latausasemia rakentamaan, eikä hän voi jokaisen ajon jälkeen mennä kotiin autoaan lataamaan. Kestävän kasvun ohjelmassa on varattu 20 miljoonaa euroa ammattiliikenteen latausverkostoon, mikä ei tule riittämään sellaisen verkoston rakentamiseen, että sähkötaksista tulee lyhyellä aikavälillä todellinen vaihtoehto taksiryrittäjälle. Miten tämä on huomioitu liikennejärjestelmäsuunnitelmassa?

Arvoisa rouva puhemies! Tahdon vielä loppuun sanoa, että liikenteen verotusta on myös arvioitu kevään aikana virkamiestyönä. Liikenne on merkittävä verotulojen tuottaja Suomessa. Kun liikennejärjestelmäsuunnitelma on laadittu, miten on otettu huomioon muuta julkista liikennettä raskaamman verotaakan kantavan taksiliikenteen verotuksen tasapuolistaminen? Taksit maksavat täyden autoveron, josta saavat toki vielä vuoden ajan 1 200 euron huojennuksen. Taksit maksavat ajoneuvoveron, perusveron sekä käyttövoimaveron täysimääräisesti. Mikään muu liikenteen toimiala ei maksa näitä veroja tällä tasolla. Nyt on pohdittu myös polttoaineveroon merkittävää korotusta, jota voitaisiin ammattiliikenteelle kompensoida ammattidieselin veronpalautuksella. Tämä veronpalautus ei kuitenkaan voisi kohdentua taksiliikenteeseen, jolloin jo valmiiksi eniten verotettu ammattiliikenteen muoto saisi jälleen lisää verorasitusta. Kysynkin vielä: miten tämä on huomioitu liikennejärjestelmäsuunnitelmassa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand poissa, edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Kiviranta.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

19.22 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että jokainen eduskunta laatii lakisäätöisenä tehtävänään liikennejärjestelmäsuunnitelman 12 vuodeksi. Tällä kertaa tämän työn pohjana on parlamentaarisen ohjausryhmän työ.

Tärkein lähtökohta suomalaisessa liikennepolitiikassa on sujuvien liikenneyhteyksien turvaaminen koko Suomessa. Maanteiden ja rautateiden korjausvelka on massiivinen, suorastaan dramaattinen. Tämä korjausvelka on johdonmukaisesti käännettävä laskuun. Tiestön kunto on pidettävä hyvällä tasolla. Laaja maamme ja sen talous pyörii tehokkaasti kumipyörillä. Totta kai muutkin liikkumismuodot, kuten rautatiet, meriliikenne ja ilmailu, ovat tärkeitä, mutta valtaosa maastamme on saavutettavissa vain autoteitä pitkin. Valtion tehtävänä on turvata liikenneinfrastruktuurin hyvä ja kattava taso ja siten varmistaa sujuva liikkuminen joka puolella maata. Ministeri Harakka on täällä terhakkaasti kertonut, että Suomi on ainakin tällä kaudella pitänyt hyvää huolta tiestön EU-rahoituksesta. Toivottavasti tämä myös jatkuu seuraavilla kausilla.

Arvoisa puhemies! Niin kutsuttu vihreä siirtymä ei saa aiheuttaa taloudelliselle toimeliaisuudelle haittaa. Ekologisempaan liikkumiseen on tietysti pyrittävä, mutta ei talouden kustannuksella. Kaupunkien sisällä pyöräily ja monet viime vuosina yleistyneet ratkaisut, kuten sähköpotkulaudat, tuovat erinomaisia ja ekologisia vaihtoehtoja yksityisautoilulle, ja näin sen pitääkin olla. Autoilun edellytyksistä on kuitenkin pidettävä ehdottomasti huolta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kaunisto.

19.24 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä valtakunnallisessa 12-vuotisesa liikennesuunnitelmassa nousee hyvin esille meidän jättimäinen korjaus- ja investointivelkamme tiestöön ja raiteisiin. Tähän pitää tarttua yhä tiukemmin.

Vaikka selonteossa ei mennä tarkkoihin yksittäisiin kohteisiin, haluan nostaa esiin yhden kriittisessä tilassa olevan tieosuuden eli Kouvolan ja Kotkan välisen valtatie 15:n. En voi tarpeeksi korostaa, kun sanon, että investointimääräraha tälle tielle on elintärkeä ja kiireellinen. Valtatie 15 on Kymenlaakson tärkein etelä–pohjois-suuntainen päätieyhteys Kotkan ja Kouvolan välillä. Se on elintärkeä Kymenlaakson suurteollisuudelle, elinkeinoelämälle ja yhdyskuntien kehittämiseksi. Se muodostaa siis merkittävän pullonkaulan Suomen vientiteollisuuden kilpailukyvyllä ja siten meidän kaikkien hyvinvoinnin rahoitukselle. Se on lisäksi Kymenlaakson kaupunkiseutujen työmatkaliikenteen pääväylä. Toisin sanoen tällä investoinnilla osaltaan luotaisiin niitä euroja, joilla voitaisiin tehdä muita lisäinvestointeja ympäri Suomen.

On erittäin tärkeää ymmärtää, että Kouvola on 80 000 asukkaallaan Suomen suurin kaupunki ilman keskussairaalaa. Valtatie 15 onkin jo lähtökohtaisesti ruuhkainen, mutkikas ja täynnä rekkoja, mutta nykyisin myös täynnä terveydenhuollon hälytysajoneuvoliikennettä. Omalla kohdallani sain todistaa tien haastavuutta kiiretilanteessa pari viikkoa sitten, kun ajoimme vaimoni kanssa Kouvolasta kohti Kotkan synnytyssairaalaa. Vaikka tilanne olikin positiivissävytteinen, niin juuri sillä hetkellä ei ollut kovinkaan rauhoittavaa olla jumiassa rekkajonossa. Siitä selvittiin, ja perillä Kymenlaakson keskussairaalassa palvelu oli erinomaista, mutta kaikki eivät ole yhtä onnekkaita. Mielestäni tämä onnekkuus ei saisi missään nimessä olla kiinni tien kunnosta, kysymys on mitä suurimmassa määrin kouvolaisten ihmisten turvallisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että Suomi on täynnä tärkeitä kohteita, joihin tarvitaan rahaa. Rahankäytön priorisointi onkin vallassa olevien tärkeimpiä toimia. Se, että

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tiet ovat huonossa kunnossa, kertoo paljon siitä suunnasta, mihin Suomea kehitetään. Nyt toivottavasti selonteon jälkeen ei etsitä syyllisiä vaan ratkotaan ongelmia. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

19.27 Joakim Strand r: Tack, värderade talman! Tämä keskustelu vedettiin poikki tuossa aikaisemmin. Olisin kommentoinut silloin edustaja Eestilän erinomaista puheenvuoroa, kun hän viittasi siihen, että se tapa, jolla me pidetään huolta etenkin alempitaisoisesta tieverkostosta, on äärimmäisen tärkeä ylipäätään siitä näkökulmasta, luotammeko me tässä maassa viranomaisiin ja valtioon ja koemmeko me, että olemme yhtä tärkeitä riippumatta siitä, missä asumme.

Jag skulle här tidigare ha kommenterat Eestiläs utmärkta taltur som hänvisade till det faktum att sättest på vilket man tar hand om i synnerhet det lägre vägnätet i princip handlar om mycket mer än bara vägar. Det handlar om förtroendet för våra myndigheter och det att alla kan känna sig delaktiga.

Toinen asia, mikä jäi hieman kesken, liittyy tähän EU-rahoituspuoleen, ja siinä tuli ministeri Harakalta ihan hyviä selityksiä, mutta jos katsoo hieman taaksepäin, vuosia ja vuosikymmeniäkin, niin kyllä kyse on myös asenteista. Itse olen ollut eri projekteissa mukana ja seurannut, miten ruotsalaiset toimivat suhteessa Brysseliin, ja kyllä siellä vain on erilainen draivi, myös ihan virkamiestasolla, joten ihan näin positiivisesti kannustan meitä kaikkia olemaan huomattavasti aktiivisempia EU:n suuntaan ja etsimään niitä ratkaisuja eikä sitten selityksiä jälkikäteen.

Så jag hoppas också att vi blir betydligt bättre på att gentemot Europeiska unionen se till att vi får trafikpengar till Finland. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 toiseksi lisätalousarvioksi Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 toisen lisätalousarviesityksen (HE 68/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 68/2021 vp
Hallituksen esitys HE 83/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 7/2021 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 7/2021 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

edelleen, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät myös enintään sen viisi minuuttia. — Nyt valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta sai käsiteltäväksi tämän mietinnön valmiiksi juuri ennen kuin hallitus antaa sitten jo kolmannen lisätalousarvion. Tässä toisessa lisätalousarvioesityksessä on koronavirustilanteen vuoksi hallituksen esittämä 225 miljoonaa euroa tukipakettina kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alalle. Se jakautuu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille. Hallitus ehdottaa lisäksi lisämäärärahaa ravintolasulusta maksettaviin hyvityksiin 40 miljoonaa euroa ja ravitsemusyrityksille osoitettavaan uudelleentyöllistämisen tukeen 3 miljoonaa euroa. Esitykseen sisältyy myös 8,3 miljoonan euron lisäys Valtiokonttorille tapahtumatakuun ja yrityksille tarkoitetun kustannustuen myöntämiseen ja maksatuksen hallintokuluihin. Lisäksi ehdotetaan korotusta tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen valtuuteen.

Tuo kulttuurin tukipaketti, 127 miljoonaa euroa, koostuu luettelonomaisesti: 64,8 miljoonaa kohdennetaan apurahoina ja muina avustuksina taiteen ja kulttuurialan ammattilaisille, toiminimille sekä yksinyrittäjille, 15 miljoonaa niin sanotun vapaan kentän toimijoille ja yhteisöille esittävän taiteen alalla, visuaalisten taiteiden ja kirjallisuuden yhteisöille ja lastenkulttuurin toimijoille, 20 miljoonaa kansallisille taidelaitoksille ja valtionosuutta saaville teattereille, orkestereille ja museoille, 10,5 miljoonaa kulttuuritapahtumille ja festivaaleille, 3,5 miljoonaa euroa museoiden niin sanotulle vapaalle kentälle ja muille kulttuuriperintökohteille, 8 miljoonaa pienille ja keskisuurille elokuvateattereille ja elokuvien levittäjille, 4 miljoonaa taiteen perusopetuksen järjestäjille ja 1,6 miljoonaa euroa kulttuurin toimialan virastoille.

Liikunnan tukipaketissa on 18,5 miljoonaa euroa, siitä puolet liikunta- ja urheiluseuroille, 6 miljoonaa valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja 3,5 miljoonaa koronavirustilanteen vuoksi peruuntuneiden tai tappiota kärsineiden tapahtumien tukemiseen.

Valiokunta on tyytyväinen näihin lisäpanostuksiin ja toteaa, että esityksessä on otettu hyvin huomioon niitä näkökohtia, joihin valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota vuoden 21 ensimmäistä lisätalousarvioesitystä koskevassa mietinnössään. Taiteen ja kulttuurin alat ovat koronaepidemian suurimpia kärsijöitä, sillä suurin osa alan toimijoista on ollut jo toista vuotta vailla työmahdollisuuksia. Onkin tärkeää, että esityksessä on nyt huomioitu alan moninaisuus ja työnteon erilaiset muodot, kuten keikkatyöläiset, itsensätyöllistäjät, yksinyrittäjät, freelancerit sekä toiminimellä toimijat.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että koronatuki ei edelleenkään kohdistu riittävän hyvin nimenomaan niihin esittävän taiteen edustajiin ja niille aloille, joiden menetykset ovat olleet suurimpia. Myös hakumenettelyä on pidetty liian hitaana, ja hakemusten käsittelyn on toivottu perustuvan numeraalisiin hakemustietoihin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että avustuskriteerejä sekä haku- ja päätöksentekomenettelyä arvioidaan jatkuvasti niin, että tuki vastaa mahdollisimman hyvin muun muassa tulonmenetyksiin ja tuen tarpeeseen. Tukimenettelyn ja päätöksenteon tulee myös toimia läpinäkyvästi sekä tehokkaasti siten, että avustukset saadaan perille mahdollisimman nopeasti. On

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

myös varmistettava, että tuki ulottuu kaikkiin taiteen ja kulttuurialan toimijoihin, että väliinpuotoajaryhmiä ei pääse syntymään ja että tuki tavoittaa mahdollisuuksien mukaan myös ne toimijat, jotka ovat aiemmin jääneet tuen ulkopuolelle. Valiokunta pitää niin ikään tärkeänä, että valtionavustusjärjestelmää kehitettäessä järjestelmän joustavuutta ja käytettävyyttä parannetaan. Näihin kysymyksiin liittyy valtiovarainvaliokunnan ehdottama lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisille kohdennettujen koronatukien myöntämisessä huolehditaan siitä, että väliinpuotoajaryhmiä ei pääse syntymään ja että päätöksenteossa pyritään ottamaan huomioon myös ne tahot, jotka eivät ole aikaisemmin päässeet tuen piiriin.”

Eduskunta edellytti tartuntatautilain väliaikaista muuttamista koskevaan vastaukseen sisältyvässä lausumassa, että asiakastilojen sulkemisen aiheuttamia taloudellisia menetyksiä korvataan elinkeinonharjoittajille yleisen kustannustuen kautta tai erillisenä korvauksena, jos 14 vuorokautta kestänyttä sulkemista on jouduttu jatkamaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että sulkutoimien kohteena oleville yrityksille maksetaan kompensatiota. Valiokunta myös korostaa, että kaikkein suurimmat taloudelliset vahingot aiheutuisivat viruksen laajamittaisesta leviämisestä, joten tehokkaat lainsäädännöllä käyttöön otetut rajoitustoimet ovat olleet välttämättömiä.

Tapahtumatakuusta: Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus on antanut tapahtumatakuuta koskevan esityksen, jota myös eduskunta edellytti hyväksyessään kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion. Momentille esitetään 80 miljoonan euron määrärahaa yritysten määräraikaisesta kustannustuesta annetun lain mukaisesti maksettavan tapahtumatakuun maksamiseen. Valiokunta pitää tapahtumatakuuta koskevia järjestelyjä hyvänä, sillä se pienentää tapahtumien järjestämisen riskiä tilanteessa, jossa covid-19-pandemiaan liittyvä lain tai viranomaisen määräys estää tai vaikeuttaa tapahtumien järjestämistä ja rahoituksen tai vakuutusten saamista. Yritysten tukeminen väliaikaisella tapahtumatakuulla on perusteltua myös pitkäaikaisten taloudellisten vaurioiden estämiseksi.

Kaikkienensahan tässä ehdotetaan määrärahoihin 277 118 000 euron lisäystä ja tuloarvioihin 9 miljoonan euron vähennystä. Ehdotettujen muutosten jälkeen lopputulemana on 65,9 miljardin euron loppusumma talousarviolle tälle vuodelle.

Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 21 toiseksi lisätalousarvioksi ja että eduskunta hyväksyy edellä selostamani lausuman ja eduskunta päättää, että vuoden 21 toista lisätalousarviota sovelletaan 1. kesäkuuta alkaen. Ja tähän liittyy sitten kolme vastalauseita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle. — Ja seuraavaksi edustaja Heinonen.

16.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies, hyvät edustajakollegat! Haluan alkuun onnitella uutta kulttuuri- ja tiedeministeri Antti Kurvista, ja se sopii tähän kohtaan senkin takia hyvin, että tässä on jonkinlainen tukipaketti kovia kokeneelle kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alalle. Mutta täytyy todeta, että valitettavasti pelkkä raha ei riitä tätä alaa pelastamaan. Se on viesti, joka tulee täältä kulttuuri- ja tapahtuma-alalta sekä urheilusta ja liikunnasta nyt koko ajan. Ja niin kuin muusikko Mikko Kosonen tänään Twitterissä totesi: ”Kurvinen saa eteensä rajusti kohdellun, uupuneen ja vihaisen alan, jonka luottamus päätöksentekoon on horjunut historiallisen paljon.” Näin totesi muusikko Mikko Ko-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

sonen. Toivottavasti heidän äänensä tulee paremmin kuulluksi nyt ministeri Kurvisen aikana.

Mutta on hyvä, että edes jotain apua nyt tänne tapahtuma- ja kulttuurialalle osoitetaan — se viimeisellä hetkellä sinne tuli. Teen kuitenkin tässä vaiheessa kokoomuksen vastalauseen 2 mukaisen esityksen, joka on siis kokoomuksen ja kristillisdemokraattien yhteinen vastalause tähän asiaan.

Me esitämme tässä kaiken kaikkiaan kahdeksan lausumaehdotusta ja toteamme muun muassa tähän kulttuurialaan näin: ”Tukiaisten lisäksi hallituksen on löydettävä rohkeutta muuttaa elinkeino- ja kulttuuripolitiikan suuntaa. Hallituksen päätökset ovat heikentäneet elinkeinotoiminnan ja kulttuurialan edellytyksiä. Liiallista byrokratiaa tulisi purkaa ja luoda näkymää kriisin jälkeen toimintaympäristöstä, jossa on enemmän mahdollisuuksia kuin rajoituksia. Kriisin aikanakin on mahdollista sääntelyn suhteellisen pienillä muutoksilla luoda mahdollisuuksia toimeliaisuuteen. Esimerkiksi ravintoloiden toimintaedellytyksiä voidaan parantaa vero- ja sääntelymuutoksien. Rajoitustoimet on kohdistettava tarkoituksenmukaisesti alueille, joissa epidemia etenee.”

Meillä on tästä hyviä esimerkkejä, esimerkiksi Euroviisut. Vähän oikein säpsähti, kun katsoi sitä upeaa konserttia: areenalla oli paljon väkeä. Se oli pystytty tekemään keskellä koronakriisiä koronaturvallisesti. Miksi näin ei voida toimia Suomessa? Antaa mahdollisuuksia tehdä, järjestää konsertteja, kesätapahtumia, kesäteattereita, kerran tähän on, arvoisa hallitus, olemassa mahdollisuuksia, joista Euroviisut oli hyvä esimerkki. Samaan aikaan meillä sitten on päätetty, että Veikkauksen Helsingin Casinolle voidaan ottaa 350 henkeä, mutta viereiselle olympiastadionille 16 henkeä, tai isoon yli 500 hengen elokuva-teatteriinkin Suomessa sallitaan mennä 6 ihmisen katsomaan elokuvaa, ja samaan aikaan monessa muussa paikassa voidaan toimia täysin toisin.

Näissä vastalauseissamme, jotka ovat siis kristillisdemokraattien ja kokoomuksen yhteisiä, käymme läpi tätä talouskasvua, käymme läpi kestävyysvajekysymystä ja muita tähän liittyviä asioita. Mutta otan loppuun meidän vastalauseistamme kaksi viimeistä lausumaehdotusta esille.

Lausumaehdotus 7: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus järjestää pikaisesti pakolliset koronatestit kaikille maahan pyrkiville, joilla ei ole osoittanut asianmukaista todistusta riittävästä suojasta muulla tavoin.”

Tämä on se koronatodistus, koronapassi, joka toimisi rajoilla, estäisi uusien virusmuunnosten tulon tänne, mutta se toimisi, arvostan hallitus, myös näissä tapahtumissa niin kuin se toimi esimerkiksi Euroviisujenkin kohdalla.

Ja lausumaehdotus 8:ssa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa kiireisesti koronarajoitussuosituksia ja määräyksiä siten, että ravintola-, urheilu- ja kulttuuritoimijoilla on mahdollisuus harjoittaa elinkeinoa turvallisesti sekä taloudellisesti kannattavasti. Rajoitustoimet tulee rajata vain välttämättömään.” Tämä on meidän vetoomuksemme nyt tuoreelle kulttuuri- ja tiedeministeri Kurviselle.

Arvoisa puhemies! Tässä siis kristillisdemokraattien ja kokoomuksen yhteinen vastalause, jonka mukaisen muutosehdotuksen siis tein.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Soinikoski.

16.23 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Tapahtuma-alan merkitystä Suomen taloudelle ja työllisyydelle tai suomalaisten hyvinvoinnille ei kukaan voi vähätellä. Yhtä lail-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

la ei voi vähätellä niitä kohtalokkaita vaikutuksia, joita koronatoimet ovat alaan kohdistaneet, niin välttämättömiä kuin rajoitustoimet ovatkin olleet ihmisten terveyden ja ihmishenkien suojelemiseksi.

Koronapandemian lopullista hintalappua ei vielä kukaan tiedä. Tällä hetkellä koronan suorat kulut Suomessa ovat arviolta 500 miljoonaa euroa vuodessa. Kun siihen ynnätään pandemian epäsuorat kulut sekä talouden massiiviset elvytystoimet, koronakriisin todellinen kokoluokka alkaa selkeytyä.

Käsittelyssä oleva lisätalousarvio on suomalaisen kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan pelastusrengas. On tärkeää, että tukipaketti on kokoluokaltaan riittävä, jotta mahdollisimman monet tapahtuma-alan toimijat pääsevät takaisin pinnalle. Hallituksen esittämästä lähes 226 miljoonan euron paketista kohdistetaan 146 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja 80 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle. Kyseessä on merkittävä kokonaisuus.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvattujen lisäksi hallitus ehdottaa lisämäärärahaa muun muassa ravintolasulusta maksettaviin hyvityksiin ja ravitsemusyrittäjille osoitettavaan uudelleentyöllistämisen tukeen. Myös nämä tuet tulevat todelliseen tarpeeseen. Valtiovarainvaliokunta toteaa osuvasti mietinnössään, kuinka taide- ja kulttuuriala on koronaepidemian suurimpia kärsijöitä, sillä suurin osa alan toimijoista on ollut jo toista vuotta vailla työmahdollisuutta. Samoin valiokunta toteaa, kuinka tärkeää on huomioida alan moninaisuus ja työnteon erilaiset muodot, kuten keikkatyöläiset, itsensätyöllistäjät, yksinyrittäjät, freelancerit sekä toiminimellä toimijat. Aiemmin osa näistä toimijoista on jäänyt vaille tukea. Nyt asia korjataan.

Arvoisa puhemies! Samalla kun tapahtumatakuulla luodaan edellytyksiä suunnitella tulevaa kulttuurikesää ja -syksyä, hallituksen on edistettävä terveysturvallisten tapahtumien toteutumista. Esimerkiksi ulkotapahtumien ja suurten teatteritilojen avaamisen arviointi edellyttää erojen huomioimista niin tapahtumien riskeissä kuin alueellisissa tautitilanteissa. Viime viikkoina olemme nähneet, miten nopeasti virusvariantit voivat muuttaa epidemian kulkua huonompaan suuntaan. Näin tapahtui myös omassa maakunnassani Kanta-Hämeessä, kun aiempia herkemmin leviävä virusmuoto paljastui Intian variantiksi.

Itseni toistamisen uhalla haluan siis edelleen korostaa, että paras mahdollinen tuki niin tapahtuma-alalle kuin koko yhteiskunnalle on noudattaa annettuja ohjeita ja suojella toisiamme koronavirukselta. Mitä paremmaksi tautitilanne kehittyy, sitä nopeammin voimme avata yhteiskunnan eri toimintoja ja sitä nopeammin pääsemme takaisin tapahtumien ja kulttuuripalvelujen ääreen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Ollikainen.

16.26 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä on toinen lisätalousarvio, ja tässä on kulttuuriin, liikuntaan ja tapahtumiin kohdennettu tuki, odotettu sellainen. On hyvä, että nytten se annettiin.

Ja jos aloitetaan esimerkiksi liikuntapuolesta, niin siellä on tuki ensisijaisesti sen takia, että yhä enemmän lapsia ja nuoria on lopettanut tämän liikunnan harrastuksen, ja tämä on todella suuri haaste myös kansakuntamme hyvinvoinnin kannalta ja myös toki urheilujärjestöjen kannalta.

Ja tämä tuki — 9 miljoonaa seuroille, 6 miljoonaa järjestöille ja sitten toki myös tapahtumien järjestäjille noin 3,5 miljoonaa — on nyt sitten todella tärkeä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Ja tämä drop out -ilmiö on kyllä todella huolestuttava myös pitkässä juoksussa.

Ärade talman! Då det gäller största delen av finansieringen för den andra tilläggsbudgeten så handlar det om stöd till kultursektorn, och speciellt till frilansare inom konst och kultur, yrkespersoner, firmor och ensamföretagare inom den här sektorn. Och bättre sent än aldrig kan man ju säga. Vi skulle gärna ha sett att det här kanske skulle ha kommit lite tidigare, och sådant tryck har det också kommit från fältet. Här finns också pengar för konstinstitutioner.

Men en grupp som jag skulle vilja lyfta fram här är — vi har många som jobbar frivilligt inom kultur- och ungdomssektorn, och de har löpande kostnader för att upprätthålla föreningshus och ungdomslokaler, som är ganska vanligt, och till det här behövs nog pengar, för kassorna börjar vara tomma. De är viktiga lokala identitetsskapare, fast de jobbar på talko med revyer och danser och så vidare, för att ha den där livskraften lokalt. Och det här stödet är på ungefär tre och en halv miljon, man delar det också med hembygdsverksamhet, så den är ytterst viktig att ta in.

Här har också utskottet tagit fram ett utlåtande om att riksdagen förutsätter att man då man beviljar pengar till frilansare, i beviljandet av coronastödet riktat till yrkesutbildade personer inom konst och kultur ser till att det inte uppstår några fördelade grupper och att man i beslutsfattande försöker beakta också aktörer som inte tidigare har fått det här stödet. Vi har fått sådana signaler att man har lämnat mellan där.

Elikkä näen todella tärkeänä tämän lausuman, jonka valtiovarainvaliokunta nosti esille, että on joustavuutta myös, kun annetaan näitä tukia freelancereille ja kulttuurialalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vähämäki.

16.29 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Epidemiatilanne alkaa pikkuhiljaa, toivottavasti, olemaan hellittämässä, ja toivottavasti myöskin nämä viimeiset tukipaketit, mitä tässä tehdään, jäävät sellaisiksi ainakin tämän epidemiatilanteen johdosta: 225 miljoonan tukipaketti OKM:n ja TEMin hallinnonaloille, josta OKM:lle 145 miljoonaa ja TEMille 80 miljoonaa.

Sinänsä tukipaketti on hyvä, sillä tällä paikataan edellisten tukipakettien aukkoja. Etenkin esiintyvien taiteilijoiden, keikkatyöläisten, itsensäyöllistäjien sekä toiminimellä toimivien taiteen alan henkilöiden tukeminen on tämän lisäbudjetin myötä mahdollista. Näihin kohteisiin menee 65 miljoonaa OKM:n pääluokan kautta.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen esittelikin hyvin, miten kaiken kaikkiaan tämä 127 miljoonan tuki, mikä tässä oli, jakautuu.

Nostan esille myöskin tämän valiokunnan lausuman siitä, miten huolehditaan siitä, että väliinputoajia ei pääse syntymään ja otetaan huomioon myös ne tahot, jotka eivät aikaisemmin ole saaneet tukea. Tällainen on voinut olla vaikkapa sellainen tilanne, että yhtye on ollut osakeyhtiömuodossa, ja kun ei ole ollut toimintaa, ei ole myöskään tullut tukea, ja tämä on ollut hyvin ongelmallinen joillekin. Tai sitten yhden miehen bändit tai vaikka dj:t ovat saattaneet jäädä kokonaan ilman tukea. Me tiedetään, että Suomessa on tosi paljon tällaista pientä keikkaa tekeviä keikkamuusikoita, jotka eivät välttämättä ole saaneet yhtään mitään mutta joilta toisaalta työt ovat lähteneet alta.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Lisäbudjetissa on myös 18,5 miljoonan lisäys Liikkuva-ohjelmiin, ja toivottavasti pääosa tästä tuesta valuu kenttätasolle, jotta lapset pääsevät takaisin liikkumaan. Tiedän, että ainakin edustaja Koponen on nostanut näitä asioita, lasten liikuntaa, monesti esille, ja toivotaan, että tämä tuki menee kohdalleen.

Kustannustukeen esitetään 40 miljoonan lisäystä, ja onkin aiheellista, että kompensatiota myönnetään niille toimijoille, jotka ovat olleet sulkutoimien kohteena. Me otetaan tukitoimiin ja epidemiatilanteesta johdettuihin toimenpiteisiin täsmällisemmin kantaa vastalauseemme lausumaehdotuksissa.

Tapahtumatakuuseen osoitetaan 80 miljoonaa. Valitettavasti kyseinen tapahtumatakuu toteutetaan liian myöhään ja tällä on ollut jo vaikutuksia tapahtuma-alalle. Viivyttely on johtanut siihen, että lukuisat suositut kesätapahtumat eivät toteudu tänäkään kesänä. Ilta-päivälehtien otsikot, ”Katso jättilista tapahtumista, joita ei tänä vuonna nähdä” — kysymys kuuluu, olisiko osa näistä tapahtumista voitu nähdä, jos hallitus olisi toiminut aikaisemmin. Ainakin edustaja Mäenpään lähellä Seinäjoella ei taideta tangoilla kuluva kesän aikana. Tämä on valitettavaa.

Tapahtumatakuu on 1.6.—7.12. välisenä aikana, ja siitä sitten maksetaan näitä ennakoon ilmoitettuja kohtuullisia kustannuksia, jos tätä tapahtumaa ei epidemiatilanteen mukaisesti voida pitää.

Teen vastalauseen 1 mukaiset kahdeksan lausumaehdotusta. Nämä koskevat siis pääosin epidemiatilannetta ja siitä johdettuja suosituksia sekä aukioloaikoja, muun muassa.

Ehdotamme ensimmäisessä lausumassamme myös budjettitaloutta koskien, että hallituksen tulisi palata mahdollisimman nopeasti noudattamaan menokehyksiä eikä tulisi enää tehdä kehyslityksiä lisäbudjeteissaan.

Tapahtumatakuuta koskien esitän vastalauseen mukaisesti epäluottamuslauseen hallitukselle. ”Hallitus on viivyttellyt toteuttaessaan tapahtumatakuuta ja toteuttanut sen liian suppeana sekä huonosti kohdennettuna. Tämän vuoksi hallitus ei nauti tapahtuma-alan eikä eduskunnan luottamusta.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Essayah.

16.34 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattien ja kokoomuksen vastalauseessa on kahdeksan yhteistä lausumaesitystä, joita tässä kannatan, samoin vastalauseeseen sisältöä.

Tässä on tärkeätä huomata se — tässä meidän vastalauseessamme tuodaan esille se — että olemme kyllä ehdottomasti tukeneet hallitusta välttämättömien koronapandemiaan liittyvien menojen hyväksymisessä, ja siinä mielessä se, että ihmiset, kunnat, yritykset, kaikki selviävät tämän koronan yli, on tärkeää. Mutta tietysti tässä samassa yhteydessä huoli nousee ensinnäkin tästä talouden kokonaiskuvasta, johon osa tästä vastalauseesta pureutuu. Ennen kaikkea on ymmärrettävä se, että talous on kuitenkin vain väline tämän hyvinvointiyhteiskunnan palveluitten tulevaisuuden kannalta, ja siksi se, onko meillä uskottava ja vastuullinen suunnitelma tulevaisuutta varten, on aivan ensiarvoinen silloin, kun me puhutaan peruskoulusta tai vanhuspalveluista tai varhaiskasvatuksesta tai joukkoliikenteestä tai mistä tahansa muista yhteiskunnan tärkeistä palveluista.

Toinen asia, mihin tässä vastalauseessa on otettu kantaa ja mihin osa noista lausumistaakin liittyy, on tämä rajoitusten oikeasuhtaisuus. Täytyy sanoa, että todella paljon on tullut liikuntaväeltä ja urheilun puolelta palautetta siitä, että ihmisten on tosi vaikea ymmärtää si-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tä, minkä tähden esimerkiksi jalkapallostadionilla ei voi olla katsomossa kuin vain muutama ihminen, kun vieressä saattaa olla ravintolan terassi, jolta sitten sitä samaa matsia saat-
taa seurata useitakin kymmeniä, jopa satoja ihmisiä. Tässä voisi sanoa, että tämä oikeasuhtaisuus ja se, että ihmisille tulee sellainen näkymä siitä, että tämä on oikeudenmukaista ja näin on järkevää menetellä, kyllä myös omalta osaltaan edesauttavat sitä, että näitä rajoitustoimia sitten myöskin noudatetaan.

Tietysti on tosi tärkeätä ymmärtää tämä liikunnan ja urheilun merkitys, ei pelkästään sillä tavoin, että se on osalle väkeä harrastusta, vaan ihan sitten koko kansakunnan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Nyt jo on nähty ihan tässä vuoden sisällä se, että kun kuntosalit, liikuntatilat ja erilaiset sisäleikkipuistot ovat olleet kiinni, niin ne kustannukset eivät ole kertyneet vain pelkästään näille yrittäjille, jotka ovat näitä paikkoja pyörittäneet, vaan ennen kaikkea sinne tulee tämmöistä kansakunnan terveysvelkaa, hyvinvointivelkaa. Ja sen tähden näissä pitäisi nyt hallituksen pystyä parempaan ja lähteä sitten terveysturvallisesti avaamaan näitä. Erityisesti lasten ja nuorten kohdalla se ajanjakso, jolloinka tämmöinen liikunnallinen elämäntapa omaksutaan, on kuitenkin ne tietyt niin sanotut herkkyyysvuodet, ja jos me menetetään ne ja lapset ja nuoret syrjäytyvät näistä hyvistä harrastuksista, niin sitä on vaikea sitten myöhemmin enää saada kiinni.

Mutta, arvoisa puhemies, näillä sanoilla tosiaankin tämä kristillisdemokraattien ja kokoomuksen vastalauseen kannatus myöskin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

16.37 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Taiteen ja kulttuurialan toimijoiden työmahdollisuudet ovat koronapandemian vuoksi olleet jo yli vuoden ajan aivan minimaaliset. Nyt käsiteltävässä lisäbudjetissa on aikaisempaa paremmin otettu huomioon alan moninaisuus. Sivistys- ja tiedejaoston asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että koronatuki ei kuitenkaan edelleenkään kohdistu riittävän tarkasti ja oikeudenmukaisesti etenkin esittävän taiteen edustajiin. Hakumenettelyä pidettiin myös liian hitaana.

Avustuksen myöntämisperusteita samoin kuin haku- ja päätöksentekomenettelyä tulee arvioida jatkuvasti niin, että tuki vastaisi yhä paremmin tulon menetyksiin ja tuen tarpeeseen. Päätöksenteon tulisi olla läpinäkyvää. Valiokunta nosti lausuman tasolle ehdotuksen, jonka mukaan väliinpuotoajaryhmiä ei saa jäädä, ja tuen tulisi tavoittaa mahdollisuuksien mukaan myös ne toimijat, jotka ovat aiemmin jääneet tuen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Lisäbudjettiin sisältyy määräraha muiden kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen järjestäjien avustuksiin. Jatkossa pitäisi arvioida ja ottaa huomioon myös opetustuntiperusteista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen oppilaitosten tukitarpeet.

Arvoisa puhemies! Lisäbudjetissa osoitetaan varoja myöskin liikunta- ja urheiluseuroille, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille sekä valtakunnallisille sarjoille. Varoja ohjataan myös peruuntuneiden ja tappioita kärsineiden urheilu- ja liikuntatapahtumien tukemiseen, myös tulevien tapahtumien tukemiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös kunnat ja järjestöt panostavat lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin toimintoihin. Tärkeää on tapahtumatakuu, jonka kautta korvataan erillisen lainsäädännön nojalla tapahtuman järjestämisestä aiheutuneita ennakoon ilmoitettuja kohtuullisia kustannuksia. Tämän tuen piirissä olevien tapahtumien aikaväli on 1.6.—7.12.2021.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kivisaari.

16.40 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tässä vuoden 21 toisessa lisätalousarviossa siis ehdotetaan annettavaksi kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alalle yhteensä 225 miljoonan euron tukipaketti. Meistä jokainen tunnistaa, miten valtavan tärkeä tämä tukipaketti on — kiitos siis siitä. Totean heti perään myös kovin oleellisen asian, mihin myös valtiovarainvaliokunta on lausunut: taiteen ja kulttuurialan ammattilaisille kohdennettujen koronatukien myöntämisessä tulee huolehtia, että väliinputoajaryhmiä ei pääse syntymään ja että päätöksenteossa otetaan huomioon myös ne tahot, jotka eivät ole aikaisemmin päässeet tuen piiriin. Tiedän, että hallitus on tämän asian tunnistanut ja varmasti kamppailee voimallisesti sen puolesta, että tämä oikeudenmukaisuus toteutuu. Koronarokotusten kattavuuden lisääntyessä valoa ja toivoa on taas näkyvissä. Se ei ole kuitenkaan poistanut sitä tosiasiaa, että huomisen näkymät ovat edelleen vähintään pilviset. Tapahtuma-alakin joutuu sietämään vielä epävarmuutta.

Puhemies! Kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alan tukipakettiin kuuluvaan tapahtumatakuuseen on siis varattu 80 miljoonaa euroa. Tämä takuu mahdollistaa sen, että järjestäjillä on selkänaja toimia, kenties myös rohkaisua ja uskoa tulevaan. Tukipakettiin kuuluu myös Taiteen edistämiskeskuksen myöntämät apurahat ja valtionavustukset kulttuurialan ammattilaisille, toiminimille ja yksinyrittäjille. Tähän on varattu lähes 65 miljoonaa euroa — ei siis huono sekään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionavustuksia muun muassa teattereille, orkestereille, museoille, uskonnollisille tapahtumille ja monille muille. Kaikki meille tuttua, syvää suomalaista kulttuuriperimää. Pieniä ja keskisuuria elokuvateattereita sekä elokuvien levittäjiä tuetaan Suomen elokuvasäätiön myöntämällä valtion avustuksilla — tämäkin, totta kai, hyvä asia.

Liikunnan tukipakettiin on varattu 9 miljoonaa euroa liikunta- ja urheiluseuroille, 6 miljoonaa euroa valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille ja 3,5 miljoonaa euroa koronavirustilanteen vuoksi peruuntuneiden tai tappiota kärsineiden tapahtumien tukemiseen — kiitän siitä. Liikunta tarvitsee yksiselitteisesti panostusta valtion taholta, ja niin hallitus nyt tekee. Harrastajien sekä liikunnan ja urheilun parissa työskentelevien tulevaisuus on, totta kai, turvattava tai muuten edessä on paitsi kansanterveydellinen ongelma myös henkinen ja fyysinen lamaanus.

Hallitus on tiedostanut, että liikunta ja urheilu on Suomen suurin kansanliike. Seuratoimintaan osallistuu lähes 2 miljoonaa suomalaista. Seuratoiminnassa on mukana 500 000 vapaaehtoista ja 160 000 ohjaajaa ja valmentajaa. Ja nyt korona-aika on laittanut monet harrastukset vuoden mittaan tauolle. Liikunnan seuratoiminnasta on koronan aikana kadonnut kymmeniätuhansia lapsia ja nuoria. Tämä on vakava paikka, jota ei voi sivusta seuraten ihmetellä.

Puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-ala elpyvät osana koko yhteiskunnan jälleenrakentamista ja ihmisten toipumista. Nämä lisätalousarvioimet mahdollistavat sen, että meillä on toivoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Strand.

16.44 Joakim Strand r: Ärade talman... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna, puhujan puhelimesta kuuluu ääntä]

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mikrofon och telefon — puhelin kiinni ja mikrofoni auki. Se on yleinen ohje täällä.

Pahoittelut, arvoisa puhemies! Nyt on oikea mikrofoni päällä.

Vi behandlar alltså den andra tilläggsbudgeten, och här handlar det om en stor satsning på kultur, idrott och evenemang.

Tässä nyt tulee paljon odoteltu paketti kulttuurialalle ja tapahtuma-alalle, ja myös urheilua tuetaan vahvasti. Tämä on tärkeä paketti, mutta kuten edustaja Kivisaari tuossa hyvin totesi, täytyy pitää huolta myös siitä, että ei synny väliinputoajia. Tiedämme, että moni on odottanut tätä pitkään, ja aina on myös riskinä — se ollaan nähty myös kustannustukirun-deissa — että siinä monta kertaa on kohdennettu väärin ja jouduttu sitten korjaamaan pit-kin matkaa. Joten toivotaan, että otetaan huomioon se oppi, mitä tässä on vuoden aikana tullut.

Ledamot Kivisaari nämnde också bra hur vaccinationerna går framåt och hur det för egen del skapar framtidstro, men dock inte så att vi ännu kan vara helt trygga och ordna evenemang hur som helst.

Elikkä Kivisaari kanssa nosti hyvin esille tässä, kuinka rokotukset etenevät ja tulevaisuus näyttää suhteellisen valoisalta, mutta silti ei voida vielä täysin rentoutua.

Tässä kollega Heinonen omassa puheenvuorossaan aikaisemmin onnitteli tuoretta mi-nisteri Kurvista, ja itsekin tässä yhteydessä...

Jag passar på att själv också gratulera den färska minister Kurvinen, som nog har ett digert arbetsfält framför sig inom denna bransch.

Ihan lopuksi vielä: monet harrastukset ovat olleet lähes vuoden tauolla, ja se on pitkä aika varsinkin nuorten elämässä.

Det är en väldigt lång tid i en ung persons liv att vara på paus från olika hobbyer under ett helt år, så därför är det extra viktigt att vi nu under hösten fokuserar på att få igång så mycket som möjligt av den livsviktiga fritidsverksamhet som finns.

Elikkä pidetään huolta nyt syksyllä, että saadaan pyörimään taas nämä harrastukset. — Ja pahoittelut vielä tuosta mikrofonisähläyksestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei se mitään. — Edustaja Piirainen.

16.47 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Joo, varmaan tässä yhteydessä on paikal-laan onnitella edustaja Kurvista ministerinimityksestä taiteen ja kulttuurin alalle. Hänellä on heti työsarkaa sitten tehtävänä.

Niin kuin täällä on puheenvuoroissa todettu, niin taiteen ja kulttuurin ala on kokenut ko-ronan tiimoilta merkittävät menetykset, puhumattakaan sitten urheiluseurojen toiminnasta

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

ja muusta siihen liittyvästä, kuntoliikuntasaleista ja niin poispäin, joten on hyvä, että nyt siihen on tulossa apua.

Elikkä taiteen ja kulttuurialan tekijöille koronapandemia on ollut erittäin vaikea. Tähän kiinnitimme huomiota jo ensimmäisessä lisätalousarviossa, kun vaadimme pikaisesti esimerkiksi tapahtumatakuuta koskevan esityksen.

Pidämme huolta, että jokainen taiteen ja kulttuurialan ammattilainen saa tarvittavan tuen selviytyäkseen tästä kriisistä. Pitkään ahdingossa ollut kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumala saa nyt kaivattua lisätukea 225 miljoonan euron tukipaketilla.

On hienoa, että hallitus toimitti pikaisesti esityksen kulttuurialan tukemiseksi. Tämä kulttuurin tukipaketti on mittava ja poikkihallinnollinen. Valiokunnan tiukka ponsi pitää huolen, ettei tuen väliinpuotoajia pääse syntymään.

Arvoisa puhemies! EU:ssa on arvioitu, että kulttuuriala on kärsinyt pandemiarajoituksesta eniten ilmailualan jälkeen. Tukipaketti on rakennettu niin, että erityinen huomio kiinnitetään alan moninaisuuteen ja monenlaisiin työnteon muotoihin, kuten muun muassa keikkatyöläisyyteen, itsensätyöllistäjänä toimimiseen, yksinyrittäjyyteen sekä freelancerina ja toiminimellä toimimiseen. Tarpeita on alan moninaisuuden vuoksi lukuisia.

Paketissa on mukana sekä uusi tapahtumatakuu että OKM:n tukikokonaisuus, joka koostuu apurahoista ja kulttuurialan toimijoille myönnettävistä avustuksista. On hyvä, että tukipaketti huomioi myös moninaisuuden.

Puheenjohtaja! Vielä ihan lyhyesti nimenomaan näihin liikuntapaikkarahoituksiin. Täällä tukipaketissa on määrärahoja liikunta- ja urheiluseuroille 9 miljoonaa euroa, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille 6 miljoonaa euroa ja liikuntatapahtumien avustamiseen ja tukemiseen 3,5 miljoonaa. Tämä on kaikkiaan 18,5 miljoonaa euroa. Tietysti tämä on iso summa näin, kun ajatellaan miljoonissa, mutta varmasti on pieni ja riittämätön summa näille toimijoille. Toivotaan, että he tästä selviävät ja pystyvät liikuttamaan nuoria ja myös siinä samalla kilpaurheilu pääsee hyvään vauhtiin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

16.50 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Kulttuuri- ja tapahtuma-alalla moni toimija on jäänyt lähes ilman tuloja pudotessaan eri tukijärjestelmien väliin. Edelleen vaarana on, ettei koronatuki kohdistuisi riittävän hyvin niille toimijoille, joiden menetykset ovat pandemian aikana olleet suurimpia. Valtiovarainvaliokunnan erinomaisessa mietinnössä kuitenkin edellytetään lausumalla, että koronatukien myöntämisessä huolehditaan myös niistä, jotka eivät ole aikaisemmin päässeet tuen piiriin. Moni pienyrittäjä tarvitsee tukea. Esimerkiksi musiikista elantonsa saava pienyrittäjä odottaa tukea ja töiden aloittamisen mahdollisuutta.

Arvoisa puhemies! On hyvä ja hienoa, että tässä lisätalousarviossa huomioidaan koronapandemiasta kärsinyttä kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alaa, joka on jo pitkään ollut ahdingossa. On tärkeää, että tämän paketin myötä taiteen ja kulttuurin ammattilaisista huolehditaan edelleen, jotta he voivat selviytyä tästä kriisistä. Me kaikki tarvitsemme kulttuuria, hengen ravintoa, joten alan selviytymisestä on syytä huolehtia.

Arvoisa puhemies! Taide- ja kulttuurialan hätä on kuultu. Tämä tukipaketti, yhteensä noin 225 miljoonaa euroa, on nähdäkseni erinomainen osoitus siitä, että tulosta syntyy, kun alan viestit kuunnellaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja valmistellaan asioita sen mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vallin.

16.52 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Tapahtuma-ala on majoitus- ja ravintola-alan tavoin kaikkein eniten koronarajoituksista kärsinyt liiketoiminta-ala. Menetykset ovat olleet valtavia, kun koko ala on pysähtynyt kuin seinään. Kaikki liiketoiminnan tekemisen edellytykset on estetty valtiovallan päätöksellä. Nämä sulku- ja rajoitustoimet koskevat valtavaa määrää eri alojen ammattilaisia. Olisi ollut loogista, että valtio myöskin korvaa täysimääräisesti tai ainakin kohtuullisessa määrin aiheuttamansa tappiot ja vahingot. Esimerkkinä voi mainita, että kuntien kohdalla on erittäin avokätisesti korvattu koronatappioita, jopa ylikorvattu, mutta jostain syystä tapahtuma-alaa ei arvosteta samalla tavalla kuin julkista sektoria. Tätä on erittäin vaikea käsittää. Myös tapahtuma-alan työntekijät ja yrittäjät tarvitsevat säännöllisiä tuloja selvittääkseen päivittäisistä menoistaan.

Kulttuurialan ammattijärjestöt ovat vaatineet koronarajoitusten epäkohtien korjaamista. Vetoamuksen ovat tehneet Muusikkojen liitto, Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ja Näyttelijäliitto. Järjestöjen mukaan epätasa-arvo koronarajoitusten suhteen on jatkunut läpi kriisiajan. Muita toimialoja avataan nyt tilanteen helpottaessa exit-suunnitelman mukaisesti. Järjestöt vaativat, että taide- ja kulttuuri-alaa kohdellaan tasa-arvoisesti samoin perustein.

Arvoisa puhemies! Tapahtumateollisuus ry:n lausunto avaa hyvin alan erityisluonnetta ja korostaa erilaisten yritysten ja yrittäjien huomioinnin puutetta: ”Tapahtumateollisuuden alihankintayritysten toiminta perustuu siihen, että ne palvelevat koko laaja-alaista tapahtumien kenttää, eivät vain yksittäisiä sisältöjä tai sektoreita. Ja toisinpäin — sekä musiikkiklubit, festivaalit, kesäteatterit, urheilukisat, messutapahtumat, yritystilaisuudet, seminaarit ja markkinat tarvitsevat koko alihankintaverkoston palveluita sekä yksittäisten tekijöiden pitkälle erikoistunutta osaamista.”

Tapahtuma-alalla koetaan, että koronarajoitusten purkaminen on lähtenyt käyntiin epäreilulla tavalla. Muusikko Paula Vesalan somepäivityksessä ihmeteltiin, miksi sadat ihmiset saavat mennä Korkeasaaren eläintarhaan katsomaan apinaa, mutta jos esiintyjä on muusikko, yleisö on rajattu kuuteen henkilöön. Tähän on kieltämättä hyvin vaikea keksiä mitään järkevää perustelua.

Talousvaliokunnan mietinnössä todetaan: ”Vaikka koronapandemiaan liittyvissä rajoituksissa ei suoranaisesti ole kielletty tapahtumien järjestämistä, niiden järjestäminen on monilta osin vaikeutunut tai estynyt tosiasiallisesti kieltoon rinnastuvalla tavalla.”

Arvoisa puhemies! Kotikaupunkini Tampere on tunnettu upeista tapahtumistaan. Musiikkifestivaalit, kuten South Park, Sauna, Tammerfest ja Blockfest, tarkoittavat asiakkaita ja tuloja hotelleille, ravintoloille, takseille ja kaupoille. Työllistävä vaikutus on merkittävä. On tärkeää, että tapahtuma-alan toiminta saadaan ennakoitavaksi ja turvatuksi, kun tilanne koronakriisin jälkeen alkaa normalisoitua. Lisäksi on muistettava, että tapahtuma-alan laajaan ekosysteemiin kuuluvien alihankkijoiden — yksittäisten toiminimi- ja yhden hengen yritysten, ammatinharjoittajien tai freelancertoimijoiden — tilanne on tapahtumien peruutusten sattuessa todella huono. Tämä täytyy korjata, ja tämä täytyy korjata välittömästi.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen tekemää epäluottamuslausetta ja lausumaehdotuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koponen Ari.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

16.56 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tämä tapahtumatakuu on todella kauan odotettu. Muistan, kun tätä alkuvuodesta jo sivistysvaliokunnassakin käsiteltiin, ja onhan se nyt aivan selvä, että se on tällä hetkellä jo auttamattomasti myöhässä, mutta toisaalta on hyvä, että se nyt edes sitten saadaan mukaan. Kyllä näissä rajoituksissa on monessa muussakin puuttunut se johdonmukaisuus ja tämä välttämättömyysperiaate, ja näitä on ollut kansalaisten vaikea sitten ymmärtää.

On erittäin hyvä, että nyt satsataan lapsiin ja nuoriin. On arvioitu, että jopa 25 000 lasta on lopettanut harrastuksen viimeisen vuoden aikana. Tämä tuo kyllä paljon niin fyysisiä kuin psyykkisiä ongelmia, ja voi olla, että näitä me, ikävä kyllä, maksamme vielä pitkään, eli tähän asiaan täytyy nyt tarttua välittömästi. On laskettu, että liikkumattomuuden hinta on Suomessa miljardeja vuodessa. Eli nyt vain hommia sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Sarkkinen.

16.58 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Vuoden toinen lisätalousarvio sisältää kauan kaivatun tukipaketin kulttuuri- ja tapahtuma-alalle. Koronarajoitukset ovat käytännössä estäneet kulttuurialan toimijoita harjoittamasta elinkeinoaan enemmän tai vähemmän jo yli vuoden ajan. Luovien alojen toimijoita tuettiin viime vuoden aikana 250 miljoonalla eurolla. Tämä ei kuitenkaan ole ollut riittävä summa varmistamaan, että kaikki toimijat saavat tarvitsemansa tuen. On myös selvää, että liian moni toimija on jäänyt väliinpu-toajaksi. Erityisesti freelancerit ovat olleet vaikeassa tilanteessa, ja hätä alalla on suuri.

Siksi olen erittäin tyytyväinen, että tässä mittavassa tukipaketissa nyt huomioidaan alan moninaisuus. On tärkeää, että kulttuurialan sisällä eri alojen toimijoita kohdellaan tasapuolisesti. Taidetta ja kulttuuria tuetaan yhteensä 127 miljoonalla eurolla, josta 65 miljoonaa on avustuksia taiteen ja kulttuurin alan ammattilaisille, toiminimille ja yksityisyrityksille. Tämä käytännössä tarkoittaa, että tukipaketti kaksinkertaistaa freelancereille osoitetun tuen kerralla. Lisäksi liikunta-alaa tuetaan 18,5 miljoonalla eurolla, ja tämä on tärkeää erityisesti lapsille ja nuorille, jotta heidän harrastusmahdollisuutensa voidaan turvata. Haluan ankin kiittää hallitusta siitä, että tämä paketti on annettu eduskuntaan, ja valiokuntaa siitä, että pääsemme nyt käsittelemään mietintöä.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan on selvää, että mikään tuki ei voi paikata taloudellisesti kaikkia aukkoja saati korvata kulttuurielämyksiä, joita korona ja rajoitustoimet ovat aiheuttaneet. Korona on korostanut, miten tärkeää kulttuuri on meille kaikille ihmisille. Kaipuu päästä yhdessä kokemaan elävää taidetta on suuri. Myös muusikoilla, näyttelijöillä ja muilla alan ammattilaisilla on suuri tarve päästä takaisin töihin.

Lisätalousarvio sisältää 80 miljoonan euron määrärahan tapahtumatakuun toimeenpanoon. Tämä rohkaisee tapahtumien suunnitteluun koronan aiheuttamasta epävarmuudesta huolimatta. On tärkeää, että kulttuuri- ja tapahtuma-alaa voidaan avata, kun koronatilanne näyttäisi kesän ja rokotusten myötä toivottavasti rauhoittuvan.

Päätetyt rajoitustoimet eivät ole kohdelleet eri aloja täysin tasapuolisesti. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä ei ole oikein eikä kohtuullista, että kulttuuri- ja tapahtuma-alaa on pitkään kohdistettu ja kohdistetaan edelleen tiukempia rajoituksia kuin vastaavan tartuntariskin muihin toimintoihin. Ja aivan kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta tartuntatautilain muutoksen yhteydessä eilen mietinnössään edellytti, valtioneuvoston on pyrittävä korjaamaan rajoitusten vinoumia — ja toivottavasti vinoumia korjaava hybridistrategia ja muut tarvittavat ohjeistukset ja lakimuutokset saadaan pian eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Arvoisa puhemies! Fokusta tulee kääntää enenevässä määrin siihen, miten turvallisia tapahtumia voidaan järjestää. Meidän on löydettävä uusia tapoja nauttia kulttuurista ja taiteesta koronaturvallisella tavalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

17.01 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt tapahtumatakuuta ja taide-, kulttuuri- ja liikunta-alalle myönnettävää tukea. Tietenkin on hyvä asia, että tällainen tuki on nyt tulossa, mutta tietenkin se on vähän niin kuin myöhässä. Tässä on tullut hyviä näkökulmia eri asioihin. Minä itse voisin avata tätä pikkasen. Voisin sanoa, että olen huippu-urheilijan isä, ja se huippu-urheilu Suomessa on tällä hetkellä jollakin lailla kuopassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittainen avustus suomalaiselle huippu-urheilijalle on tällä hetkellä 6 000 euroa, ja siihen pitää aika paljon jo saada näyttöjä, että saa edes tällaisen tuen. Tämän pienuudesta johtuen monet urheiluseurat ovat sitten pyrkineet varainhankinnalla tukemaan näitä huippu-urheilijoita, ja tässä tulee semmoinen kerrannaisvaikutus nyt, kun nämä tapahtumat on peruttu. Kotiseudultani on peruttu muun muassa Provinsi, Tangomarkkinat ja Ilmajoen musiikkijuhlat. Näissä on hyvin usein ollut urheiluseuroja hankkimassa varoja siihen urheilutoimintaan ja ehkä näitten huippu-urheilijoidenkin tukemiseen. Tämä suomalaisen huippu-urheilun tukeminen on erittäin pitkälle semmoisena talokootyönä tehtyä, ja nyt kun näitä tapahtumia ei ole, niin nämä urheiluseurat ovat myös sitä kautta hyvin heikossa asemassa, ja ei ole seurojenkaan kovin helppoa tukea huippu-urheilua, jos sitä rahaa ei ole saatu edes hankittua.

Sitten on puhuttu siitä, että suuri määrä lapsia ja nuoria on lopettanut liikkumisen tai urheilun tänä aikana. Siihen liittyen ei voi kuin toivoa, että se lähtisi samoilta urille kuin mikä se on ollut ennenkin. Liikkumattomuus tulee maksamaan meidän yhteiskunnalle kuitenkin huomattavan paljon.

No, miten sitten rahat jaetaan näille urheiluseuroille? Tämä on varmaan aika lailla hyvin epätasa-arvoinen asia riippuen siitä, kuinka taitavia siellä urheiluseuroissa ovat ne varojen hakijat, jotka lähtevät hankkimaan näitä. On ollut tähän asti jo sillä tavalla, että urheiluseurojen keskuudessa ei välttämättä kaikilla ole osaamista edes hakea näitä. Toivoisin, että siihen saataisiin jonkinlainen selkeä ohjeistus, että se prosessi olisi aika yksinkertainen, niin että he pystyisivät hakemaan näitä tukia.

Tosiaan, kuten on jo noussutkin esiin, aika erikoinen tilanne on ollut, jos jalkapallo-ottelua ei ole voinut olla seuraamassa kuin kourallinen ihmisiä ja sitten toisaalta läheisessä ravintolassa on saanut seurata sitä matsia ehkä videon välityksellä iso joukko ihmisiä. Tämä korona on vaikea asia, ja meidän pitää vain nyt yrittää se taittaa niin, että kaikki urheilu turvattaisiin ja myöskin tapahtumat turvattaisiin. Kyllä se, niin kuin täällä esiin on tullutkin, on koskenut hyvin monia tällaisia yksittäisiä solisteja ja esiintyjiä.

Erityisesti toivoisin, että nämä tahot, jotka eivät ole saaneet tukea, saisivat jonkinlaisen ohjeistuksen ja opastuksen siihen, että tämä mahdollistettaisiin myös niille, ja huomioitaisiin myös nämä urheiluseurat, jotka ovat näitten peruuntuneiden konserttien takia menettäneet sen varainhankintansa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen Anneli.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

17.06 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, niin taide- ja kulttuurialat ovat koronaepidemian suurimpia kärsijöitä, sillä suurin osa alan toimijoista on ollut jo toista vuotta vailla työmahdollisuuksia. Asiantuntijakuulemisissa tuli esille myös se, että muun muassa moni freelancer on vaihtanut alaa tai harkitsee sitä, ja suuri joukko on jäänyt ilman tukia hallituksen eri tukimuodoista huolimatta, ja tämä on suuri huoli. Kuten täällä on useissa puheenvuoroissa tullut esille, niin taiteen- ja kulttuurialan toimijat, mutta myös nämä tapahtumatoimijat ja tapahtumien vaikeudet, ovat meidän kaikkien yhteinen huoli, ollaan me sitten jätetty vastalauseita tai ei, mutta joka tapauksessa meidän yhteinen huoli. Ja nyt on hyvä, että hallitus on nyt tässä toisessa talousarviossa huomionnut nämä ongelmat ja tuo reilut 200 miljoonaa, 220 miljoonaa, euroa lisää rahaa tähän ongelmaan.

Toinen asia, joka täällä on noussut esille — joka on taas uudelleen nostettu esille — on näitten taiteilijoiden sosiaaliturvaan liittyvät ongelmat. Siihen puuttuu myös valiokunta omassa mietinnössään. Nyt on tärkeää, että me vihdoinkin saamme taiteilijoiden sosiaaliturvapuutteet korjattua ja sitä kautta myös heidän elämäntilanteensa selkeytettyä.

Täällä on käytetty myös hyviä puheenvuoroja — viittaan oikeastaan edustaja Koposen puheenvuoroon äsken. Sivistysvaliokunta on, kuten hänkin totesi, useita kertoja käsitellyt sitä, kuinka kulttuuri-, liikunta-, taiteenalan toimijoiden tilanne on ollut erittäin vaikea ja miten kouluissa tai yleisestikin liikunta tai liikkumattomuus on vaikuttanut lasten ja nuorten tilanteeseen. Tästä syystä on nyt erittäin hyvä, että hallitus myös antaa resursseja liikunta- ja urheiluseuroille ja nimenomaan siihen, että näitä resursseja tullaan lisäämään liikuntaan ja urheiluseuroille toiminnan jatkumisen turvaamiseksi toiminnasta pois jääneiden harrastajien, ohjaajien ja valmentajien takaisinsaamiseksi — aivan juuri tätä samaa, mitä täällä ovat esimerkiksi edustaja Koponen ja useat puhujat aikaisemmin todenneet.

Samanaikaisesti annetaan rahoitusta myös valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille nimenomaan osaamisen kehittämiseen, muun muassa erityistä tukea tarvitsevien ohjaamiseen ja valmentamiseen sekä nuorten omatoimiseen liikkumiseen kannustamiseen. Ja tässäkin minun täytyy sanoa, kun kuuntelin edustaja Mäenpäää äsken — itse olen ollut vahvasti paikallisessa liikuntajärjestötoiminnassa mukana ja kerännyt rahaa ja rakanut [Puhemies koputtaa] yhden seuran budjetin kokonaisuudessaan — että olen kanssanne täysin samaa mieltä siitä, että koska kyse on vapaaehtoistoiminnasta, niin on hyvin paljon kiinni myös siitä, minkälaisia osaajia ja tekijöitä siellä on, jotta tämä liikuntajärjestöjen [Puhemies koputtaa] riittävä rahoitus pystytään turvaamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kyllä. — Ja edustaja Asell.

17.10 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tämän vuoden toinen lisätalousarvio, ja se sisältää paljon kaivattuja resursseja ja koronatukia kulttuurille, liikunnalle ja tapahtuma-alalle. Yhteensä 225 miljoonan euron tukipotti tuo helpotusta monelle kulttuurialan taiteilijalle ja liikunnan järjestöille ja seuroille sekä tuo myös tapahtumajärjestäjille luottamusta, koska tapahtumatakuuseen tämä sisältää 80 miljoonan euron potin.

Myös yritysten kustannustukeen lisätään resursseja, jotta ravintolasulusta aiheutuneita kustannuksia voidaan hyvittää. Tämän pandemian seurauksena kulttuuri- ja tapahtuma-ala on ollut erittäin isoissa vaikeuksissa. EU:ssa on arvioitu, että kulttuuriala on kärsinyt pandemiarajoituksista eniten ilmailualan jälkeen. Olen itsekkin saanut kulttuurialan taiteilijoilta ja työläisiltä lukuisia viestejä, joissa tietysti huokuu ymmärrys tilanteen vakavuudesta

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

pandemian suhteen mutta myös samalla tuodaan esille iso huoli siitä, että työt ja sitä kautta oma ansainta ovat loppuneet.

Tukea alalle on tullut aiemminkin, mutta hyvin monet ovat kuitenkin eri syistä jääneet väliinputoajiksi. Siksi onkin nyt tärkeää saada nopeasti nämä tuet liikkeelle ja niin, että erityinen huomio kiinnitetään kulttuurialan moninaisuuteen ja monenlaisiin työnteon muotoihin, kuten muun muassa keikkatyöläisyyteen, itsensätyöllistäjänä toimimiseen, yksinyrittäjyyteen sekä freelancerina ja toiminimellä toimimiseen. Tarpeita on alan monimuotoisuuden vuoksi lukuisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Meri.

17.12 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Puhuin äsken puhelimesta Riihimäen Raviseura ry:n hallituksen puheenjohtaja Ilmari Halisen kanssa. Soitin hänelle ihan muusta asiasta, ja siirryimme sitten tähän koronatilanteeseen. Tämä puhelu koski tämmöistä todella ikävää tapausta. Tätä ravirataahan pyöritetään siellä yhdistyksen voimin, ja heillä on tosiaan vapaaehtoistoimintaa. Tällä hetkellä rajoitukset jylläävät ja siellä ei pystytä pitämään edes harjoitusraveja. Tämä tapaus koski siis sitä, että siellä seuran ylläpitämällä raviradalla, kun he joutuvat pitämään sitä auki ja heillä ei ole riittävästi henkilökuntaa, on ollut tämmöinen eläinsuojelutapaus — todella valitettavaa. Lähetän tässä kiitokset myös henkilölle, joka oli puuttunut tilanteeseen, ja tämä varsa oli sitten pelastunut siinä mielessä, ja henkilö sai rangaistuksen. Erittäin tuomittavaa.

Hevostalous on äärettömän tärkeä meille. Se on työllistävä: arviolta noin 15 000 ihmistä työllistyy hevostalouden ympärillä — kuljetus, rehutuotanto, vaatetuotanto ja itse raviurheilu, joka on suuri osa sitä. Hänen terveisensä hallitukselle päin olivat tällaiset, että koettakaa nyt saada tähän jotain tolkkua, että ulkona voisi pitää raveja. Sehän on kuitenkin ensisijaista tälle ravitallin ja hevosten omistajalle, että hevonen voi toimia siinä, mihin se on hankittu ja koulutettu, eli raveissa, ja nehan tapahtuvat pääsääntöisesti ulkona. Siellä katselin taas tätä tapahtumakalenteria — on jouduttu peruuttamaan tapahtumia, koska rajoituksista ei ole tietoa. En tiedä, ministeri Harakka tuli varmaan jonkun ihan muun asian takia tänne, mutta pystyisikö hän kertomaan sieltä terveisiä nyt, että mikä tämä homman nimi on, että ulkona voisi edes ravit kunnolla järjestää? Meillä on monenlaisia tämmöisiä yhdistyksiä, jotka joutuvat toimimaan vapaaehtois pohjalta, kuten täällä on tuotu esille. On todella surullista, että meillä on erittäin tärkeitä aloja, jotka toimivat yhdistys pohjaisesti, ja siellä ihmiset vapaaehtoisesti oman työnsä lisäksi näitä asioita tekevät, ja meidän pitäisi taata rahoitus sinne.

Tämä oli viestini sieltä Riihimäen Raviseura ry:ltä, että koettakaa nyt saada jotain tolkkua niihin rajoituksiin, että päästään ulkona hommiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Asell.

17.14 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Otin vielä erikseen puheenvuoron liikunnasta, koska se on niin tärkeä asia ja lähellä sydäntäni.

Liikunnan ja urheilun ahdinko näkyy nyt korona-aikana ja todennäköisesti myöskin tulevaisuudessa hyvinvointivelkana. Monet lapset ja nuoret ovat jääneet seurasta pois tämän pandemian aikana. Puhutaan kymmenistä tuhansista nuorista. Vaarana on, että erityisesti nuorille tilanteesta voi tulla pysyvä, eivätkä he enää samalla tavalla palaa liikunta- ja seu-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

ratoimintaan koronan jälkeen. Sillä olisi pitkäaikaiset vaikutukset tietysti yksilötasolla mutta myös yhteiskunnallisesti.

Liikuntaa on aiemminkin tuettu, mutta ei tarpeeksi niin kuin montaa muutakaan tässä tilanteessa, mutta nyt tässä lisätalousarviossa tulee 18,5 miljoonaa euroa liikunnalle lisää. Liikuntaan suunnatun tukipaketin määrärahoista liikunta- ja urheiluseuroille kohdistetaan 9 miljoonaa euroa, valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille 6 miljoonaa euroa ja liikuntatapahtumien avustamiseen ja tukemiseen 3,5 miljoonaa euroa. Mitä nopeammin normaali liikunta- ja urheilutoiminta koronan jälkeen jälleen käynnistyy, sitä paremmin pystymme minimoimaan poikkeusoloista aiheutuneita negatiivisia vaikutuksia lapsiin ja nuoriin ja edistämään heidän hyvinvointiaan.

Sitten yhdyin vielä siihen huoleen, mitä myöskin edustaja Mäenpää täällä esitti huippu-urheiluun liittyen, huippu-urheilun rahoitukseen. Myöskin se on tietysti haaste korona-aikana, mutta tulevaisuudessa on haasteena myöskin se, että Veikkauksen tuloutuksen ennustetaan pienentyvän, ja siinä mielessä pidän tärkeänä sitä, että jatkossa urheilun ja liikunnan rahoitus ei ainakaan pienene, että se pysyy ja mieluummin nousee, koska sillä on iso merkitys myöskin ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle. Urheilun rahoitus pitää taata. Ja mitä puhutaan sitten huippu-urheilusta, niin meillä on parantamisen varaa, jos me verrataan naapurimaihin huippu-urheilun rahoitusta, ja siihenkin pitää keskittyä. Ja tänä päivänä tietysti on vähän myöskin se, että monien huippu-urheilijoiden pitää keskittyä sponso-reiden hankintaan. Ne pärjäävät, jotka pärjäävät somessa ja saavat hyvin seuraajia. Keski-tasoinen urheilijakin, joka on hyvä somepersoonana, voi saada todella hyvin tuloja ja pärjää hyvin. Sitten taas ihan maailman kärjessä pyörivät urheilijat jossain toisessa lajissa elävät kädestä suuhun, ja sponsorien hankinta on vaikeata. Näitä pitäisi pystyä huomioimaan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 85/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Nyt varataan lähetekeskusteluun enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Äsken jo ministeri Harakkaa kaivattiinkin, nyt olkaa hyvä.

Keskustelu

17.17 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä on hallituksen esitys liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta. Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa raskaan liikenteen ja tavaraliikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus Suomen ja Venäjän välisillä rajanylityspaikoilla. Tällä esi-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tyksellä vakiinnutettaisiin vuonna 2014 Vaalimaalla alkanut kokeiluhanke tavaraliikenteen ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmästä. Kokeilusta saatiin myönteisiä kokemuksia.

Jotta ennakkovarausjärjestelmä voitaisiin vakiinnuttaa, tarvitaan lainsäädäntömuutos, joka olisi tarkoitus tehdä liikenteen palveluista annettuun lakiin. Lakiin lisättäisiin uusi säännös tavaraliikenteen ohjauksesta ja hallinnasta itärajan maantieraja-asemilla. Ennakkovarauspalvelun tuottaisi tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja osana liikenteen sujuvuuden varmistamista koskevaa tehtävänsä. Palvelussa varataan aika tullitoimenpiteiden ja rajatarkastuksen suorittamiseen.

Esityksellä mahdollistetaan tietojen kerääminen tietojärjestelmän, rekisteritunnuksen tai muun yksilöivän tunnisteiden automaattisella tunnistamisella rajanylityspaikalla ja sen läheisyydessä olevalla pysäköintialueella. Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja toimisi rekisterinpitäjänä ja voisi käsitellä henkilötietoja ja luovuttaa niitä teknisen käytöthyönteiden avulla tai muutoin sähköisesti Tullille ja Rajavartiolaitokselle. Tällaisia henkilötietoja olisivat muun muassa ajoneuvon rekisteritunnus, muu yksilöivä tunnus ja rekisteröintimaa, kuljettajan etu- ja sukunimi, puhelinnumero, tieto rajanylitystä koskevan varauksen tekemisen ajankohdasta sekä pysäköintialueelle saapumisen ajankohta ja sieltä poistumisen ajankohta. Koska tietojärjestelmän käyttötarkoitus liittyy rajaliikenteen sujuvuuden varmistamiseen, tulisi tiedot poistaa ajoneuvon poistuttua rajanylityspaikalta.

Toivon, että esitys saa eduskunnassa myönteisen vastaanoton, jotta voimme toteuttaa nämä tavaraliikenteen rajanylityksen sujuvoittamista edistävät toimet. Tarkoituksena olisi, että laki saataisiin voimaan vielä kesän aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

17.20 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä mahdollistettaisiin rajaliikenteen ennakkovaraus- ja jonotusjärjestelmän jatkaminen. Tällainen järjestelmä oli jo kokeiluluontoisesti käytössä Vaalimaan rajanylityspaikalla vuoden 2014 joulukuusta tämän vuoden huhtikuuhun. Tämän esityksen myötä järjestelmän hyödyntämistä voitaisiin kuitenkin Vaalimaalla jatkaa, ja samalla sen käyttö tulisi mahdolliseksi myös muilla Suomen ja Venäjän välisillä maantieraja-asemilla.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on varmistaa raskaan liikenteen ja tavaraliikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus Suomen ja Venäjän välisillä rajanylityspaikoilla. Esitys koskee siis ammattiliikennettä, ei henkilöliikennettä. Taustalla tässä on 2000-luvun alussa Vaalimaan rajanylityspaikalla ja sen läheisellä tieverkostolla ongelmana olleet kymmenien kilometrien mittaiset rekkajonot. Niiden vuoksi katsottiin tarpeelliseksi sujuvoittaa rajaliikennettä. Nyt käsiteltävänä oleva ennakkovarausjärjestelmä osoittautui kokeiluhankkeen aikana tähän tarkoitukseen toimivaksi ratkaisuksi.

Käytännössä ennakkovarausjärjestelmä toimii niin, että kuljettaja varaa ajan netistä, puhelinpalvelusta, automaattista tai asiakaspalvelupisteestä. Jos aikaa ei ole varannut etukäteen, voi tehdä varauksen pysäköintialueen asiointipisteellä joko sopivaan ajankohtaan tai asettua niin kutsuttuun elävään jonoon. Järjestelmä toimii pysäköintialueen automaattisena liikenteenohjaajana niin, että sitä kautta voidaan kutsua kuljettajat tullitoimenpiteisiin tai rajatarkastukseen.

Järjestelmä on havaittu hyväksi, sillä sen avulla voidaan tasoittaa raskaan liikenteen liikennemääriä, vähentää jonotusta, sujuvoittaa liikennettä ja lisätä liikenneturvallisuutta. Se

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

on myös kuljetusyritysten ja kuljettajien etu, sillä sen myötä kuljetusten ennustettavuus paranee ja esimerkiksi ajo- ja lepoaikojen suunnittelu helpottuu. Lisäksi ennakkovarauspalvelu vähentää tarvetta hyödyntää rekkaparkkeja pitkäaikaisesti, kun ei ole tarvetta jonottaa samalla tavoin kuin ennen.

Arvoisa puhemies! Itsekin itärajalta tulevana kansanedustajana pidän tätä hanketta tärkeänä. On hyvä, että järjestelmää olisi mahdollista hyödyntää Vaalimaan lisäksi muilla rajanylityspaikoilla, mikäli sille ilmenee tarvetta. Samalla kun esityksellä sujuvoitetaan rajaliikennettä raskaan liikenteen ja tavaraliikenteen osalta, sen tavoitteena on selkeyttää eri toimijoiden vastuuta rajanylitysliikenteen ohjauksessa ja hallinnassa sekä tietojen käsittelyssä. Lisäksi järjestelmää laajennetaan ja sen kehittämistä ja automaatiota edistetään niin, että rekisterikilpien ja muiden tunnisteen automaattinen tunnistus mahdollistetaan. On myös tärkeää, että tällä esityksellä varmistetaan, että henkilötietoja käsitellään nykyisten tietosuojavaatimusten mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Otamme tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa asianmukaisesti käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hienoa. — Ja edustaja Kopra.

17.23 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Rajaliikenteen sujuvuus on sekä Kaakkois-Suomen että koko Suomen talouden kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeä ja merkittävä asia. Kaakkoissuomalaisena kansanedustajana itse seuraan tätä liikennettä arjessa jatkuvasti ja olen myös nähnyt ne rekkajonot — niin kuin muutkin kaakkoissuomalaiset edustajat — joita vähän reilu kymmenen vuotta sitten vielä siellä kaakkoisessa Suomessa oli. Hyvät ystävät, todellisuushan oli silloin sellaista, että rajalta saattoi Luumäelle asti olla jonossa näitä reikkoja. Ne tukkivat teitä, ja kuljettajat viettivät siellä päiväkausia jonoissa, ja tästä seurasi sitten kaikenlaista, niin kuin voitte ajatella. Ja pahinta tässä oli siis se, että liikenne ei sujunut vaan tavara ja talous seisoivat rajalla.

No, nyt sitten ongelmaa on ratkottu ansiokkaasti, ja oli tämä kokeilu, joka osoittautui toimivaksi, ja totean suoraan, että tämä hallituksen esitys, jolla tämä kokeilu tehtäisiin pysyväksi käytännöksi, on mielestäni erinomainen asia ja sitä kyllä voi täältä oppositiostakin kannattaa.

Muutamia kysymyksiä tähän tulee mieleen.

Voisiko tämä rajanylityksen vuorojen varausjärjestelmä ja automatisointi myöskin koskea henkilöliikennettä jossain vaiheessa? Moni ei ehkä tiedä, mutta silloin kun se normaali suomalais-venäläinen rajaliikenne pyörii, niin jonot henkilöliikenteessä ovat melkoisia ja ihmiset joutuvat siellä rajalla odottamaan ylitystä tuntikausia. Myöskin tähän olisi toki hyvä saada parannusta.

Edelleen: kun rajanylityspaikkoja kehitetään, niin tuleehan tämä sitten jokaiselle Suomen ja Venäjän vastaiselle rajanylityspaikalle, niin että varmasti kaikkia paikkoja kohdellaan tasapuolisesti?

Ja ehkäpä vielä kysyisin ministeriltä, jos tietoa on: Minkätyyppinen tietojärjestelmä mahdollisesti hankitaan? Nyt tämä kokeilussa oleva järjestelmä, joka sinänsä on osoittautunut toimivaksi, on varmasti hyvä, mutta tekniikkahan on tässä matkan varrella kehittynyt ja varmasti mahdollistaa tänä päivänä jo huikeasti hienompia ja tuottavampiakin ratkaisuja kuin nämä aiemmat.

Toivottavasti tällaiset seikat otetaan huomioon.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ronkainen.

17.26 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on kyllä enemmän kuin kannatettava. Tässä edustaja Kopra hyvin kuvasi sen tilanteen, mikä se oli ennen kuin tämä kokeilu alkoi. Minulla on itselläni kokemus yli 20 vuoden takaa, kun ajoin ammatikseni ajoneuvoyhdistelmää ja kävin neljä reissua Venäjän puolella myös. Kyllä siinä käytännössä on niin paljon elementtejä liikenneturvallisuuteen ja kaikkeen muuhunkin, kun siellä väsyneenä notkuttiin ratin päällä ja ei voinut nukahtaa, ettei kukaan niin sanotusti veivaa eli ohita. Pahin tilanne minullakin oli sellainen, että minä yli kaksi vuorokautta pyörin siellä ympäri käyden välillä rakkaan itänaapurin puolella ja palasin takaisin Suomen puolelle, kun heidän mielestään minulla oli kiellettyä tavaraa. Mutta toki me emme voi näihin Venäjän rajavalvontakäytäntöihin vaikuttaa, mutta se on kyllä toivottavaa, että tämä saataisiin mahdollisimman nopeasti käytäntöön.

Täytyy sanoa, että kun pari viikkoa sitten ministeri Harakan kanssa puhuttiin tästä, että tehdään näitä määräaikaisia jatkamisia, niin nyt ei tehdä vaan nyt ilmeisesti tämä on tulossa jäädäkseen, ja minun mielestäni tämä on erittäin, erittäin hyvä. Käsittääkseni myös alan toimijat tätä kannattavat, että valiokunta varmasti pistää tämän vauhdilla eteenpäin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Torniainen.

17.28 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Iso kiitos ministeri Harakalle tästä hallituksen esityksen esittelystä. Tämä hallituksen esitys on todellakin toivottu ja kaivattu tuonne Kaakkois-Suomeen, etenkin nimenomaan sinne Venäjän ja Suomen rajalle ja rekaliikenteeseen.

Tässä ovat kaakkoissuomalaiset kansanedustajat jo omissa puheenvuoroissaan kertoneet niistä haasteista, joita oli tuossa 2000-luvun alkupuolella. Varmaan puhemieskin on niitä huomannut omassa kotikunnassaan ja lähialueilla, [Puhemies: Kyllä!] aivan kuten itsekin. Täytyy todeta, että rekat eivät olleet pelkästään Vaalimaalla, ne olivat myöskin Nuijamaalla, ja kyllähän se oli aikamoista katsottavaa, kun rekkajonot olivat kapean tien laidassa noin 20—25 kilometriä pitkiä. Rekkakuskit joutuivat olemaan siellä vuorokausitolkulla odottamassa vuoroaan, rekat eivät edenneet, ne jonot eivät edenneet mihinkään, ja voi vain kuvitella, jos sieltä on kävellen lähdettävä esimerkiksi 10 kilometrin päähän eräille asioille tai ostamaan ruokaa tai vastaavaa. Voin itse omasta kokemuksesta myöskin kertoa, että kun vapaaehtoisena talkoilla siivottiin niitä teiden pientareita, niin ei se ollut ihan kivaa hommaa — mutta kaikkea sitä vapaaehtoisesti tehdään.

Sen takia tämä hallituksen esitys on todella toivottu ja kaivattu. Itse toivon, että tämä otetaan myöskin kaikilla raja-asemilla, rajanylityspaikoilla käyttöön. Tietysti Vaalimaa ja Nuijamaa ovat ne vilkkaimmat rajanylityspaikat tällä hetkellä, ja vaikka siellä ei nyt tällä hetkellä niitä rekkajonoja ole, niin itse kyllä uskon, että ne rekkajonot palaavat vielä josain vaiheessa.

Onhan se tosiasia, että näitten rajanylityspaikkojen läheisyyteen on rakennettu niitä niin sanottuja rekkaparkkeja, vaikkapa sinne Vaalimaan läheisyyteen, eivätkä nekään olleet ihan halpoja. Sinne taisi mennä erääseenkin rekkaparkkiin noin 20 miljoonaa euroa — se yksi rekkaparkki — jossa sitten oli alue noin 400 rekalle.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Ja etenkin se, että niitä reikkoja oli maanteiden laidassa, oli myöskin liikenneturvallisuuksikysymys tai oikeastaan liikenneturvattomuuskysymys. Siellä sattui myöskin paljon onnettomuuksia.

On erittäin hyvä, että tämä toimiva ennakkovarauspalvelu, joka on ollut koeluontoisena Vaalimaalla, nyt vakinaistetaan. Se vähentää jonoja tai poistaa ne kokonaan raja-asemien läheisyydestä, ja palvelun mahdollisella laajentamisella asiakkaat voidaan tarvittaessa ohjata käyttämään Kaakkois-Suomen raja-asemia tasaisesti. Siellä on niitä opaskylttejä kyllä ihan riittävästi, niin että rekat myöskin pääsevät liikkumaan oikeisiin paikkoihin.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Iso kiitos tästä hallituksen esityksestä, ja nopeasti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nopeasti eteenpäin. — Edustaja Mäenpää.

17.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, jossa suunnitellaan tuonne Vaalimaan raja-asemalle Suomen ja Venäjän liikenteen väliseen rajanylityspaikkaan tämmöistä ennakkovarauspalvelua, jota on jo koeajettu. Itselläni nyt ei kovin tuoretta tietoa tästä ole, mutta olen ollut Venäjällä kuljetusliikkeessä töissä 90-luvulla, ja muistan sen, kun rekkajonot olivat muistaakseni pisimmillään silloin 21 kilometriä ja jotkut kuljettajat joutuivat siellä viettämään useita vuorokausia semmoisessa hiljaa matelevassa jonossa. Että tämä on varmasti siinä mielessä hyvä ja toivottu asia.

Mutta se, mikä se huolenaihe tällä hetkellä on — edustaja Torniainen äsken puheenvuorossaan esitti ikään kuin toiveen, että se rekkaliikenne joskus vielä palaa siinä mittakaavassa kuin mitä se on ollut — ja mistä olen kyllä todella huolissani, on se, että mitä Suomesta enää viedään Venäjälle, onko se läpikulkuliikennettä. Haetaan, kuljetetaan Hangosta autoja, Euroopasta tulleita autoja, Suomen läpi ilman minkäänlaisia maantiemaksuja. Ja mitä sieltä tuodaan? Se on nyt ainakin selvää, että tämän hallituksen toimien ansiosta sieltä tuodaan puuta ja turvetta Suomeen. Saattaa olla hyvä, että hallitus tekee tämmöisen ratkaisun, että on tämmöinen ennakkovarauspalvelu, että ne jatkuvat rekkajonot, jotka kuljettavat turvetta ja puuta tänne Suomeen poltettavaksi... Onhan tämä ihan älyvapaata, että Pietarin läheltä ajetaan haketta Kokkolaan. Te teette siinä tosi ilmastotekoja, kun te järjestätte näin — turve on valtavan saastuttavaa, ja sitä ei saa polttaa enää, mutta se on sitten tosi ekologista, kun tuodaan turvetta Pietarin läheltä Pohjanmaalle rekalla. Tämähän on ihan älyvapaata.

Mutta toivotaan nyt, että niiden venäläisten kuskien ei tarvitse jonottaa siellä sitten, niin kuin suomalaisten kuskien on pitänyt jonottaa. Suomalainen rekkakuski on kyllä katoava luonnonvara, kun sallitaan venäläisten autojen ajaminen Suomessa ilman minkäänlaisia maantiemaksuja. Voisitte kiinnittää tähän huomiota, arvoisa ministeri. [Suna Kymäläinen: Se jäi tekemättä, kun perussuomalaiset oli hallituksessa!] — Joo, oli tosiaan. [Sheikki Laakso: Korjatkaa!] — Mutta te voitte korjata nämä virheet, mitä tässä on ollut. Te voitte myöskin sallia sen turpeenpolton täällä, niin että ei tarvitse Venäjältä ajaa saastuttavilla rekoilla sitä haketta tänne. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Risikko.

17.35 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri on täällä paikalla, haluan erityisesti kiittää tästä lakiesityksestä. Tämähän on tuiki tarpeellinen sellaisessa tilantees-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

sa, kun ne pitkät rekkajonot siellä on. Olin itsekin sellaisessa tilanteessa, että sieltä soittelivat ihan kansalaiset, jotka olisivat halunneet liikkua eteenpäin. Heillä ei ollut rekkaa, mutta he odottivat linja-autolla siellä perässä.

Minun mielestäni tämä on erittäin hyvä, ja valiokunnan puheenjohtaja ja valiokunnan väki tarkkaan katsovat sitten ne kaikki yksityiskohdat, mutta pääperiaate on erinomaisen kannatettava.

Tässä yhteydessä, kun ministeri on nyt paikalla, kysyn nyt sitten — kun aikoinansa vähän puhuttiin, että miten esimerkiksi tuolta itärajan takaa tulee — mikä on tämän kabotaasin tilanne tällä hetkellä. Silloin aikanaan siinä väännettiin peistä kovasti, että pitäisi saada ne kabotaasimaksut ja nämä, mutta onko siinä mitään edistystä? Minä kävin äsken edustaja Kopralta kysymässä, kun hän edustaa meidän ryhmässä liikennepuolella, onko siinä saatu mitään tolkkua, koska onhan se kovin merkillistä, että sitä ei ole saatu ratkaistua. Siinä hän oli aina valtiovarainministeriö, joka vähän niin kuin toppuutteli, eikä sitä mallia löytenyt, mutta kysyn.

Sitten toinen oli se, kun aikoinansa sovittiin, että tämä talvirengaspakko oli nimenomaan kaikilla näillä, jotka tulevat sieltä Suomen puolelle, koska niitä onnettomuuksia sattui niin paljon. Mikä on tilanne tällä hetkellä?

Ja vielä yhden kysymyksen otan tähän koronaan liittyen. Saamani tiedon mukaan oli aika paljon pahimassa tautitilannevaiheessa sellaista, että kieltäydyttiin testeistä. Se oli nimenomaan siitä syystä, kun se on tietysti vapaaehtoista — ymmärrän senkin — ja sitten kun nimenomaan näiden ammattiautoilijoiden ja ammattikuljettajien ei tarvitse osallistua niihin testeihin. Mitä mieltä te, ministeri, olette siitä, että koska meillä tälläkin hetkellä tapahtuu niin paljon — meille tulee intiaa ja meille tulee jos jonkinlaista varianttia — ja kun sieltä kuitenkin liikennettä tulee, niin pystyttäisiin testaamaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kopra.

17.37 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten todettiin, niin tämä rajaliikenteen sujuvuus on erittäin tärkeä asia, ja on hyvä, että hallitus nyt tekee vaikuttavia toimia tällä saralla — ja tämä on siis hyvä esitys.

Nyt kun meillä siis kuitenkin on ministeri täällä paikalla, niin haluaisin käyttää tilaisuutta hyväkseni vähän laajentaakseni tätä keskustelua tästä rajaliikenteestä. Tämä jonotusjärjestelmä, sen digitalisointi ja verkottaminen on hyvä asia, mutta mitenkä muuten: Onko muita kehityshankkeita vireillä esimerkiksi kuljetuslupien digitalisoinnin suhteen tai sähköisen rahtikirjan suhteen? Käsittääkseni venäläiset ovat hyvinkin kiinnostuneita kehittämään ja edistämään näitä digitaalisia yhteistyöjärjestelmiä. Mikä on Suomen puolella valmius siihen, että saataisiin myös esimerkiksi kuljetusluvut sähköisiksi?

Melkein voisin tähän kabotaasikysymykseenkin todeta, että jos meillä olisi tämmöinen digitalisoitu kuljetuslupajärjestelmä, niin sillähän voitaisiin tätä kabotaasiongelmakin sitten ratkaista, koska silloin tiedetään tarkasti, kuka liikkuu missäkin — tiedetään, mitä näissä autoissa kuljetetaan, ja tarvittaessa voidaan sitten valtioiden kesken sopia siitä, millaisia maksuja näistä liikennöinneistä peritään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ennen ministeriä vielä edustaja Laakso.

17.38 Sheikki Laakso ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin tämä hallituksen esitys on kyllä kai todellakin kannatettava, koska vaikka määrät olisivat vähäisiäkin, niin joka tapauksessa nämä sujuvoittavat ja todellisuudessa tiputtavat sitten tyhjäkäyntejä ynnä muita ylimääräisiä hommia, että rajat sujuu. Tosin tietysti — mistä tässä on aika paljon puhuttu — se rekkarallimäärä, mikä aikoinaan oli, on menneitä aikoja, mitkä eivät todellakaan tule enää koskaan palaamaan, että tietysti siinä mielessä sitten on turha vähän paisutella tätä juttua, mutta totuudessaan tämä on äärettömän hyvä.

Tosin en voi olla kiittämättä edustaja Mäenpään esiin tuomia hyviä asioita monestakin asiasta, ja siihen ei yhtään kyllä voi muuta kuin yhtyä, että minkä takia täällä venäläiset rekat todellakin ajavat ja kuluttavat meidän valtateitä joutumatta siitä kuitenkaan mitään korvausta meille maksamaan, koska vuorovaikutteinen olisi järkevää, jos sitä vuorovaikutusta olisi toisinpäin, mutta kun sitä ei juurikaan ole. [Suna Kymäläinen: Te äsken vastustitte tiemaksuja!] Naapuri on kuitenkin tehnyt aika paljon töitä sen eteen, että he ovat vallanneet koko rajan ylittävän liikenteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Harakka.

17.40 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Odottelin tässä, milloin päästään Valko-Venäjälle asti tässä keskusteluketjussa, mutta ei ihan sinne asti. Vastaan nyt pariin kysymykseen, jotka liittyvät tähän esillä olevaan hallituksen esitykseen.

Henkilöliikenteestä kysyttiin, ulottuisiko tämä sinne. Itse asiassa 2015 kokeiltiin tällaista samanlaista ennakkovarausjärjestelmää henkilöliikenteen suhteen, ja saamani tiedon mukaan se osoittautui silloin tarpeettomaksi, ja se kokeilu lopetettiin saman tien. Siinä on myöskin tämän tiedon käsittelyn suhteen eri tilanne kuin sitten ammattikuljettajien osalta, koska silloin kun käsitellään ammattikuljettajien tietoja, he ovat siellä ammattiroolissa, mutta silloin kun siviili-ihminen, siis ihminen, tulee ikään kuin muissa tarkoituksissa rajalle, niin silloin sen henkilötiedon käsittely on vahvasti henkilötietojen suojan ulottuvissa, ja tässä käsittääkseni vallitsee sitten aivan erityyppinen lainsäädännöllinen kysymys. Joten vastaus on siis se, että sitä ei ilmeisesti ole tässä nyt sitten luvassa. Sinänsä mitään estettä ei ole nyt laajentaa tätä järjestelmää toisille rajanylityspaikoille, jos se katsotaan tarpeelliseksi siitä syystä, että tähän on nyt siirtynyt Kaakkois-Suomen elyiltä ajan saatossa sinne Väylävirastolle — tai siinä vaiheessa Liikennevirastolle ja sitten Väylävirastolle — ja nyt sieltä sitten Fintraffic Oy:lle, joka on osakeyhtiö ja sen takia ei enää viranomaistehtävissä, ja siksi täytyy selkiyttää nämä vastuusuhteet tämän lainsäädännön myötä, mutta tällainen, tavallaan, tuote on mahdollista varmaankin toteuttaa muuallakin.

Tässä oli aika laajoja kysymyksiä, jotka liittyivät kabotaasiin. EU:n osaltahan me päästiin vihdoinkin maaliin sen liikkuvuuspaketin osalta, joka monella tapaa paransi suomalaisen kuljetushenkilökunnan asemia suhteessa nyt sitten EU:n sisäisiin järjestelyihin, mutta meillä on aina omana kysymyksenään tämä EU:n ulkopuolisten, kolmansien maiden toiminta, jossa kuitenkin ne edellyttävät vähintäänkin samanlaista kohtelua kuin mitä Suomi harrastaa muita ulkomaita kohtaan, ja siitä muodostuu sitten oma haasteensa.

Vielä lyhyesti sitten siitä, mikä on kuljetushenkilökunnan rooli tässä koronassa. Haluan hyvin painokkaasti sanoa, että EU:lla on ollut tässä kaikista kömmähdyksistään huolimatta johdonmukainen ja toimiva green lane -linja, joka on taannut sen, että näissä poikkeusoloissa meillä ovat kuljetukset sujuneet Euroopan unionissa erinomaisesti, häiriöttöminä ja yllättävänkin korkealla volyymilla, ja sehän on tietysti meille vientiriippuvaiselle maalle

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

ollut äärimmäisen tärkeää. Ja meillä ei ole näyttöjä siitä, että tartuntaketjuja olisi kuljetussektorilta tullut, joten meidän intressissämme ja myöskin kansanterveydellisessä intressissä on edelleenkin pitää kiinni järjestelmästä, jossa ammattikuljettajat ja myöskin linja-autonkuljettajat on vapautettu näistä todistusvaatimuksista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt on tullut vielä kaksi puheen-
vuoroa, ja alkaa samalla tähän varattu aika kohta loppumaan. Mutta jos pystytte minuutissa puhumaan. — Edustaja Mäenpää.

17.43 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka nosti esiin tuon Valko-Venäjän, ja en malta olla siihen nyt kommentoimatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pysytään aiheessa.

— Se liittyy aiheeseen. — Euroopan unionin pakotteet ja Venäjän laittamat vastapakotteethan ovat estäneet käytännössä sen elintarvikeviennin Venäjälle. Suomesta voi tosiaan kuitenkin broileria esimerkiksi Valko-Venäjän kautta viedä Moskovaan. Se olisi varmaan aika hieno juttu, jos te saisitte junailtua sen kuljetuksen niin, että kuljetus voisi mennä suoraan, mutta paperit vain kiertävät sieltä Valko-Venäjän kautta. [Suna Kymäläinen: Miten tämä liittyy aiheeseen?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin. — Ja nyt edustaja Laakso.

17.44 Sheikki Laakso ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin puhuttiin äsken tuosta henkilöautoliikenteestä, että oltaisiin saatu laajennettua henkilöautopuolelle, ja arvoisa ministeri puhui, että 2015 on kokeiltu. Haluaisin muistuttaa vain siitä, että tässä kuuden vuoden aikana on kaikkienkokoisia äppejä ynnä muita tullut ja ihmiset ovat aika paljonkin — jopa oma kehittyminenkin kuudessa vuodessa on ollut aika isoakin, niin ei välttämättä olisi huono, vaikka kokeiltaisiin uudestaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Wienin katsastussopimuksen muutosten hyväksymiseksi ja sopimuksen voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 78/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Äskeiseen tapaan lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Keskustelu

17.45 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Hyvä puhemies! Huoli tieliikenteen kasvun aiheuttamista turvallisuus- ja ympäristöongelmista ylittää kansalliset rajat. Kansainvälinen yhteistyö on siten entistä tärkeämpää liikenteen ja ympäristön turvallisuutta edistettäessä.

Ajoneuvojen katsastukset ovat tärkeä osa ajoneuvojen liikenneturvallisuuden sekä nykyisin myös ympäristöystävällisyyden varmistamista. Wienin katsastussopimus on YK:n Euroopan talouskomission alainen sopimus, jossa säännellään katsastuksen suorittamista ja vastavuoroista tunnustamista sopijamaiden välillä. Sopimuspuolten on huolehdittava siitä, että sopimuksen määräykset ajoneuvojen turvallisuudesta ja ympäristöseikoista otetaan huomioon katsastuksissa. Suomi on ollut sopimuksen osapuolena nyt tasan 20 vuotta, mutta myös naapurivaltiomme Venäjä ja Viro ovat sopimuksessa mukana. Wienin katsastussopimukseen on tehty viime vuosina pääasiassa ajoneuvotekniikan kehityksestä johtuvia muutoksia. Ne koskevat sähkö-, hybridi- ja kaasuajoneuvojen määräaikaikatsastuksia.

Muutosten johdosta katsastuksiin tulisi ajoneuvon turvallisuutta lisääviä uusia tarkastuskohteita. Muutokset edistäisivät siis liikenneturvallisuutta ja liikenteen ilmastotavoitteita. Kansalaisten velvoitteisiin tai katsastusten hintoihin muutokset eivät kuitenkaan vaikuttaisi. Näiden sopimusmuutosten voimaan saattaminen helpottaisi myös kansainvälistä liikennettä ja kuljetustoimintaa.

Wienin katsastussopimukseen liittyneet maat ovat sitoutuneet tunnustamaan sopimusmaissa tehdyt katsastukset vastavuoroisesti. Se tarkoittaa, että ajoneuvon liikennekelpoisuutta ei tarvitse osoittaa erikseen muulla tavalla toisessa sopijamaassa. YK:n Euroopan talouskomission yhtenä painopisteenä on liikenne. Komission työryhmissä suunnitellaan sääntelyä, joka huomioi entistä paremmin liikenneturvallisuutta sekä ympäristönäkökoh-
tia. On siten tärkeää, että Wienin katsastussopimukseen tehdyt muutokset otetaan huomioon myös kansallisesti.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen Wienin katsastussopimuksen muutosten hyväksymiseksi ja sopimuksen voimaansaattamiseksi. Nämä kansainväliset velvoitteet tulisi nyt asianmukaisesti hyväksyä ja saattaa voimaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Näillä ehdotuksilla vastaamme kansainväliseen katsastussääntelyn kehitykseen ja edistämme liikenneturvallisuutta Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

17.48 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille hallituksen esityksen esittelystä ja tämän esityksen antamisesta meille tässä työstettäväksi liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan, että Suomi hyväksyisi Wienin katsastussopimuksen eli sopimuksen pyöriellä varustettujen ajoneuvojen määräajoin toistettavien katsastusten yhdenmukaisten ehtojen hyväksymisestä sekä näiden katsastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyt muutokset. Suomi on 15 muun valtion kanssa sitoutunut Wienin katsastussopimukseen. Näin ollen sopimukseen tehdyt muutokset ovat jo Suomessa voimassa, mutta oikeustilan selvytyden vuoksi on tärkeää, että ne hyväksytään ja saatetaan voimaan myös kansallisessa lainsäädännössä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Sopimukseen tehdyt muutokset ovat luonteeltaan pitkälti teknisiä ja koskevat lähinnä sopimuksen määritelmiä ja sähköistä kansainvälistä katsastustodistusta. Keskeistä kuitenkin on, että näillä muutoksilla helpotetaan sähkö-, hybridi- ja kaasuaajoneuvoilla ajettavaa, rajat ylittävää liikennettä ja kuljetustoimintaa. Sopimukseen lisätyt uudet normit 3 ja 4 sisältävät sähkö-, hybridi- ja kaasuaajoneuvojen määräaikaikatsastuksiin liittyviä erityisiä määräyksiä. Uusien normien myötä näiden ajoneuvojen määräaikaikatsastuksiin tulisi ajoneuvojen turvallisuutta lisääviä uusia tarkastuskohteita. Näitä olisivat esimerkiksi ajoneuvon sähköinen voimalaite tai kaasulaitteisto.

Muutosten voimaansaattaminen edistäisi liikenneturvallisuutta ja liikenteen ilmastotavoitteita sekä tukisi vaihtoehtoisten käyttövoimien laajempaa hyödyntämistä tulevaisuudessa. Muutoksilla ei kuitenkaan olisi vaikutuksia katsastusaikaväleihin eikä hintoihin. Ylipäättään muutoksista ei aiheudu uusia velvoitteita tai toimenpiteitä kansalaisille. Myöskään katsastusyrityksille ei aiheudu merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Niiden kuitenkin tulisi hankkia Liikenne- ja viestintäviraston tuottama tietojärjestelmäpäivitys, jossa otetaan nämä sopimusmuutokset huomioon.

Arvoisa puhemies! Wienin katsastussopimus on YK:n Euroopan talouskomission alainen kansainvälinen sopimus, jolla säännellään katsastuksen vastavuoroista tunnustamista sopimukseen sitoutuneissa maissa. Sopimukseen sisältyvissä neljässä normissa säännellään yksityiskohtaisesti katsastusten sisällöstä. Katsastustodistus toimii todisteena siitä, että ajoneuvo vastaa normien vaatimuksia. Suomi on sitoutunut sopimukseen vuonna 2001, ja myös naapurimaamme Venäjä ja Viro ovat sopimuksen osapuolia. Näin ollen sopimusmuutokset helpottaisivat rajat ylittävää liikennettä esimerkiksi Venäjälle, sillä Suomessa katsastetut ajoneuvot täyttävät sopimuksen mukaisesti Venäjän liikennekelpoisuusvaatimukset eikä niitä tarvitse osoittaa muin tavoin. Tämän vuoksi sopimusmuutokset edistävät etenkin niiden suomalaisten yritysten toimintaa, jotka harjoittavat liikennetoimintaa Venäjällä tai joiden liiketoiminta edellyttää Venäjällä liikkumista.

Arvoisa puhemies! Olemme ottaneet tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa jo ennakkokäsittelyyn ja huomioimme toki tässä käsittelyssä tänään tässä salissa käydyn keskustelun. Sen jäljiltä käsittelemme asianmukaisesti tämän esityksen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt seuraavaksi valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Torniainen.

17.52 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään tuossa iltapäivällä keskustelimme valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta eli Liikenne 12:sta. Siinä tämä sali oli yksimielisesti sitä mieltä, niin kuin kuuluukin olla, että liikenneturvallisuus on tärkeä asia ja liikenneväylien pitää olla hyvässä kunnossa, mutta mikäli me saadaan niitä liikenneväyliä parempaan kuntoon, niin kuin toive on ja tahtoa on, niin siellä liikenneväylillä sitten kulkevat ne autot. Kyllä myöskin kulkuneuvojen liikenneturvallisuus on äärettömän tärkeä asia, ja tietysti siihen liikenneturvallisuuden varmistamiseen kuuluvat vuotuiset tarkastukset, ja katsastustoiminta on myöskin yksi tärkeä osa sitä.

Tosiasia on, että maailma kehittyy ja myöskin autojen tekniikka kehittyy, tulee jatkuvasti uudenlaisia käyttövoimia, sähkö-, hybridi- ja kaasuaajoneuvot lisääntyvät. Se on vääjäämätön tosiasia, ja sitä kehitystä mennään eteenpäin. Siinä yhteydessä on tärkeää, että ennen kaikkea myöskin autojen käyttöturvallisuus on varmistettu. Siinä, miten se varmistetaan, on katsastusasemilla ja katsastuksella tärkeä rooli. Tulee myöskin uudenlaisia käyt-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tövoimia, varmaankin uusia moottoreita, uudenlaisia polttoaineita, ja myöskin siihen tulisi jatkossa kiinnittää huomiota. Omasta mielestäni se on seurausta tästä, eikä sitä ole vielä tässä vaiheessa huomioitu.

Tietysti tämä aiheuttaa myöskin sen, että kyllä katsastusasemilla ja katsastushenkilöille tarvitaan lisää koulutusta. Se ei välttämättä ole tämän hallituksen esityksen tehtävä, mutta se aiheuttaa sen katsastusasemilla, ja yritykset joutuvat myöskin kouluttamaan henkilöstöään riittävästi, niin että se asiantuntemus on oikealla tasolla.

Itse toteaisin, että kyllä tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä. Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, valiokunta on tätä asiaa jo käsitellyt ja ripeästi mennään eteenpäin. Siinä varmaan on pieniä viilauksia, joitain asioita, mitä sitten mietinnössä otetaan huomioon, mutta itse toivon, että tämä menee yhteisesti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Werning.

17.55 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Aluksi kiitän tietenkin ministeriä hyvästä asian esittelystä ja myös puhujia edellä hyvistä puheenvuoroista. — Tämän sopimuksen hyväksyminen siis antaa oikeudelliset puitteet yhdenmukaisten katsastusten kehittämiseksi sopimusvaltioissa, ja tähän sopimukseen on liittynyt 16 osapuolta. Sopimuksen tarkoitus on edistää liikenneturvallisuutta ja suojella ympäristöä. On tärkeää, että tämän esityksen hyväksymisen myötä nyt kansallisesti hyväksytään ja saatetaan samalla voimaan sopimukseen tehdyt muutokset. Sopimuksen muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, koskien muun muassa sopimuksen määritelmiä ja kansainvälisen katsastustodistuksen sähköistä muotoa.

Pidän erityisen kannatettavana sitä, että sopimuksen muutoksella pyritään yhdenmukaistamaan sopimuksen sääntelyä suhteessa EU:n katsastusdirektiivin sääntelyyn, liittyen esimerkiksi määräaikaikatsastusten sisältöön, ajankohtiin ja tarkastuskohteisiin. Tämän lisäksi sopimuksen muutoksella sähkö-, hybridi- ja kaasuajoneuvojen määräaikaikatsastuksiin tulisi ajoneuvon turvallisuutta lisääviä uusia tarkastuskohteita.

On tärkeää nostaa esille vielä se, että näiden sopimusmuutosten myötä katsastusyrityksille ei aiheutuisi merkittäviä taloudellisia kuluja. Katsastusyrityksien tulee kuitenkin hankkia Liikenne- ja viestintäviraston tuottama tietojärjestelmäpäivitys.

Kaiken kaikkiaan sopimusmuutokset ovat kannatettavia ja helpottavat kansainvälistä liikennettä ja kuljetustoimintaa esimerkiksi Venäjälle.

Sopimusehdot ovat jo Suomen osalta kansainvälisesti voimassa, mutta nyt tällä esityksellä ne hyväksytään ja voimaansaattetaan kansallisesti oikeustilan korjaamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Laakso.

17.57 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! On ilo nähdä, että tämä asia käytännössä katsoen esiteltiin tänään kolmeen kertaan — mutta se siitä.

Onkohan ikinä tullut mieleen, että tähän Wienin sopimukseen voitaisiin liittää myös sellainen mahdollisuus, että kun me tunnustetaan toisen katsastukset, voitaisiinko tehdä niin, että voisi myös katsastaa siellä toisessa maassa. Jos me hyväksytään toisen maan katsastetut autot tänne meidän liikenteeseen, silloinhan me tavallansa myös hyväksytään heidän kykynsä tehdä katsastus siellä. Elikkä Suomessa ja suomalaisilla on kuitenkin aika paljon autoja, jotka joudutaan tuomaan kotimaahan jopa vain sen takia, että ne käydään katsasta-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

massa, ja sitten ne lähtevät uudestaan pois täältä. Se voitaisiin saada yhdistettyä tähän hyvään esitykseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja tämä menee... [Timo Harakka: Jatkovalmisteluun!] — ...jatkovalmisteluun tämä hyvä kysymys. Hyvä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Puolustusministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Puolustusvaliokunnalla ei tällä vaalikaudella ole ollut kovin paljoa lakiesityksiä käsittelyssä, mutta kyllä niitä nyt jonkun verran tulee, ja tässä on yksi. Muita tehtäviä kyllä on ollut, niin että sinänsä ei ole tarvinnut laakereilla siinäkään tuvassa levätä.

Tässä on kysymys sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n ja Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 31 §:n muuttamisesta. Tämän esityksen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa sotilaskurinpitoa koskevan sääntelyn ajantasaisuus ottaen huomioon lain voimaantulon jälkeen käytännön soveltamistilanteiden yhteydessä havaitut ongelmat.

Näitten ehdotettujen muutosten tavoitteena on ensinnäkin varmistaa nykyistä paremmin rikosvastuun toteutuminen Puolustusvoimissa. Erityisesti Pääesikunnalle ehdotettu toimivalta käynnistää esitutkinta kurinpitoesimiehen toimenpiteistä riippumatta ja esitutkintoihin liittyvien tiedonsaantioikeuksien täydentäminen parantaisivat tältä osin lainsäädännön nykytilaa. Ehdotetut esitutkinnan käynnistämistä koskevat säännökset myös vapauttaisivat kurinpitoesimiesten ja joukko-osastojen henkilöstön resursseja, koska vaativampien tapausten esitutkinnan edellytysten selvittämisen voisi suorittaa Pääesikunnan oikeudellinen osasto. Tarvittaessa päätöksen esitutkinnan toimittamisesta voisi tehdä suoraan niin sanotun esiselvityksen suorittanut Pääesikunnan oikeudellinen osasto ilman, että päätöstä pitäisi muodollisesti siirtää kurinpitoesimiehen suoritettavaksi.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Näillä esitutkinnan käynnistämistä koskevilla muutosehdotuksilla pystyttäisiin myös parantamaan Puolustusvoimien toimittamien esitutkintojen riippumattomuutta. Ongelmallisena joissain tapauksissa voidaan pitää riippumattomuuden näkökulmasta erityisesti sitä, että osasta tutkinnanjohtajalle normaalisti kuuluvista tehtävistä huolehtii rikoksesta epäillyn suoranainen sotilasesimies.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on myös tehostaa viranomaisresurssien käyttöä muun muassa viranomaisyhteistyön kautta. Esitetty säännös muiden esitutkintaviranomaisten antamasta virka-avusta Puolustusvoimille selkiyttäisi nykyistä oikeustilaa ja tehostaisi viranomaisyhteistyötä. Poikkeusoloja ja normaaliolojen vakavia häiriötilanteita koskevien muutosehdotusten tarkoituksena on varmistaa Puolustusvoimien kyky tehostaa sotilasrikosten tutkintaa sotilaallista puolustusvalmiutta kohottaessa. Muutosehdotusten tarkoituksena on varmistaa, että poikkeusoloja ja normaalioloja koskevien erityissäännösten soveltamisala on yksiselitteinen ja samalla kattava siten, että riittävät toimivaltuudet ovat käytettävissä kaikissa valmiuden kohottamisen malleissa.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.7.21, tai jos tämä ei ole mahdollista, mahdollisimman pian sen jälkeen. Se on tietysti eduskunnan aikatauluista kiinni.

Arvoisa puhemies! Saattoihan tämä vähän kapulakieleltä kuulostaa, mutta kyllä tässä ihan järkeä on, ja toivon, että valiokunta tämän huolellisesti ja asiallisesti käsittelee, niin kuin epäilemättä tekeekin tässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja sitten edustaja Ronkainen.

18.02 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Jatketaan kapulakielellä. — Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset pyrkivät varmistamaan paremmin rikosvastuun toteutumisen Puolustusvoimissa. Tässä lienee taustalla jonkinlainen Puolustusvoimien tahmeus tarttua rikos- ja kurinpitoasioihin. On selvää, että Puolustusvoimissa on siviiliyhteiskunnasta poikkeava rakenne ja kulttuuri, ja niin pitää ollakin sen maanpuolustuksellisen luonteen vuoksi. Miten te, ministeri, näette, onko tässä kulttuurissa ja toimintaympäristössä sellaisia piirteitä, joiden perusteella tiettyjä tekoja on helpompi katsoa sormien läpi kuin siviiliyhteiskunnassa?

Ja sitten toinen asia liittyen tähän: Yle nosti reilu kuukausi sitten MOT-ohjelmassa ”Vaiennetut sotilaat” esille Puolustusvoimien sisäisiä ongelmia. Taisitte itsekkin jo tähän jotain silloin kommentoida, muistelin. MOT-ohjelman mukaan Puolustusvoimien vahva hierarkia johtaa siihen, että ylemmän tason toimintaan on vaikeaa tai jopa mahdotonta puuttua. Rikkeitä ja jopa laittomuuksia piilotellaan, ja jos niihin puuttuu, saattaa huomata urakehityksensä katkenneen. Minä itse henkilökohtaisesti en usko tähän, mutta miten te, ministeri, näette? Tähän on kuitenkin aika vaikea varmasti lainsäädännöllä suoraan puuttua, mutta millä tavalla Puolustusvoimien sisällä voisi viedä eteenpäin ja avoimemmaksi tätä toimintaa, jos lainsäädännölliset toimet osoittautuvat tehottomiksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

18.03 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin vain ministeriltä lyhyesti kysyä: miten näette, madaltaako tämä kynnystä siirtää asia poliisin tutkittavaksi tai siirtää se etäämmäksi siitä lähiesimiehen tekemästä tutkinnasta? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Kaikkonen, 2 minuuttia.

18.04 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Mäenpälle ensin: tämä tuskin kovin suuria muutoksia tähän teettää, poliisin rooli pysyy aika lailla samankaltaisena kuin nykyiselläänkin, mutta valiokunnan on hyvä tämäkin käydä vielä tarkemmin läpi.

Edustaja Ronkaiselle, joka on valiokunnan varapuheenjohtaja myöskin, sanoisin, että tämä laki osaltaan kyllä auttaa sitä, että mahdolliset väärinkäytökset, saati rikokset, tulevat herkemmin tutkintaan, eli siinä mielessä tämä parantaa tilannetta nykyisestä. Tuosta viittaamastanne ohjelmasta: kävin sen jälkeen keskustelun Puolustusvoimien komentajan kanssa ja painotin sitä, että sekä sääntöjen ja toisaalta tietysti myöskin lakien että käytäntöjen ja kulttuurin täytyy olla Puolustusvoimissa sellaiset, että sinne ei jää maton alle tavaraa, vaan täytyy olla mahdollista tuoda väärinkäytökset esille ja tutkintaan, ja jos aihetta on, niin sitten on sanktioitava myöskin.

Kyllä minä nyt sanoisin kuitenkin, että kyllä näitä on esille tullutkin. Jos mietitte ihan viime vuosien keskustelua, niin kyllä nyt aika montakin on ihan, voi sanoa, Puolustusvoimien korkeinta johtoaikin myöten asioita käsittelyssä, ja taitaa olla jotakin prosessissa edelleen tälläkin hetkellä, eli kyllä niitä esimerkkejä on aika montakin — vähän turhankin monta, voisin sanoa, koska tietenkin mielelläni näkisin niin, että organisaatio toimisi niin, että tutkintoja ei tarvittaisi. Mutta kun puhutaan organisaatiosta, jossa on 12 000 ihmistä, niin kyllä siellä sitten silloin tällöin voi olla myöskin rikkeitä ja väärinkäytöksiä, jopa rikoksia, ja ne pitää sitten asianmukaisesti käsitellä. Käsitykseni mukaan tämä lakiesitys vielä jonkun verran tilannetta parantaa nykyisestä. Mutta on aivan hyvä, [Puhemies koputtaa] että nämä asiat ovat julki ja saavat myös sitten riittävän huomion, että tämä on avointa toimintaa myöskin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saramo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.07 Opetusministeri Jussi Saramo (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kulunut lukuvuosi on ollut kaikissa suomalaisissa peruskouluissa poikkeuksellinen. Koronavirus on pakottanut järjestämään perusopetusta väliaikaisilla säännöksillä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Keväällä 2020 valtioneuvosto antoi soveltamisasetukset varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista. Suomalaisissa peruskouluissa opetuksessa siirryttiin pääosin etäopetukseen oppilaiden ja opetushenkilökunnan sekä koko väestön terveyden turvaamiseksi. Hallituksen vuosi sitten antaman periaatepäätöksen mukaisesti esi- ja perusopetuksen tilojen käyttöä hallitaan tartuntatautilain mukaisilla toimenpiteillä. Koska tavoitteena on, että valmiuslakia ei olisi enää tarvetta epidemian hallinnassa käyttää, hallitus varautuu jo lukuvuoteen 2020–21 antamalla kaksi eri hallituksen esitystä, jotka mahdollistavat poikkeukselliset opetusjärjestelyt. Väliaikainen lainsäädäntö on voimassa heinäkuun 2021 loppuun. Hallitus ehdottaa eduskunnalle, että oikeustilaltaan vastaavien säännöksiä voimassaoloa jatkettaisiin peruskoulujen lukuvuoden 2021–22 ajaksi.

Koronavirustilanne suomalaisissa peruskouluissa on kohtalaisen hyvä. Tartuntamäärät ovat pysyneet maltillisina, ja tilastojen mukaan peruskouluissa jatkotartuntoja ei juurikaan ole. Etäyhteyksiä hyödyntäviin järjestelyihin on jouduttu siirtymään pääsääntöisesti altistumisten vuoksi, jolloin oppilaita tai oppilasryhmiä on määrätty karanteeniin. Vaikka tilanne peruskoulussa on kohtuullisen vakaa, tulee asiaan suhtautua erittäin vakavasti. Koska koronavirus edelleen etenee vaikeasti ennakoitavilla tavoilla, varautuu hallitus perusopetuksen lukuvuoteen 2021–22 antamalla hallituksen esityksen, joka antaisi opetuksen järjestäjille mahdollisuuden siirtää poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin myös ensi lukuvuonna, mikäli tartuntatilanne sitä edellyttää. Tavoitteena on, että tartuntatautilanteeseen voitaisiin reagoida joustavasti paikallisista lähtökohdista käsin.

Hallitus esittää väliaikaista säännöstä perusopetuslakiin ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettuun lakiin heinäkuun loppuun voimassa olevia lakeja vastaavasti. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden aikana opetusta voisi järjestää etäopetuksena. Nyt käsiteltävillä laeilla säädettäisiin poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä, jotka mahdollistavat esimerkiksi vuorottelun lähi- ja etäopetuksen välillä. Lakimuutokset ovat väliaikaisia, ja etäopetusta ei ole tarkoitus käyttää yhtään enempää kuin se on koronavirustilanteen kannalta välttämätöntä. Poikkeusjärjestelyt voitaisiin ottaa käyttöön, mikäli opetuksen järjestämiseen käytetty tila suljetaan osittain tai kokonaan tartuntatautilain nojalla eikä opetusta voitaisi järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispai- kassa. Opetuksen järjestäjän tulisi toimia yhteistyössä paikallisen tai alueellisen tartuntatautiviranomaisen kanssa arvioidessaan lähiopetuksen turvallisuutta ja poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden tarpeellisuutta.

Haavoittuvassa asemassa olevat oppilaat jatkaisivat lähiopetuksessa myös ensi lukuvuonna. Poikkeukselliset opetusjärjestelyt eivät koske esiopetuksen oppilaita, perusopetuksen ensimmäisten–kolmannen vuosiluokkien oppilaita, erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita, pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita tai valmistavan opetuksen oppilaita. Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus ehkäistä koronaviruksen leviämistä, lieventää siitä koituvia haittoja sekä turvata perusopetuslain mukaisen opetuksen turvallinen järjestäminen lukuvuonna 2021–2022. Hallitus haluaa varmistaa, että jokaisen syksyllä koulutyönsä aloittavan oikeus saada maksutonta perusopetusta turvataan myös vallitsevassa tartuntatautilanteessa. Esityksellä pyritään turvaamaan myös kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien oppilaiden oikeus saada perusopetusta myös poikkeuksellisissa opetus- tilanteissa.

Olen opetusministerinä ottanut vastaan ehdotuksia, joissa esitetään etäopetuksen lisäämistä toistaiseksi voimassa olevaan lakiin. Viime kevään etäopetuksien kokemukset osoit-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

tavat, että pieni osa oppilaista myös hyötyi etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta. Pitkät etäopetusjaksot kuitenkin lisäsivät oppimisen tuen tarvetta ja aiheuttivat riskin koulutuksesta syrjäytymiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa etäopetuksena järjestettävien opetusjaksojen vaikutusta lasten oikeuteen saada perusopetusta. Tavoitteena on, että lait olisivat voimassa 1. päivänä elokuuta 2021 lukien, jotta opetusta voitaisiin järjestää mahdollisimman turvallisesti kesälomien jälkeen. Koulujen toiminnan suunnittelun ja järjestämisen kannalta on välttämätöntä, että ehdotettu lainsäädäntö saadaan voimaan ennen syyslukukauden alkamista.

Lopuksi haluan kiittää eduskuntaa ja sen valiokuntien edustajia siitä joustavuudesta ja yhteistyöstä, mitä voimassa olevien lakien osalta tehtiin kesällä ja syksyllä 2020. Pyydän edustajilta samaa yhteistyön henkeä myös nyt, jotta jokaisen lapsen oikeus saada perusopetusta turvallisesti voisi toteutua kaikissa tilanteissa myös lukuvuonna 2021—2022. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen.

18.12 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Näin ensi alkuun voin todeta, että meillä on kyllä yhteistyöhalua ja haluamme tukea tätä esitystä. Tämä on kolmas kerta, kun tämä laki tulee nyt tänne saliin, niin että määräaikaaisesti muutetaan niin, että on mahdollista siirtyä poikkeusoloissa etäopetukseen, ja tämä koskisi nyt sitten koko ensi lukuvuotta. Tämä on mielestäni todella hyvä asia, ja koronahan on vielä yhteiskunnassamme, joskin nyt nähdäkseni tilanne kyllä paranee koko ajan, ja rokotukset toki vaikuttavat myös tähän. Lähtökohtana tulee aina kuitenkin olla, että lapsi tai nuori on lähiopetuksessa koulussa, mutta tiedämme, että esimerkiksi maaliskuussa oli yli 80 000 lasta ja nuorta etäopetuksessa. Tämä on ollut haasteellista sekä oppilaille että henkilökunnalle, opettajille ja niin edelleen.

Digiloikka on yleisesti ottaen toiminut aika hyvin Suomessa, mutta kyllä kieltämättä on ollut suuria eroja kaupunkien sisällä, kuntien sisällä, mutta sitten toki tässä pitää oppia. Uskoisin, että meidän oppimateriaalitkin tässä matkan varrella kehittyvät aika paljonkin, ja seurantaa tulee olla. Mutta on ollut myös hybridiopetusta, ja se on kyllä kieltämättä aika vaikeaa, että opettaja opettaa sekä koulussa että sitten etänä. Tämä on kyllä todella haasteellista, ja varsinkin lapsi on siinä se, joka kärsii. Elikkä joko tai: joko lähiopetus tai etäopetus.

Vi har sedan coronan slog till för ungefär lite på ett år sedan skaffat en stor erfarenhet kring distansundervisningen. Det här är nu tredje gången man gör ett beslut kring att tillfälligt kunna ta i bruk den här lagen, om det finns lokala smitthärdar, att gå över till distansundervisning. Här finns en hel del praktiska saker som man går igenom till exempel kring skolskjutsar och bespisning, men trycket på personalen har varit väldigt stort. Kring läroplanen till exempel så har den inte efterföljts, och det finns också utmaningar kring jämlikheten. Det viktiga är förstås att barn och unga får så bra och jämställd utbildning som möjligt och att inte välmåendet lider. Det är många barn som har fallit emellan, och det här är oroväckande.

Det vore säkert bra för varje kommun att själv fråga på vilket sätt man skulle gå över till distansundervisningen, alltså höra en konsekvensbedömning här innan det kan bli aktuellt under vintern. Det ser jag som någonting som man ska fokusera på. Barnet ska alltid vara i

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

fokus, det är det viktigaste här. Och det kan också vara så att barnet i sig har det [Puhemies koputtaa] bättre i skolan än om föräldrarna skulle vilja att barnet är hemma. — Kiitos, tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen poissa, edustaja Honkasalo poissa. — Edustaja Risikko.

18.15 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille tästä esityksestä.

Tämähän on tietysti meille tuttu tapaus, koska me tätä nyt kolmatta kertaa jatkamme. Mielestäni on erittäin järkevää, että tätä nyt jatketaan ja että siinä on vähän pidempi aika varattuna, niin että teidän ei tarvitse näitä jatkuvasti tuoda, koska kyllähän tämä perustarve tälle lainsäädännön implementoinnille ja käyttöönotolle säilyy tässä nyt varmasti vielä jonkin aikaa riippuen tietysti siitä, miten nämä variantit vaikuttavat Suomenmaassa, virusvariantit, mutta tietysti myöskin siitä, miten rokotukset etenevät.

Joka tapauksessa, aivan niin kuin edustaja Ollikainen tuossa sanoi, meidän ollaan tietysti kuultu tämän koko koronan ajan, siis sen jälkeen, kun silloin aikoinansa viime keväänä aluksi siirryttiin tähän etäopetukseen, sekä niitä hyviä kokemuksia että niitä huonoja kokemuksia. On yritetty räätälöidä, ja tiedän, että opetus- ja kulttuuriministeriökin on seurannut näitä tutkimuksia siitä, miten etäopetus on sujunut. Se on välillä sujunut hyvin, riippuen vähän kouluista ja myöskin siitä osaamisesta, miten on varauduttu tähän. Tietysti meillä on niin monenlaisia oppijoita: toiset tykkäävät etäopetuksesta, toiset eivät opi siellä oikein mitenkään. Sitten on näistä niin sanotuista huolioppilaista se huoli, miten oppilashuolto pelaa niillä, joilla saattaa ainoa luotettava aikuinen olla siellä koulussa. Siitä syystä ymmärrän hyvin sen huolen.

Me aloitetaan nyt tästä kuuleminen, ja itse asiassa tänä päivänä on jo ensimmäisiä kuulemisia ollut. Toki on sellainen yhteinen tahtotila viedä tätä eteenpäin ja saavuttaa tämä mahdollisuus. Siellä jonkin verran silloin aikaisemmin jo — en puhu nyt tästä kuulemisesta — kun tätä käsiteltiin, nousi asiantuntijoilta sellaisia, että onko mahdollista varioida hie-man, jos esimerkiksi vanhemmat haluavat, että lapsi on etäopetuksessa, vaikka muuten olisi päädytty siihen, että tämä lapsi-ikäluokka ei ole etäopetuksessa, tai sitten jos perheessä on esimerkiksi hyvin vakavasti sairas henkilö, hyvin riskialtis sairastumaan, olisiko järkevämpää, että lapsi olisi sitten kotona eikä kävisi välillä ulkopuolella. Nämä ovat niitä, enustan, joita nyt sitten varmasti myöskin punnitaan tässä keskustelussa.

Kaiken kaikkiaan tämän lainsäädännön vieminen nyt pidemmäksi aikaa voimaan on ehdottoman tärkeää, kun emme voi tietää, miten tämän syksyn aikana tapahtuu. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

18.18 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tämän tärkeän jatkolakimuutoksen esittelystä.

Olemme matkan varrella oppineet paljon, ja kuten puheenjohtajamme Risikko tuossa edellä sanoi, näitä kokemuksia myöskin tässä lain käsittelyssä otamme huomioon. Nykyinen perusopetuslaki lähtee siitä, että lähiopetusta annetaan. Ja nyt, kun tilanne on ollut pitkään jo poikkeava, on tärkeää, että tulee mahdollisuuksia toimia eri tavalla. Toki tautitilanne on eri puolilla maata hyvin erilainen, ja myöskin tilanne kunnan eri kouluissa voi olla erilainen, ja tarvitaan välillä yksilöllisiä ratkaisuja. Lähtökohtana tuleekin olla lapsen etu.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Opetuksen järjestäjille on tärkeää mahdollistaa päätösvaltaa, että poikkeavissa oloissa voidaan toteuttaa poikkeavia opetusjärjestelyjä ketterästi. Kun katsomme samalla tulevaan, niin on tärkeää, että me voimme ketteröittää päätöksentekojärjestelmää, purkaa siloja ja virtaviivaistaa päätöksen tekemistä. Olemme saaneet paljon aivan kuin ensitietoa koronan vaikutuksista lapsiin ja nuoriin. Jatkossa tarvitsemme syvempää tutkittua tietoa siitä, miten lapset ja nuoret ovat oppineet ja miten heidän hyvinvointinsa tai pahoinvointinsa on edennyt tällaisen koronan poikkeavan tilanteen aikana.

Toki monia tutkimushankkeita on jo aluillaan ja meneillään, mutta tarvitaan varmasti myöskin yhteistyötä Pohjoismaiden kesken, koska eri mailla on ollut erilaiset strategiat ja myöskin tautitilanne on edennyt eri tavalla eri maissa ja koulujen järjestelyt ovat myös poikenneet toisistaan. Siksi kysynkin ministeriltä: onko liikkeellä pohjoismaista yhteistyötä opiksi tästä kriisistä, jotta voimme tulevien kriisien aikana tehdä vielä syvempää yhteistyötä toisten Pohjoismaiden kanssa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Saramo, 1 minuutti.

18.21 Opetusministeri Jussi Saramo: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos hyvistä puheenvuoroista. Yhteistyötä tehdään tiiviisti Pohjoismaissa sekä koko Euroopan tasolla. Tutkimusdataahan alkaa olla jo aivan valtavasti, mutta huomataan, että eri maissa tulokset esimerkiksi etäopetuksessa tai myös lähiopetuksessa ovat olleet aivan erilaisia — meillä on erilaisia koulutiloja ja erilainen ilmasto ja erilaisia ilmanvaihtojärjestelmiä ja tässä on niin paljon tapahtunut niin nopeasti, että on ollut aika vaikea luottaa muuhun kuin siihen dataan, mikä meillä on Suomesta ollut saatavilla. Ja THL on hyvin, hyvin tarkasti tietysti ollut koko aika tämän asian päällä. Heillä on asiantuntijat, jotka ovat nimenomaan seuranneet koko ajan kouluja. Mutta uskon, että ensi syksynä meillä on sitten myös ulkomailta kyllä jo todella hyvin tietoa, jota voidaan käyttää Suomessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saramo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Keskustelu

18.23 Opetusministeri Jussi Saramo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista sekä osaamisen arvioinnista on koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi väljennetty 1.7.2020 voimaan tulleella väliaikaisella lakimuutoksella, joka on voimassa heinäkuun 2021 loppuun saakka.

Pääsäännön mukaan ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa eli näytöissä. Väliaikaisella muutoksella tätä pääsääntöä on kuitenkin väljennetty siten, että ammattitaito ja osaaminen voidaan osoittaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja, jos näyttöä ei koronavirusepidemiasta johtuvista syistä voida toteuttaa aidoissa työtilanteissa.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan näytössä osoitettua osaamista voidaan täydentää muulla osaamisen arvioinnilla, esimerkiksi kirjallisilla tai suullisilla tehtävillä. Lähtökohdiana muun arvioinnin käyttämiselle on, että ammattitaitovaatimus on luonteeltaan sellainen, ettei sitä voida arvioida näytön perusteella. Tätäkin pääsääntöä on väliaikaisesti väljennetty siten, että näytössä osoitettua osaamista voidaan täydentää muulla osaamisen arvioinnilla myös koronavirusepidemiaan liittyvistä syistä.

Väljennysten tavoitteena on mahdollistaa osaamisen osoittaminen ja tutkinnon osien sekä tutkintojen suorittaminen myös koronavirusepidemian aiheuttamissa olosuhteissa. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että ammattitaito ja osaaminen pystytään asianmukaisesti arvioimaan ja todentamaan myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Työelämän on voitava luottaa siihen, että tutkinnon suorittaneen henkilön ammattitaito ja osaaminen on asianmukaisella tavalla arvioitu ja todennettu.

Selvitysten mukaan näyttöjen ja opintosuoritusten määrä on koronaepidemian aikana vähentynyt hieman, mutta pääsääntöisesti opintoja on kuitenkin pystytty edistämään. Selvitysten mukaan valtaosa koulutuksen järjestäjistä on käyttänyt voimassa olevia väljennyksiä ainakin jonkin verran ja pitää väljennysten jatkamista tarpeellisena. Näyttöjen järjestämisen osalta haastavin tilanne on ollut palvelualoilla. Muita kriittisiä aloja ovat olleet kasvatusala, tekniikan alat, terveys- ja hyvinvointiala sekä kauppa ja hallinto.

Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ammatillisen koulutuksen lainsäädännön väliaikaisten muutosten voimassaoloa esitetään jatkettavaksi vuodelle. Väljennyksiä voidaan soveltaa vain koronavirusepidemiaan liittyvien syiden vuoksi, joten niiden käyttömahdollisuus on sidottu siihen, että näyttöjen järjestäminen ja osaamisen osoittamisen arviointi on vaikeutunut epidemiaan liittyvien syiden vuoksi. Mikäli tällaisia syitä ei ole, väljennyksiä ei voida käyttää vaan osaaminen tulee arvioida laissa säädettyjen pääsääntöjen mukaisesti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

18.26 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koronatilanteen alkaessa meistä aika harva pystyi ajattelemaan, että kulkutauti olisi riesanamme vielä tänään. Tilanne on hankaloittanut meidän jokaisen elämää, mutta erityisesti opiskelijat ovat kärsineet paljon. Nyt tässä ministerin esittelemässä esityksessä on muutos erääseen keskeiseen kipukohtaan, ammattiopiskelijoiden ammattitaidon osaamiseen ja sen osoittamiseen. Nykytilan-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

teen pääsäännön mukaan näytöt tulee toteuttaa ammatillisissa opinnoissa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Tämä on ehdottoman tarkoituksenmukaista, mutta näinä poikkeavina aikoina meidän on sujuvoitettava tilanteita niin, että opiskelijat selviävät. Kenenkään valmistuminen ei saa jäädä kiinni sopimattomasta sääntelystä.

Koronan aikana näyttöjen toteuttaminen aidoissa työtilanteissa ja prosesseissa on ollut joillakin aloilla erityisen vaikeaa ja jopa mahdotonta, kun työpaikkoja on suljettu ja niissä on ollut suuri tartuntariski. Voimassa oleva väliaikainen säännös mahdollistaa näytön antamisen muiden käytännön tehtävien kautta, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoa työtilannetta. Työpaikkojen tulee voida edelleen luottaa siihen, että kouluista valmistuu osaavia ja päteviä työntekijöitä. Kaikessa tulee toimia niin, että oppilaitoksista valmistuu osaajia, joilla on valmiudet siirtyä alati muuttuvaan työelämään, ja että opiskelijoilla on myös riittävät valmiudet jatko-opintoihin jossakin vaiheessa työuraansa. Tämä tulee ottaa huomioon myös oppisopimuskoulutuksessa.

Kuulin eilen Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDUn kokouksessa, että koronatukia on käytetty esimerkiksi pienryhmien perustamiseen, jotta ne opiskelijat, joilla on ollut vaikeuksia koronan aikana edetä tutkinnoissaan, ovat saaneet aivan erityistä ja tehostettua tukea. Tällaisia virityksiä on ollut varmasti eri puolilla Suomea. Tämä on väliaikainen säännös, ja se edistää opintojen etenemistä poikkeavissa oloissa ja on tärkeä asia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntö, jolla pyritään nyt vaurutamaan myöskin tähän koronatilanteeseen ja siihen, että se jatkuu tässä ja tarvitaan sitten ammatillisen koulutuksen puolella lainsäädännöllä jatkaa jo olemassa olevaa väliaikaista lainsäädäntöä, vielä antaa sille lisää aikaa, on erittäin kannatettava. Tässä on nimittäin kysymys siitä, että kun on ammatillisessa koulutuksessa näitä näyttöjä ja ammattitaidon arviointia ja sitä, että pitäisi pystyä näyttämään se osaaminen ja toisaalta varmistamaan mutta myöskin kehittämään sitä osaamista, ja nämä aidot työtilanteet eivät sitten onnistukaan koronan vuoksi, niin tässä annetaan mahdollisuus, että sitten näitä näyttöjä ja muita käytännön tehtäviä, joita ei pysty ihan siellä autenttisessa tilanteessa tekemään, voitaisiin suorittaa mahdollisimman hyvin sellaisissa tilanteissa, jotka ovat mahdollisimman aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Ja sitten täällä annetaan vielä mahdollisuus, että lisäksi on väljennetty mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla.

Tässä lainsäädännössä ja tässä esityksessä on ehdottoman hyvä pyrkimys, koska tällä hetkellä on aika paljon opiskelijoitten keskuudessa huolta opintojen etenemisestä ja myöskin siitä valmistumisesta, ja sitten heillä on myös semmoista pelkoa, että kun he suorittavat korona-aikana tämän tutkinnon, niin luottaako työnantaja heidän osaamiseensa. On näkyvissä myöskin mielenterveysongelmia, ahdistuneisuutta, joka sitten saattaa todella eskaloitua todella pahaksikin, mikä taas edellyttää oppilashuollon toimenpiteitä siellä samanaikaisesti, kun tätä huolta on.

No, aivan niin kuin ministeri tuossa totesi ja samoin edustaja Kinnunen, on tärkeää kuitenkin varmistaa se ammattitaito, koska työelämän on voitava luottaa, että se tutkinto, mikä sillä henkilöllä on, jonka hän sieltä koulusta saa, on varmasti pätevä sen osaamisen suhteen ja nämä osaamisen tasot on tarkasteltu. Se on erityisen vaativaa tuolla palvelualoilla, kuten

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

ministeri totesi. Sote-ala on yksi sellainen, jossa on vaikea päästä sinne kentälle ja käytännön työelämään siitä syystä, että siellä ihan jo turvallisuussyistä ei voida ottaa kovin paljon ulkopuolisia ja sitten siellä on tietysti paljon myös työtä tällä hetkellä.

Luotan ammatillisiin oppilaitoksiin ja niihin opettajiin, että he varmistavat, että se tapa, millä se suoritetaan, on varmasti validi ja pätevä ja että se osaaminen varmasti pystytään varmistamaan. Ja tietysti opiskelijoille tsemppiä ja kärsivällisyyttä. On kuitenkin parempi, että te, arvoisat opiskelijat, saatte kunnon ammattitaidon, vaikka siinä menisi sitten pikkuisen kauemman aikaa, koska se kantaa sitten tulevaisuudessa. Ja siinä kysymys on myöskin koulun maineesta tulevaisuutta ajatellen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 74/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Paatero, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.33 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa oleva hallituksen esitys koskee niin kutsuttua avoimen datan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa. Tarkoituksena on panna täytäntöön avointa dataa ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä koskevan uudelleen laaditun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin vaatimukset siltä osin kuin voimassa oleva lainsäädäntö ei tällä hetkellä niitä täytä. Uudelleenlaadittu avoimen datan direktiivi korvaa aiemmin julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin eli niin kutsutun PSI-direktiivin. Voimassa oleva sääntely on määrittänyt yhteiset käytännöt tietojen uudelleenkäytölle ja tätä koskevien pyyntöjen käsittelyille sekä ylärajat perittäville maksuille. Uudelleen rakennettu direktiivi sisältää tarkennuksia toimintatapoihin sekä joiltakin osin täysin uusia kokonaisuuksia. Keskeisimpinä näistä ovat arvokkaiden tietoaisteistojen dynaamisen datan säätely, tietovarastossa julkaistun tutkimusaineiston säätely sekä julkisessa määräysvallassa olevien yritysten tiedon säätely, kun kyse on yleishyödyllisistä palveluista tietyillä toimialoilla. Ehdotettava sääntely perustuu direktiivin asettamaan minimitasoon. Sääntelyllä ei olisi vaikutusta asiakirjojen julkisuuteen eikä yrityksiä tai tutkimustoimijoita velvoitettaisi luovuttamaan uusia tietoaisteistoja.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisuuslakia ja tiedonhallintalakia. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi kaksi uutta lakia, jotka koskisivat tiettyjen julkisessa määräysval-

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

lassa olevien yritysten tietoja sekä julkisesti rahoitettuja tutkimusaineistoja. Esitys sisältää ehdotukset yleistasoiseksi säätelyksi niin kutsutuista arvokkaista tietoaaineistoista, joiden tulisi olla saatavilla rajapintojen avulla ja maksutta. Arvokkaiden tietoaaineistojen luettelo sekä tarkemmat säädökset niiden uudelleenkäytön järjestelyistä syntyisivät kuitenkin komission täytäntöönpanosäädöksiin. Säädöksiä ei ole ollut käytännön valmistelun aikana käytössämme, joten tarkkaa tietoa niiden antamisajankohdasta ei myöskään vielä ole. Arvokkaita tietoaaineistoja koskevilla velvollisuuksilla olisi mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia tietyille viranomaistoimijoille. Näitä vaikutuksia ei kuitenkaan ole valmistelun aikana vielä kyetty arvioimaan. Arviointia on tehtävä erikseen, kun täytäntöönpanosäännökset ovat käytettävissä.

Avoimella datalla ja tiedon uudelleenkäytöllä voidaan yleisesti nähdä monia positiivisia vaikutuksia yhteiskunnassa. Esiitetty säätely tukee käynnissä olevaa myönteistä kehitystä tiedon avaamiseksi. Sen itsenäistä merkitystä on kuitenkin vaikea arvioida etukäteen. Valmistelun kuluessa ei ole tunnistettu tietoaaineistoja, joiden hyödyntämiseen säätelyllä olisi ilmeinen ja välitön vaikutus. Direktiivi on pantava täytäntöön viimeistään 17.7.21, ja siksi olemme tänään täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista

Hallituksen esitys HE 62/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Paatero, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.37 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Illan viimeisiä täällä.

Hallitus on ohjelmansa mukaisesti valmistellut esityksen alueellistamislainsäädännön uudistamiseksi. Laissa säädettäisiin valtion palveluiden saatavuuden järjestämisestä sekä valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevista yleisistä tavoitteista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta suunnittelusta ja koordinaatiosta. Esityksellä toteutetaan ja edistetään keväällä 20 valmistuneen alueellistamisen uudistamisen strategian linjauksia.

Laissa säädetään yleisistä tavoitteista, jotka ohjaavat vastaisuudessa valtion läsnäoloa alueilla. Tavoitteet on otettava huomioon valtion palveluiden saatavuuteen sekä valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamiseen vaikuttavassa päätöksenteossa ja suunnittelussa.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

Lainmukaiset tavoitteet olisivat ensisijaisesti valtion tehtävien tuloksellinen hoitaminen ja se, että asiakaspalvelun saatavuus vastaa eri asiakasryhmien palvelutarpeeseen. Lisäksi vahvistetaan alueiden elinvoimaisuutta, turvallisuutta ja valtion kilpailukykyä työnantajana.

Yleisten tavoitteiden toteuttamiseksi laissa säädettäisiin hallituskausittain laadittavasta valtakunnallisesta suunnitelmasta, jolla luodaan hallinnon rajat ylittävä kokonaiskuva valtion palveluiden saatavuuden ja yksiköiden ja toimintojen sijoittumisen tilasta sekä niiden tavoittelusta kehityksestä. Suunnitelma ohjaa valtion viranomaisia niille kuuluvassa päätöksenteossa. Valtiovarainministeriö asettaisi toimielimen suunnittelun, seurannan ja koordinaation tueksi. Toimielimessä olisi edustus kaikilta hallinnonaloilta sekä lisäksi edustus Suomen Kuntaliitosta ja Kansaneläkelaitoksesta.

Arvoisa puhemies! Isoin muutos nykyiseen on, että valtion virastojen sijoittelun sijasta tarkastellaan laajemmin ja pitkäjänteisemmin ihmisten palvelutarvetta ja viranomaisten läsnäoloa kaikkialla maassa. Esityksen tavoitteena on siirtyä pois yksittäisten yksikköjen ja toimintojen sijoittamista ja lakkauttamista koordinoivasta pistemäisestä toimintatavasta ja luoda uusi toimintamalli nykyistä vaikuttavampaa ja pitkäjänteisempää valtioneuvostotasosta poikkihallinnollista suunnittelua, ohjausta ja seurantaa varten.

Valtioneuvostotason koordinaatio laajennetaan koskemaan kokonaisuutena valtion toimipisteverkoston lisäksi valtion palveluiden saatavuutta koko maassa. Tavoitteena on myös ohjata valtion digitaalista ja fyysistä palveluverkkoa paremmin ja vahvemmin kokonaisuutena. Esitys muodostaa lainsäädännöllisen perustan ohjaukselle, jossa valtion fyysiset ja sähköiset palvelurakenteet yhdistetään alueellisen läsnäolon tavoitteisiin.

Vastaavaa valtion palveluiden saatavuutta ja toimintojen sijoittumista koskevaa kokonaisuunnittelua ei ole nyt esitettyssä muodossa aikaisemmin koskaan tehty. Ajattelutavan muutos on näin merkittävä. Esitys mahdollistaa valtion alueellisen läsnäolon ohjaamisen nykyistä strategisemmalla tasolla ennakoivammin ja pidemmällä aikavälillä. Suunnitelma sovitettaisiin yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten aseman ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta esitys luo pysyvän, lainsäädäntöön perustuvan veloitteen ja prosessin tarkastella valtion palveluiden kysyntää, tarjontaa ja saatavuutta sekä muodostaa näihin liittyen linjauksia valtioneuvostotasolle. Jo prosessilla itsellään voidaan nähdä olevan positiivisia vaikutuksia yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tiivistyvä ja kokonaisvaltainen koordinointi ja seuranta ehkäisevät muun muassa riskejä palveluverkon suunnittelemattomasta vähittäisestä rapautumisesta.

Uudistus on merkittävä hallinnon asiakkaiden kannalta. Monikanavaisen palveluverkon yhteiseen tilannekuvaan perustuvien yhteisten tavoitteiden voidaan edistää sitä, että valtion yhteiset asiointipalvelut olisivat paremmin asiakkaiden saatavissa. Valtakunnallinen suunnitelma, jonka koordinaatioon otetaan mukaan myös Kansaneläkelaitos ja kuntien edustus, vahvistaa julkisen hallinnon yhteistyötä.

Toivomuksena on, että laki saataisiin voimaan 1.1.22, jotta lain soveltaminen voitaisiin aloittaa jo tämän hallituskauden aikana. Mahdollisimman pian esityksen hyväksymisen jälkeen on tarkoitus ryhtyä valmistelemaan esityksen mukaista valtakunnallista suunnitelmaa ja sen laadinnassa tukevan poikkihallinnollisen toimielimen, Valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittumisen yhteistyöryhmän, työn käynnistämistä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

18.42 **Mikko Ollikainen r:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos esittelystä ministeri Paaterolle. Vanhana kunnanjohtajana tällaiset alueelliset hallintopalvelut kiinnostavat aina. Joskin esittelyn perusteella tämä on suuri muutos ja toki tässä alueellisuus ja kielelliset oikeudet nostetaan esille, niin esittäisin, että niitä tullaan ottamaan huomioon. Mutta kysyisin ministeriltä: millainen palaute tuli tämän lausuntokierroksen aikana, ja miten se on sitten muuttunut tässä esityksessä loppupeleissä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Paatero, yksi minuutti.

18.43 **Kuntaministeri Sirpa Paatero:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä erityisesti alueilta on nähty tämmöinen tarkoituksenmukaisuus varsin vahvasti. Ja se ajatus siitä, että meillä koordinoitusti katsotaan kaikkia valtion palveluita — tässä on 12 eri tahoa ja sen lisäksi vielä Kuntaliitto ja Kansaneläkelaitos — elikkä voidaan yhteisesti katsoa, mihin nämä sijoittuvat. Täytyy sanoa, että tämä monella, myöskin lausunnonantajalla, sitoutuu niihin toimiin, joita me olemme tällä hetkellä viemässä muutenkin eteenpäin, kun mietitään monipaikkaisuutta valtionhallinnon työntekijöiden osalta, josta tänään on annettu ohjeistus, mietitään matkustusstrategiaa, josta itse asiassa eilen annettiin ulos julkaisu, ja mietitään meidän palveluverkkoa, meidän kiinteistöjen tilastrategiaa, jotka toivottavasti saadaan ensi viikolla julkaistua, eli tämä kokonaisuutena tulee ohjaamaan sitten niitä parempia palveluja niille kansalaisille. Ja näitä kysymyksiä tavoitettavuudesta ja muun muassa kielellisistä oikeuksista tällä itse asiassa on hyvä mahdollisuus parantaa siitä syystä, että kun me voidaan taata, että jokaisella alueella on yksi yksikkö, [Puhemies koputtaa] josta löytyy näitä ihmisiä, jotka voivat sitten olla tukena fyysisesti myöskin, niin se parantaa palveluita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 54/2021 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 11/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.5.2021 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028

Hallituksen esitys HE 46/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.5.2021 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 65/2021 vp

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 27.5.2021 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola